

PORADNIK BIBLIOTEKARZA

SBP
STOWARZYSZENIE
BIBLIOTEKARZY
POLSKICH

Pismo dla bibliotek publicznych, szkolnych i pedagogicznych

7-8/2011

ZOFIA ZASACKA: Lektury gimnazjalistów – od codzienności do unikania

RENATA M. ZAJĄC, M. JANAS: Ludoteki z misją – w Polsce i na świecie

ANNA RUTKOWSKA: Czytelnik niedowidzący i niewidomy w bibliotece

KATARZYNA MIELCAREK: „Nautilus” na warszawskiej Białolece

INDEKS 369594

ISSN 0032-4752

Wizualna metamorfoza SBP – jest nowe logo!

Lekkie, błękitne, rozwiane kartki i prosta czcionka, czyli logotyp Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w nowoczesnej odsłonie. To jeden z wiodących elementów nowej identyfikacji wizualnej, którą dla organizacji przygotowało Vivid Studio. Logo powstało w oparciu o ankietowe badanie opinii członków SBP z zespołu pracującego nad wizerunkiem Stowarzyszenia. Dostrzegli oni mankamenty starego znaku, jednak podkreślali przywiązanie do kolorystyki (odcienie błękitu) oraz motywu książki.

Nowe logo autorstwa Magdaleny Konik jest zgodne z aktualnymi tendencjami, świeże. Poza logotypem SBP powstały – wszystkie oparte o ten sam motyw i kolorystykę – znaki dla Wydawnictwa oraz portalu sbp.pl. Przygotowana równoległe identyfikacja wizualna obejmuje wzory materiałów wykorzystywanych w komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej: wizytówki, papier firmowy, etykiety, czy slajdy do przygotowania prezentacji w programie Power Point. Wśród projektów jest także wzór ekologicznej torby bawełnianej – ten pierwszy gadżet z nowym logo jest już dostępny.

Po raz pierwszy Stowarzyszenie dysponuje również Księgą Znaków oraz Identyfikacją Wizualną opisującą zastosowane kolory, czcionki oraz wiodący motyw graficzny. Osobną stroną poświęcono genezie znaku, który przywołuje skojarzenia z rozchylną książką, magazynem, sugeruje interakcję czytelnika z książką (dłoń przewracająca stronicę), nawiązuje do – wykorzystywanego w panelach dotykowych – motywu odchylenia rogu kartki. W księdze znajdują się też zasady stosowania logotypów w różnych wariantach, opisy pozostałych elementów oraz proste, wizualne przykłady, jak korzystać z materiałów.

Zasady i wzory ujęte w Księdze Znaków oraz Identyfikacji Wizualnej obowiązują od 1 lipca. Zarząd SBP ustalił jednak okres przejściowy, co oznacza, że na wymianę wszystkich materiałów, jednostki SBP mają czas do 15 września br.

Wdrożeniu nowej Identyfikacji Wizualnej towarzyszyć będzie seria szkoleń z zakresu komunikacji dla poszczególnych jednostek SBP. Pierwsze spotkania z Zarządem oraz Przewodniczącymi Okręgów już się odbyły. Kolejne tegoroczne szkolenia zostały zaplanowane (jedno w miesiącu, poczynając od lipca) w: Olsztynie, Rzeszowie, Szczecinie, Wrocławiu, Poznaniu i Toruniu. Zajęcia poprowadzi Agata Szczotka-Sarna reprezentująca firmę PR Partner.

Poradnik BIBLIOTEKARZA nr 7-8 (736-737), 2011

Ukazuje się od roku 1949

W NUMERZE:

<i>Strona redakcyjna</i>	2	Artykuły z rekomendacją redakcji (J. Ch.)
PROBLEMY • DOŚWIADCZENIA • OPINIE		
Zofia Zasacka	3	Lektury gimnazjalistów – od codzienności do unikania
Agnieszka Folga, Joanna Kolakowska, Piotr Kciuk	6	Biblioteka miejscem sponsoringu. Cz. 2. Współpraca biblioteki ze środowiskiem naukowym
Renata M. Zając, Magdalena Janas Anna Rutkowska	8	Ludoteki z misją – w Polsce i na świecie
	13	Czytelnik niedowidzący i niewidomy w bibliotece
<i>Świat bibliotek</i>		
Hanna Jamry	18	Biblioteki w Norwegii, czyli dziesięć faktów, które wstrząsnęły bibliotekarzami z Polski
PRAWO W BIBLIOTECE		
Krystyna Kuźmińska	20	Porady prawne
<i>Listy, opinie</i>	22	Jak zostaje się dyrektorem biblioteki?
RELACJE		
<i>Forum Młodych Bibliotekarzy</i>		
Łukasz Kołodziejczyk	23	Praktyka studencka w Bibliotece Uniwersytetu Wileńskiego
Maria Jedlińska	25	Seniorzy w nowoczesnym społeczeństwie europejskim
Jadwiga Chruścińska	26	„Sześćdziesiąt lat minęło, czyli jubileuszowy dzień IINiSB UW
KSIĄŻKA		
<i>Poznajemy nowe wydawnictwa!</i>		
Bogdan Klukowski	27	Na co kładzie się „Akcent”
Jadwiga Chruścińska	29	SBP na Warszawskich Targach Książki
	30	Książki, które pomogą w pracy, które warto przeczytać! (J. Ch.)
BIBLIOTEKA • ŚRODOWISKO		
Halina Rechul	32	Słoneczny dzień w MBP w Jaworznie
<i>Jubileusze bibliotek</i>		
Danuta Wylazłowska	33	MBP w Brzezinach – otwarta na współpracę ze środowiskiem
<i>Nowe obiekty biblioteczne</i>		
Katarzyna Mielcarek	34	„Nautilus” na warszawskiej Białołęce
<i>Portrety bibliotekarzy</i>		
Władysław Michnal	37	Maria Jaremek
Paweł Tanewski	39	„Pełniący obowiązki... Sokrates Starynkiewicz w Warszawie”
	41	Dzień Kierbedziów 2011 (J. Ch.)
Paulina Majewska	42	Odjazdowi bibliotekarze „zrowerowali” Polskę
Renata Szkoła-Penkowska	43	Tydzień Bibliotek w GBP w Luzinie
FELIETON (Ze Zwrotów)		
Emeryk	46	Wakacje bibliotekarskie (z myszką)
<i>Ciekawostki biblioteczne</i>	46	Biblioteka ze skrzynek po piwie najlepszym budynkiem (J. Ch.)
Z WARSZTATU METODYKA		
Monika Chylińska, D. Daszczyk	47	Z internetem przez pokolenia
Edyta Lachowska	49	Jan Heweliusz – test wiedzy
Edyta Lachowska	51	Jak ważny jest przyjaciel? Scenariusz zajęć
<i>Nowe w bibliotece</i>	53	Samoobsługowe wypożyczanie książek w MBP w Opolu
<i>Wi@domości</i>	54	
<i>Dodatek</i>		
ŚWIAT KSIĄŻKI DZIECIĘCEJ nr 7-8		

Na okładce „PB”: wewnątrz „Nautilusa”

ARTYKUŁY Z REKOMENDACJĄ REDAKCJI

W czasie wakacji są różne dni: słoneczne, upalne i trochę zimniejsze; spędzamy je na urlopach, ale też częściowo w pracy – w bibliotekach, gdzie można zauważyć mniej czytelników. W takich spokojniejszych dniach polecam lekturę numeru wakacyjnego „PB”, zawierającego teksty o tematyce nieco lżejszej, związane z podróżami, ocywiście, zawodowymi, po świecie i po Polsce.

Co warto przeczytać?

▲ Lektury gimnazjalistów – od codzienności do unikania **str. 3**

Lektury książek nie cieszą się popularnością wśród dzieci i młodzieży, zanika także przyjemność czytania książek, zwłaszcza wśród chłopców. Około 14% nastolatków – pod koniec edukacji ogólnokształcącej funkcjonuje poza lekturą książkową. Zofia Zasacka omawia wyniki II edycji badań czytelnictwa gimnazjalistów, które wskazują na niepokojący wzrost liczby młodzieży nie czytającej książek, zwłaszcza w małych miastach i na wsiach – w kontekście powszechnych dla tej grupy wiekowej zainteresowań internetem, TV, DVD, muzyką. Badania dotyczyły również czytania w internecie, będące dla młodzieży dodatkowym źródłem dostępu do lektur. **KONIECZNIE PRZECZYTAĆ!**

▲ Ludoteki z misją – w Polsce i na świecie **str. 8**

Ludoteki, czyli biblioteki zabawek (gier) są rozpowszechnione w Ameryce, Kanadzie i w krajach Zachodniej Europy (Niemcy, Szwajcaria, Belgia, Francja, Hiszpania, Portugalia). Ich celem jest nie tylko udostępnianie zabawek, ale pokazywanie zabawy jako doświadczenia kształcącego i radosnego. W artykule omówiona jest misja ludotek, ich działalność w krajach niemieckojęzycznych w aspekcie gromadzonych i udostępnianych zbiorów, klasyfikacji, działań edukacyjnych. Szkoda, że w Polsce zabawki gromadzą tylko nieliczne biblioteki.

▲ Czytelnik niedowidzący i niewidomy w bibliotece **str. 18**

Ludzie z dysfunkcją wzroku nie uczestniczą w pełni w życiu społecznym i kulturalnym. Zadaniem bibliotekarza jest pozyskanie tej kategorii osób jako czytelników bibliotek. Anna Rutkowska przekazuje czytelnikom swoje doświadczenia w pracy z czytelnikami niewidomymi i słabo widzącymi, omawiając zbiory biblioteczne, wydawnictwa, urządzenia do czytania, rozwiązania architektoniczne, katalogi oraz zasady obsługi czytelników z dysfunkcją wzroku.

Zwiedzamy biblioteki:

- **na świecie:** biblioteki publiczne w Norwegii, Bibliotekę Uniwersytecką w Wilnie, Międzynarodową Bibliotekę Literatury Dziecięcej w Tokio („Świat Książki Dziecięcej”) oraz mediateki w Niemczech i bibliotekę publiczną w Magdeburgu, czyli bibliotekę ze skrzynek po piwie.

- **oraz kraju:** Mediatekę „Nautilus” na warszawskiej Białoleśce, Centrum Bajki w Pacanowie (SKD), MBP w Brzezinach, MBP w Jaworznie, GBP w Luzinie; zapraszamy także na wycieczki rowerowe po Polsce z okazji Dnia Bibliotekarza.

Materiały metodyczne: warsztaty internetowe „Z internetem przez pokolenia”, test wiedzy „Jan Heweliusz” i scenariusz biblioterapeutyczny – „Jak ważny jest przyjaciel”.

Ponadto w numerze: porady prawne K. Kuźmińskiej, relacje z konferencji i wydarzeń, tekst o wydawnictwie „Akcent” pióra B. Klukowskiego, sylwetka M. Jaremek – bibliotekarki szczecińskiej, Nowe w Bibliotece oraz Ciekawostki Biblioteczne.

Życząc pełnych wrażeń wakacji, do zobaczenia we wrześniu.

JADWIGA CHRUSCIŃSKA

Lektury gimnazjalistów – od codzienności do unikania

Postawy czytelnicze nastolatków należy rozpatrywać w ramach dwóch podstawowych społecznych sytuacji: czytanie w ramach obowiązku szkolnego i z własnego wyboru, w czasie wolnym. Czytanie z własnego wyboru świadczy o autentycznych potrzebach i zainteresowaniach czytelniczych. Towarzyszy mu zaangażowanie i motywacja wewnętrzna, którą z kolei, szczególnie u młodzieży, kształtuje socjalizacja pierwotna, przejmowane od środowiska społecznego wzory kulturowe związane z praktykami czytelniczymi. Czytanie w ramach obowiązku szkolnego jest objęte instytucjonalnymi ramami, które determinuje szereg czynników: od programów szkolnych, poprzez kompetencje nauczycieli, prestiż szkoły po aspiracje edukacyjne uczniów i ich indywidualne zdolności¹.

Prezentowane w artykule badanie miało na celu prześledzenie czytelniczych doświadczeń młodzieży kończącej obowiązkowy etap nauczenia. Przedmiotem sondażu były postawy gimnazjalistów wobec czytania książek, aktywność, intensywność czytelnicza (mierzona liczbą czytanych książek) i książkowe wybory lekturowe dokonywane w ramach obowiązku szkolnego i w czasie wolnym, preferencje lekturowe (lektury lubiane i polecane), wartości przypisywane satysfakcjonującej lekturze, praktyki czytelnicze w internecie, społeczny obieg książek czytanych przez nastolatków, najważniejsze sposoby pozyski-

wania czytanych książek. W celu ukazania miejsca lektury książkowej i jej społecznego różnicowania w życiu codziennym polskich nastolatków wykorzystałam wyniki ogólnopolskiego badania realizowanego w maju 2010 r. na reprezentatywnej próbie 15-16-latków z 70 szkół gimnazjalnych z całej Polski. Ankiętę audytoryjną zrealizowaną na jednej godzinie lekcyjnej wypełniło 1472 uczniów trzecich klas gimnazjalnych.

Nastolatki poza lekturą książkową

Postawy gimnazjalistów wobec lektury książkowej są bardzo różnicowane, po jednej stronie znajdują się w ogóle nieczytający książek, po drugiej czytający codziennie – intensywni czytelnicy czytający więcej niż dwie książki miesięcznie, dla których lektura książkowa jest elementem ich stylu życia, mający swoje ulubione lektury i wyraźne wobec niej oczekiwania.

Istnieje grupa (14%) nastolatków, która na końcu obowiązkowej, ogólnokształcącej szkoły funkcjonuje poza lekturą książkową, odbywaną w ramach szkolnego obowiązku i z własnego wyboru, nie jest w stanie skupić uwagi na dłuższym bardziej złożonym tekście, jest pozbawiona jakiegokolwiek motywacji, aby sięgnąć po lekturę z własnej woli, nie ma wykształconej potrzeby czytania.

Obserwując praktyki czytelnicze gimnazjalistów zauważamy, że najsilniej aktywność czytelniczą, poza i w ramach obowiązku szkolnego, różnicuje płeć. W grupie nie czytających książek było aż 23% wszystkich chłopców, a tylko 4% dziewczyn. Młodzież nieczytająca książek występuje we wszystkich środowiskach społecznych, jednak najczęściej było jej wśród gimnazjalistów mieszkających na wsi i w małych miasteczkach

¹ Badanie zrealizowane (przy współpracy z CBOS-em) w ramach projektu badawczego „Czytelnictwo młodzieży polskiej – wspólnota symboliczna i społeczne dystanse” finansowanego przez MNiSW. W badaniu uczestniczyło 51% chłopców, 49% dziewcząt, 40% uczniów mieszkało na wsi i 60% w miastach (17% w miastach poniżej 20 000 mieszkańców; 19% w miastach od 20 000 do 100 000 mieszkańców, 18% w miastach od 100 000 do 500 000 mieszkańców, 6% w miastach powyżej 500 000 mieszkańców).

(16%), dzieci z rodzin rolniczych (18%), dzieci ojców będących na rencie, emeryturze (26%), planujących dalszą naukę w zasadniczej szkole zawodowej – aż 31% (sic!) oraz w technikum 20%. Ta grupa, w okresie intensywnych przygotowań przed testem kompetencyjnym na koniec szkoły, omijała szkolny obowiązek lekturowy, nie miała też żadnych własnych zainteresowań czytelniczych, znajduje się w obszarze kulturowego wykluczenia obejmującego kanon kultury wyższej, której nośnikiem jest szkoła oraz lokuje się nawet poza popularną literaturą młodzieżową.

Prezentowane tutaj badanie było drugą edycją badania czytelnictwa gimnazjalistów z 2003 r., którego część, przy zachowaniu tych samych założeń metodycznych, została powtórzona.

Badania wskazują na spadek (o 6 p.p.) czytelnictwa chłopców, którzy coraz rzadziej czytają książki z własnego wyboru.

Porównując dalej wyniki obu badań mówiące o aktywności czytelniczej gimnazjalistów można zauważyć w 2010 r. wzrost liczby nieczytających książek wśród młodzieży mieszkającej na wsi (o 6 p.p.) i podwojenie ich udziału w małych miasteczkach, natomiast spadek w wielkich miastach powyżej 500 tys. mieszkańców.

Czytelnicy książek

Aby móc ocenić, jakie miejsce w życiu codziennym nastolatków zajmuje lektura książkowa, spytano badaną młodzież o najważniejsze sposoby spędzania wolnego czasu. Współczesne nastolatki są „podłączone”, przede wszystkim do muzyki, ale też do internetu, komputera, w następnej kolejności do domowego ekranu – 73% badanych gimnazjalistów oglądało TV codziennie, następnie filmy na DVD, komputerze. Ujawnili się też codzienni czytelnicy książek – stanowili 12% ogółu badanych – dwukrotnie przeważały wśród nich dziewczęta – 16%, tylko 8% chłopców. 30% ogółu badanych czytało książki co najmniej raz w tygodniu (29% chłopców i 40% dziewcząt). Co dziesiąty nastolatek wymienił czytanie jako jedno ze swoich hobby.

Czytanie książek w czasie wolnym bardziej różnicowało polskich gimnazjalistów niż czytanie w ramach obowiązku szkolnego. 68% ogółu przyznało się do czytania książek z własnego wyboru w ciągu ostatnich 8 miesięcy od realizacji badania (od początku roku szkolnego), w tym 81% dziewcząt, tylko 56% chłopców, co daje różnicę aż 25 punktów procentowych. Dziewczęta w porównaniu z chłopcami czytają też więcej książek, przeczytanie tylko jednej książki zadeklarował co dziesiąty czytający w wolnym czasie chłopiec, a tylko 4% dziewczyn, wśród zaś czytających najintensywniej, powyżej 10 pozycji w okresie objętym badaniem było 39% czytających dziewczyn, a tylko 24% czytających chłopców.

Czytanie dla przyjemności jest aktywnością w dużym stopniu kształtowaną przez wzory kulturowe w domu rodzinnym. Odsetek nastolatków aktywnych czytelniczo rósł wraz z wykształceniem rodziców. Najniższy odsetek czytających książki w czasie wolnym ulokowany był w rodzinach rolniczych (61% dzieci ojców rolników), wśród dzieci osób bezrobotnych, będących na rencie lub emeryturze.

Czytanie książek w czasie wolnym jest w większym stopniu atrybutem miejskiego

stylu życia młodzieży – jest ono częstsze w dużych miastach, niż na wsi. Badanie wskazało na różnicę 16 punktów procentowych na korzyść dużych miast. Obserwując wynik z sondażu zrealizowanego 7 lat wcześniej, można zauważyć, że spontaniczna lektura książkowa staje się mniej popularna wśród uczniów mieszkających na wsi, zaś bardziej popularna wśród mieszkańców wielkich miast.

3/4 polskich uczniów, tuż po egzaminie gimnazjalnym, po okresie przygotowań do niego, zadeklarowało, że czytało lektury szkolne w trzeciej klasie gimnazjum. 1/4 ominęła ten obowiązek, w tej grupie było dwukrotnie więcej chłopców niż dziewcząt (odpowiednio 36% i 15%), aż 40% nastolatków planujących dalszą naukę w zasadniczych szkołach zawodowych, gdy tylko 16% uczniów deklarujących chęć uczęszczania do LO.

Biorąc pod uwagę aktywność czytelniczą w czasie wolnym i w ramach obowiązku szkolnego wyróżniono następujące typy czytelników: aktywnych, którzy deklarowali czytanie książek w obu sytuacjach czytelniczych, szkolnych, którzy tylko czytali lektury szkolne, nie mający własnych wyborów lekturowych i spontanicznych, czytających książki tylko z własnego wyboru.

Oto typowy czytelnik szkolny: „Czytam tylko lektury, gdy Pani każe i sama od siebie czasopisma. Książek nie lubię czytać”. W tej grupie przeważali chłopcy, którzy byli mniej aktywni jako czytający w czasie wolnym. Czytelnicy spontaniczni kontestowali szkolny obowiązek lektury mając własne zainteresowania czytelnicze, często bardzo bogate i urozmaicone. Stanowili grupę 11% ogółu badanych nastolatków, byli obecni w różnych środowiskach społecznych.

Czytanie w internecie

Badana młodzież miała szansę dojrzeć w okresie intensywnie rozwijającego się internetu, utraty monopolu papierowych publikacji książkowych na korzyść przekazu wielu treści, które w rozmaitych postaciach

zaczęły przenikać do sieci. W ciągu ostatnich lat upowszechnia się szybko elektroniczna forma książki, książka zdigitalizowana, e-book czytany na ekranie. Użytkownik internetu znajduje w nim różne formy książkowych substytucji. Czytanie w sieci wymaga nowych umiejętności, przekształca sprawności składające się na piśmienność. Próbując określić, w jakim stopniu internet zastępuje bądź uzupełnia gimnazjalistom tradycyjne czytanie książkowe spytano ich o sposoby wykorzystania internetu. Wśród stron otwieranych, przeglądanych i czytanych najpopularniejsze były strony oferujące muzykę, wyszukiwarki internetowe oraz umożliwiające komunikację z innymi, strony z pocztą e-mailową a wśród stron, których użytkowanie wymaga czytania dłuższych tekstów: blogi, prasa elektroniczna, fora dyskusyjne. Co dziesiąty internauta deklarował czytanie książek w internecie (12% ogółu badanych dziewcząt, 6% chłopców). Wśród książek czytanych na ekranie wskazywano w większości na książki czytane w czasie wolnym, literaturę popularną.

Znacznie większa grupa (39%, w tym 49% ogółu badanych dziewcząt, a tylko 32% chłopców) zadeklarowała czytanie w sieci różnych tekstów, które wcześniej mogłyby się znaleźć w książkach: pytano badanych o utwory literackie (fragmenty powieści, opowiadania, poezję, lektury szkolne) artykuły publicystyczne, naukowe i popularnonaukowe. Jakiego typu były to teksty? – dominowała literatura piękna czytana w czasie wolnym. Warto odnotować, że poezja prawie nieobecna w spontanicznych wyborach książkowych, znalazła swoich czytelników w internecie. Co dziesiąty badany czytający literaturę w internecie wybierał poezję, w tym „wiersze o miłości”, „wiersze pisane przez młodzież” itp. Jednak co dziesiąty uczeń czytał w internecie lektury szkolne, a co dwudziesty streszczenia tych lektur.

Obserwując wyniki obu sondaży z 2003 i 2010 r. mówiące o czytelniczych wyborach książkowych w czasie wolnym zauważa się, że internet przejmując czytelników literatury hobbistycznej, popularnonaukowej, słowników i encyklopedii w tradycyjnej wersji książko-

wej, jest ich znacznie mniej niż 7 lat temu, ale też umożliwia dostęp (nawet drogą piracką) do poszukiwanych, modnych bestsellerów.

Uwagi końcowe

Obserwujemy silne zróżnicowanie w postawach czytelniczych polskich 15-latków, a najsilniejszym czynnikiem różnicującym jest płeć nastolatków. Wśród gimnazjalistów unikających czytania zarówno z obowiązku szkolnego, jak i z własnego wyboru znacznie więcej jest chłopców – co piąty piętnastolatek nie czyta w swoim czasie wolnym. Widoczne są też różnicowania środowiskowe, spontaniczne czytanie jest w większym stopniu atry-

butem życia wielkomiejskiego, w środowisku inteligentkim. Porównując wyniki prezentowanego badania z poprzednim realizowanym 7 lat temu, można stwierdzić, że owe różnice nasilają się – aktywność czytelnicza na wsi, w małych miasteczkach spada, w wielkich miastach rośnie.

Internet stanowi dla aktywnych czytelników dodatkowe źródło dostępu do czytanych tekstów zarówno spontanicznych lektur, jak i tych czytanych z obowiązku szkolnego.

ZOFIA ZASACKA

Institut Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej

Biblioteka miejscem sponsoringu. Cz. 2 Współpraca biblioteki ze środowiskiem naukowym

Rozwój cywilizacji i nowoczesnych technologii spowodował, że biblioteki muszą nadążać za szybko zmieniającym się otoczeniem. Podstawowym zadaniem pierwszych bibliotek było gromadzenie książek. Na przestrzeni dziejów zmieniały się funkcje, zadania i zakres działania bibliotek. Nowoczesna biblioteka nie może tylko gromadzić, opracowywać, przechowywać i udostępniać księgozbioru. Powinna oferować swoim klientom coraz bardziej atrakcyjne usługi, generować oryginalne pomysły i wychodzić z nimi do szerszego grona użytkowników. Aktualnie biblioteki zwracają się w kierunku uniwersalnego centrum kultury. W tym celu podejmują szereg działań, które wpisują się w potrzeby odbiorców. Realizują nowe zadania wychodząc poza ramy i utarte schematy. Tego rodzaju poczynania wpływają na poprawę wizerunku biblioteki, a tym samym poprawiają skuteczność działania.

Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie podejmuje się realizacji nowych zadań wynikających z potrzeby dbania o wizerunek. W tym celu nawiązuje współpracę z innymi podmiotami.

Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

Zgodnie z mottem Thomasa Carlyle'a – „Prawdziwy dzisiejszy uniwersytet tworzy biblioteka” – została nawiązana współpraca z jednostką uczelni: Biurem Promocji i Karier Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Głównym zadaniem wymienionej jednostki jest tworzenie pozytywnego wizerunku uczelni i klimatu życzliwości społecznej dla krakowskiego Uniwersytetu Pedagogicznego. Działania Biura koncentrują się na wsparciu strategii rozwoju uczelni, a więc wszelkich inicjatyw, które rozwijają jej pozytywny wizerunek oraz ukazują działalność środowiska akademickiego.

Współpraca biblioteki z Biurem Promocji i Karier

Tę współpracę rozpoczęliśmy od popularyzowania przez Biuro wydarzeń odbywających się w bibliotece tj. imprez, konkursów oraz wystaw. Następnie zwróciliśmy się z prośbą o ufundowanie nagród dla uczestników konkursów plastycznych. Nasz wniosek spotkał się z przychylnością. Otrzymaaliśmy od biura nagrody dla dzieci z przedszkoli i szkół podstawowych, uczestników konkursu plastycznego pt.: „Ilustracyjność utworów Marii Konopnickiej”. Kolejny konkurs, na który przekazano nagrody był związany z Nocą w Bibliotece, dotyczył wyobrażenia biblioteki, bibliotekarza, książki i czytelnika. W ciągu dalszej współpracy przyznano nagrody dla uczestników konkursu plastycznego pt. „Ilustracyjność utworów Jana Brzechwy”. Nasze współdziałanie dotyczyło również konferencji organizowanej przez Bibliotekę Główną. Nawiązaliśmy także współpracę przy organizacji obchodów Jubileuszu 65-lecia powstania Uniwersytetu Pedagogicznego w zakresie przygotowania konkursu plastycznego. Tym razem współorganizujemy z Biurem konkurs dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Mamy nadzieję, że nasza współpraca nadal będzie się rozwijać.

Oferta promocyjna biblioteki akademickiej

Biblioteka akademicka powinna łączyć i zaspokajać potrzeby pracowników, być spoiwem łączącym jednostki i środowisko uczelni. Promocja biblioteki i uczelni to dwie formy działań, które łączą jeden cel – rekomendacja jednostki macierzystej uczelni. Promocja biblioteki jest także formą popularyzowania uczelni wśród aktualnych i przyszłych studentów. Ponadto działalność biblioteki wymaga reklamy w celu przełamania niekorzystnego wizerunku i stereotypu jaki funkcjonuje w obiegowej opinii. Dla biblioteki najważniejszy jest czytelnik, użytkownik, klient więc należy o niego zabiegać i troszczyć się. Głównym celem jest nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktów z klientami biblioteki oraz rozumienie ich potrzeb i problemów. Stworzenie

Wypożyczalnia książek w Bibliotece Głównej UP w Krakowie

korzystnego klimatu wokół biblioteki pozwoli na ukazanie jej jako przyjaznej instytucji.

W celu właściwej realizacji powyższych działań biblioteka akademicka, która nie jest nastawiona na zysk powinna znaleźć partnerów mogących ją wspomóc. Jedną z zasad dobrego funkcjonowania jest współpraca przynosząca obopólne korzyści. Aby pogłębić relacje partnerskie należy stworzyć odpowiedni klimat i atmosferę współdziałania. Takie działania bezpośrednio wpłyną na trwałość relacji biblioteki z otoczeniem. Jednocześnie poprzez realizację nowych koncepcji i rozwiązań biblioteki umiejętnie prezentują siebie, własne produkty i usługi. Promocją instytucji są wszystkie poczynania dające dowód jej istnienia. Bardzo istotne jest dotarcie poza dotychczasowy krąg odbiorców. Biblioteka powinna przedstawić atrakcyjny program, który zwróci uwagę stałych użytkowników i biernych adresatów oraz przyszłych klientów.

Oferta dla dzieci i młodzieży

Oferta biblioteki naukowej, a zarazem pedagogicznej powinna obejmować swym zasięgiem każdy typ odbiorców na różnych szczeblach edukacji. Wychodząc ze swoim programem do dzieci i młodzieży propaguje wśród nich potrzebę istnienia biblioteki. Ukazuje, że warto być jej użytkownikiem, gdyż poza wypożyczaniem książek można aktywnie uczestniczyć w ciekawych wydarzeniach. Równie istotne jak kształtowanie kultury czytelniczej jest wdrażanie uczniów do procesu

samokształcenia oraz kształtowania właściwych nawyków związanych z kulturą. Dodatkowym atutem jest formowanie korzystnych postaw oraz wrażliwości estetycznej wśród dzieci i młodzieży, a także dostarczanie pozytywnych wzorców spędzania wolnego czasu.

Biblioteka Główna jest częścią Uniwersytetu Pedagogicznego i w związku z tym powinna realizować strategię promocji uczelni. Współpraca z Biurem Promocji i Karier sprzyja tworzeniu więzi lokalnych w środowisku akademickim. Wzajemne współdziałanie tych jednostek jest korzystne dla uczelni. Uczniowie, którzy biorą udział w konkursach bądź

akcjach organizowanych przez bibliotekę poznają także sam uniwersytet. W świadomości odbiorców kształtuje się pozytywny wizerunek uczelni. Wrażenia wyniesione z pobytu młodzieży na uczelni są istotne, jeśli potraktujemy adresatów jako przyszłych, potencjalnych studentów.

AGNIESZKA FOLGA

Oddział Informacji Naukowej
Biblioteki Głównej UP w Krakowie

JOANNA KOŁAKOWSKA

Oddział Informacji Naukowej
Biblioteki Głównej UP w Krakowie

PIOTR KCIUK

Biuro Promocji i Karier UP w Krakowie

Ludoteki z misją – w Polsce i na świecie

Koncepcja, geneza i rozwój ludotek na świecie

Prawdopodobnie niektórzy czytelnicy zastanawiają się czym jest ludoteka? Otóż słowo *ludus* w języku łacińskim oznacza „zabawę”, a wywodząca się z języka greckiego końcówka *-teka* określa miejsce przechowywania, zbiór lub kolekcję. Odpowiednikiem słowa *ludoteka* (*Ludothek*), funkcjonującego w krajach niemieckojęzycznych, jest określenie *Spieliothek* używane w północnych landach Niemiec. Jego pierwszy człon pochodzi od słowa *Spiel* oznaczającego w języku niemieckim zabawę lub grę. Pracownicy ludotek nazywani są w literaturze fachowej ludotekarzami (*Ludothekare*). W krajach angielskojęzycznych dla instytucji tego typu funkcjonuje termin *toy library*.

Koncepcja tworzenia ludotek pochodzi ze Stanów Zjednoczonych, gdzie pierwsze wypożyczalnie zabawek powstały w latach 30. XX w. w czasach „wielkiego kryzysu”, gdyubożące społeczeństwo nie myślało o nabywaniu zabawek, a nudzące się dzieci spędzały czas głównie na ulicach. W Europie ideę wypożyczania zabawek i gier wcielono

w życie po raz pierwszy w 1952 r. w Niemczech, następnie w latach sześćdziesiątych w Danii i krajach skandynawskich, gdzie organizowano także *lekoteki* służące dzieciom niepełnosprawnym (niewidomym, niesłyszącym) i upośledzonym umysłowo. W Szwajcarii pierwsza ludoteka powstała w 1972 r. i to właśnie Szwajcaria jest krajem, gdzie liczba ludotek jest aktualnie największa proporcjonalnie do liczby mieszkańców. Jako ciekawostkę można podać fakt, iż od 1970 r. po Szkocji jeździły playbusy, które dostarczały gry i zabawki do odległych miejscowości, a dopiero później zaczęły powstawać tam stacjonarne *toy libraries*.

W Niemczech, Szwajcarii, Belgii, Francji, Hiszpanii i Portugalii ludoteki dostępne są dla wszystkich, niezależnie od wieku. Natomiast na Węgrzech, w Grecji, Hiszpanii, Litwie, Wielkiej Brytanii i we Włoszech użytkownikami ludotek mogą być wyłącznie dzieci i młodzież. W Hiszpanii, gdzie odpowiednikiem ludotek są tzw. *centros-ludicos*, zatrudniani są psychologowie, pracownicy socjalni i przedszkolanki, będący pracownikami państwowymi, których zadaniem jest ścisła współpraca ze szkołą i domem. We Włoszech

W ludotekach jest duży asortyment zabawek i gier

zaś ludotekami przeważnie nazywa się świetlice dla dzieci. Obecnie ludoteki funkcjonują ponadto m.in. w Japonii, Australii, Korei Płd., Afryce Południowej i w Rosji – ogółem w prawie 60 krajach. W większości państw powstają z inicjatywy gmin lub stowarzyszeń wspieranych przez państwo.

Misja ludotek

Misją ludotek jest kształtowanie kultury zabawy, pokazywanie zabawy jako doświadczenia kształcącego i radosnego. Dzięki starannej selekcji zabawek wspomagają one proces wychowania, dając możliwość odkrywania oraz wypróbowania nowych koncepcji zabawy. Odpowiednio wykształceni i przygotowani pracownicy uczą rodziców i dzieci wspólnej zabawy, która jest bardzo ważna dla społecznego rozwoju dzieci i umacniania więzi w rodzinie. Dzieci w czasie zabawy z bliskimi mają okazję do spontanicznej rozmowy i nawiązania głębszej więzi. Część ludotek posiada ofertę dla osób o specjalnych potrzebach – np. z dysfunkcją wzroku, z dysleksją lub seniorów. Możliwości jakie stwarzają ludoteki są niezwykle istotne przede wszystkim dla grup wykluczonych społecznie, rodzin ubogich lub dotkniętych bezrobociem, rodziców samotnie wychowujących dzieci, czy uchodźców. Dzieci z tych środowisk otrzymują szansę wypożyczenia za niewielką opłatą wartościowych zabawek dobrej jakości, a bawiąc się w ludotekach mają szansę na zawarcie przyjaźni i szybką integrację społeczną.

Ludoteki w krajach niemieckojęzycznych

Kraje niemieckojęzyczne to obszar, na którym ludoteki rozwijają się bardzo prędko. W Niemczech są one uznanymi instytucjami użyteczności publicznej, prowadzonymi przez stowarzyszenia, kościoły, gminy bądź instytucje opieki społecznej. W Nadrenii-Westfalii większość ludotek utrzymywana jest przez Urząd ds. Opieki nad Nieletnimi. W pojedynczych wypadkach wykształciły się one na bazie towarzystw miłośników gier planszowych. Ich priorytetowym zadaniem jest wspieranie kultury gry wszystkich grup wiekowych i wszystkich grup społecznych. Oferta poszczególnych wypożyczalni różni się w zależności od miejsca funkcjonowania i koncepcji działalności. Najczęściej udostępnia się gry planszowe i karciane dla dzieci, młodzieży i całych rodzin. Nieliczne instytucje posiadają gry innego typu oraz zabawki. Przykładowo ludoteka „Prenzlauer Berg” w Berlinie dysponuje bogatą ofertą wartościowych zabawek dla dzieci do 6 lat, również tych z trudnościami w rozwoju. Niemieckie ludoteki przybierają często różne ciekawe formy. Jako przykład może służyć wspaniale funkcjonująca w Ravensburgu „Zabawowa Kawiarnia” (*Spielcafé*) dla dużych i małych użytkowników, w której dorośli bawią się przy dobrej kawie i słodkach. Jedną z najbardziej znanych ludotek na świecie jest „Miejskie Centrum Zabawy” w Herne, które raz w roku organizuje „Herneńskie szaleństwo zabawy”. Każdorazowo bierze w nim udział ponad pięć tysięcy uczestników z całego

świata. Herneńskie centrum zabawy jest także głównym organizatorem międzynarodowych turniejów gier planszowych, w których biorą udział gracze z dwudziestu krajów.

Obecnie funkcjonuje w Niemczech około 100 ludotek, z czego około 55 zrzeszonych jest w Stowarzyszeniu Niemieckich Ludotek/Spieliotek (*Verband Deutscher Spielotheken/Ludotheken*), które powstało w 1978 r. Działalność stowarzyszenia skupia się na propagowaniu wśród pedagogów wykorzystywania w pracy z dziećmi gier i zabawek edukacyjnych. Jego członkowie otrzymują informacje i zaproszenia na imprezy promujące kulturę zabawy. Co roku organizowane są również sympozja, podczas których oprócz wykładów i dyskusji testowane są nowe zabawki. Stowarzyszenie oferuje ponadto: specjalne warunki przy zakupach zabawek, regionalne spotkania służące wymianie informacji, porady dotyczące zakładania ludotek, darmowe wejściówki na targi zabawek w Stuttgartu i inne tego typu imprezy, opiekę nad organizacją *Weltspieltag in Deutschland* (Międzynarodowy Dzień Zabawy w Niemczech) oraz 25% zniżki na abonament czasopisma „Spielbox”.

W Szwajcarii działa Stowarzyszenie Szwajcarskich Ludotek (*Verein der Schweizer Ludotheken – VSL*), założone w 1980 r. przez 37 członków, które jest naczelną organizacją samodzielnych ludotek z terenu całej Szwajcarii. Aktualnie zrzeszone są w nim 382 ludoteki, w których zatrudnionych jest około 4000 pracowników. Stowarzyszenie oferuje pomoc przy zakładaniu ludotek, kartę członkowską uprawniającą do zakupów na korzystnych warunkach, newsletter, regionalne spotkania mające na celu wymianę informacji, różnorodne kursy (dla osób, które chcą założyć ludotekę, dotyczące pracy i organizacji ludoteki, finansowania, personelu czy wyposażenia oraz dla osób zaawansowanych, które chcą rozszerzyć swoją wiedzę np. na temat społecznego i kulturowego znaczenia zabawy, komunikacji interpersonalnej, pracy w zespole, marketingu i promocji). Wydaje czasopismo „LUDO Journal”, ukazujące się dwa razy do roku (wiosną i jesienią), w którym informuje o własnej działalności oraz imprezach i konferencjach na

całym świecie, organizuje sympozja. Stowarzyszenie zorganizowało w 1996 r. w Zurychu 7 Międzynarodowy Kongres Ludotek. Z jego inicjatywy odbywa się też co roku Narodowy Dzień Zabawy.

Ludoteka Wyższej Szkoły Pedagogicznej Steiermark w Grazu

Biblioteka jest ciekawym przykładem realizacji idei udostępniania gier. Funkcjonuje od 2000 r. jako jeden z działów Biblioteki Wyższej Szkoły Pedagogicznej Steiermark. Pomysłodawczynią założenia ludoteki była prowadząca ją obecnie dr Constanza Furtlehner posiadająca wykształcenie pedagogiczne i bibliotekarskie, czyli bibliotekarz i ludotekarz z pasją. Zdecydowała ona o wyłącznie prezencyjnym udostępnianiu zbiorów uważając, iż użytkownicy będą bardziej zadowoleni, gdy do ich dyspozycji będzie pozostawał zawsze pełen asortyment gier i zabawek, nie uszczuplony przez wypożyczanie. Zaletą udostępniania prezencyjnego jest także gwarancja kompletności zbioru przez długie lata, możliwość kupowania pojedynczych egzemplarzy zabawek i gier oraz łatwość utrzymania porządku.

Ludoteka w Grazu powstała dzięki zaangażowaniu wszystkich pracowników biblioteki, którzy własnoręcznie pomalowali i przystosowali do użytku jedno z pomieszczeń biblioteki. Zostało ono tak zaaranżowane, by zabawa, rozmowa i edukacja przenikały się wzajemnie – ściany są koloru żółtego, który bardziej motywuje do nauki, stoły umiejscowione w centralnym punkcie pomieszczenia służą do wypróbowywania zabawek, a każdy znajdzie dla siebie wygodne siedzisko, np. piłkę gimnastyczną zastępującą tradycyjne krzesło. Do dyspozycji użytkowników przygotowano stanowisko komputerowe do gier multimedialnych.

Zbiory ludoteki

Materiały zgromadzone w ludotece zostały podzielone na grupy ze względu na zadania jakie one realizują. Najliczniejszą część stanowią gry i materiały edukacyjne pomocne

w rozwijaniu umiejętności czytania, pisania i liczenia oraz rozwijające chęć eksperymentowania, spostrzegawczość i koncentrację, ponieważ celem działania tego oddziału jest wspieranie elementarnych umiejętności percepcyjnych oraz rozwoju motorycznego, sensomotorycznego, kognitywnego i społecznego dzieci. Reszta materiałów to gry strategiczne, konstrukcyjne, relaksacyjne, zręcznościowe, interakcyjne, quizy. Ludoteka posiada również materiały edukacyjne innego typu np. zeszyty ćwiczeń z różnorodnymi zadaniami, usprawniającymi pisanie, orientację w przestrzeni oraz inne umiejętności przydatne w radzeniu sobie z trudnościami w nauce.

Klasyfikacja zabawek (gier)

1. Gry i zabawki pomocne w ćwiczeniu umiejętności:

a) wspierające spostrzeganie zmysłowe (np. orientację przestrzenną, wymowę, widzenie i in.),

b) typy specjalne (np. gry wspomagające koncentrację, spostrzegawczość i in.),

c) liczba grających (jeden gracz, grupa).

2. Gry ćwiczące umiejętności szkolne (gry literowe, gry rozwijające umiejętność czytania, gry rozwijające umiejętność liczenia): gry dla jednej osoby lub dla grupy.

3. Gry wykorzystywane w różnych aspektach, mające ważne znaczenie dla rozwijania wielu umiejętności (np. *LRRT* – trening czytania, pisania i liczenia, *Kombi* – kombinacja).

4. Wszystkie inne gry podzielone wg typów (np. *Komm* – gry interpersonalne, *Konz* – gry wspomagające koncentrację).

Przechowywanie zbiorów. Katalogi

Gry i zabawki stoją na regałach w układzie systematycznym. Zbiór podzielono na 4 grupy ze względu na funkcję jaką spełniają zabawki. System klasyfikacji zbiorów został podporządkowany naczelnej idei i bardzo dokładnie przemyślany. Poszczególne sy-

gnatury oznaczane są różnymi kolorami, aby użytkownicy mogli odróżnić odrębne działy i szybko znaleźć potrzebne materiały. Cały zbiór wykazany jest w katalogu komputerowym biblioteki. W opisie zaznaczono, do której kategorii zalicza się gra (np. planszowa), dla ilu osób oraz od jakiego wieku jest przeznaczona. Zabawy i gry można wyszukiwać poprzez hasła przedmiotowe, które dotyczą typu gier (np. gra strategiczna), rodzaju (np. lego, gra w karty) oraz liczby osób mogących równocześnie brać udział w zabawie (np. jedna osoba, grupa).

Ludoteka miejscem praktyki pedagogicznej i edukacji pozaszkolnej

W ludotece – jako miejscu praktyki dla nauczycieli – pracownicy naukowcy mogą sprawdzać w praktyce teorię pedagogiczną dotyczącą znaczenia zabawy dla prawidłowego rozwoju dziecka oraz dysleksji, dyskalkulii, dysgrafii i innych problemów w nauce. Oferta ludoteki jest skierowana głównie do dzieci i młodzieży z dysleksją, pedagogów pracujących z dziećmi z dysleksją, dysgrafią i dyskalkulią, opiekunów dzieci mających trudności w nauce, studentów i pedagogów zajmujących się pedagogiką zabawy oraz wszystkich lubiących gry i zabawy, niezależnie od wieku.

Zbiór gier i materiałów wspierających rozwój różnych obszarów percepcji służy głównie pomocą w nauce czytania, pisania i liczenia. Kolekcja jest również wykorzystywana przy organizowaniu imprez związanych z kulturą zabawy, przeznaczonych dla grup w każdym wieku. Wizyta w ludotece to także interesująca alternatywa spędzania wolnego czasu. Zamiast surfować w samotności po internecie, jej użytkownicy mogą w grupie poznawać i wypróbować gry różnego typu.

Ludoteka jest otwarta w dwa przedpołudnia i dwa popołudnia w tygodniu. Możliwe jest również otwarcie w innym terminie po wcześniejszym zgłoszeniu takiej potrzeby. W godzinach otwarcia pracownicy poświęcają swoją uwagę użytkownikom, służąc fachową radą oraz pomocą i już przy pierw-

szym kontakcie próbują rozpoznać problem dziecka i dobrać odpowiednią zabawę i materiały. Jest ona odwiedzana także przez grupy przedszkolne i klasy szkolne, które w trakcie wycieczki mają sposobność na tyle się z nią zapoznać, aby do niej w przyszłości powrócić. Mile widziani są również opiekunowie wraz ze swoimi dyslektycznymi podopiecznymi. Pedagodzy mają możliwość wykonywania części swojej pracy w pomieszczeniach ludoteki, która jest otwarta na wszelkie pomysły użytkowników. Tak więc, po uprzednim zgłoszeniu, mogą być organizowane np. zawody dla różnych zorganizowanych grup.

Biblioteka decydując się na otworzenie nowej agendy nie tylko poszerzyła swoją ofertę, lecz również wprowadziła nowy rodzaj aktywności. Dała bowiem studentom i pracownikom Wyższej Szkoły Pedagogicznej możliwość praktycznego zastosowania teorii pedagogicznych. Współpraca pomiędzy biblioteką i instytucjami tworzy edukacyjny obszar w bibliotece oraz wspiera proces kształcenia. Jej celem jest uczenie przez zabawę oraz zabawa ucząca (edukacyjna) przynosząca relaks i satysfakcję, koncentrująca się zwłaszcza na pomocy dzieciom i młodzieży z dysleksją.

Przedstawiony przykład pokazuje, że obecność zabawek w bibliotece jest możliwa, nie tylko w formie kącika zabaw w bibliotece publicznej, ale też jako istnienie niezależnego, doskonale funkcjonującego oddziału biblioteki szkoły wyższej.

Doświadczenia niemieckojęzycznych państw udowodniły, iż ludoteki są nie tylko ważnym elementem edukacji pozaszkolnej, ale mogą przeciwdziałać alienacji osób wykluczonych społecznie, a równocześnie przyczyniają się do integracji napływających szeroką falą przybyszy z odrębnych kulturowo krajów.

Doświadczenia Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w czasie prezentacji konsoli gier i najnowszej technologii 3Ds pokazują, że studenci przy okazji wypróbowywania nauki tańca z Michaeliem Jacksonem czy gry w kręgle bardzo szybko nawiązywali znajomości w grupie bawiących się. Gry planszowe związane z kulturą Japonii, zaprezentowane w bibliotece w maju podczas „Japońskiej nocy w bibliotece”, również cieszyły się bardzo dużą popularnością.

Ludoteki w Polsce

W Polsce jedynie dwie biblioteki udostępniają gry planszowe. Pierwsza z nich to Miejska Biblioteka Publiczna w Łęborku, gdzie do dyspozycji użytkowników znajduje się 40 gier, głównie dla dzieci. Ta nowa usługa nazwana ludoteką funkcjonuje od grudnia 2010 r. i cieszy się dużym zainteresowaniem. Wkrótce w bibliotece ma powstać klub miłośników gier planszowych. Jego przedstawiciele będą m.in. podpowiadać bibliotekarzom, jakie nowe gry planszowe powinny się znaleźć w ofercie placówki. Drugą po łęborskiej placówce jest Miejska Biblioteka Publiczna w Opolu, którą otwarto w lutym 2011 r. i w chwili obecnej posiada około 50 gier zaliczanych do nowoczesnych gier planszowych.

* * *

Autorki tym artykułem chcą zainicjować dyskusję nt. ludotek w Polsce, czy powinny one powstawać, czy zabawa w grupie może być alternatywą dla samotnego „ślęczenia” przy komputerze w domu oraz czy mogą odegrać znaczącą rolę w przeciwdziałaniu alienacji młodych ludzi?

RENATA M. ZAJĄC
MAGDALENA JANAS

Biblioteka Główna
Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie

ZAPRENUMERUJ
„PORADNIK BIBLIOTEKARZA”

Czytelnik niedowidzący i niewidomy w bibliotece

Na świecie jest ponad 148 mln osób z uszkodzonym wzrokiem, z tego 8 mln uważanych jest za niewidzących z niemożliwością widzenia światła. Według danych Polskiego Związku Niewidomych zrzeszającego ok. 70 tys. członków, populacja osób niewidomych i słabowidzących może liczyć ok. 200 tys. osób. Niewielki procent tych osób jest wykształcony i czynny zawodowo, większość z nich pozostaje na rencie, jest mało aktywna również kulturalnie.

Szereg barier społecznych, psychologicznych i architektonicznych sprawia, że ludzie z dysfunkcją wzroku nie uczestniczą w pełni w życiu społecznym i kulturalnym. Z oczywistych względów nie mogą korzystać z tradycyjnej formy książki, nie oznacza to jednak, że nie mają w ogóle dostępu do literatury. Tę możliwość dają obecnie m.in. zbiory audiowizualne oraz książki z powiększonym drukiem czy napisane pismem Braille'a. Duże znaczenie ma także rozwój nauki, a kolejne wynalazki techniczne mogą być użytecznymi dla osób z dysfunkcją narządu wzroku.

Zbiory biblioteczne dla osób niewidomych i niedowidzących

Biblioteki publiczne udostępniają osobom niedowidzącym i niewidomym dwa rodzaje zbiorów specjalnych: dokumenty audiowizualne i w mniejszym stopniu – dokumenty elektroniczne. Wszystkie posiadają cechę wspólną, muszą być odbierane za pomocą specjalnej aparatury.

Książki mówione

Najwcześniej, bowiem już w latach 60. XX w. pojawiły się książki nagrane na taśmach magnetofonowych, wśród czytelników i bibliotekarzy funkcjonują pod pojęciem tzw. książki mówionej. Nazwa pochodzi od angielskiego określenia „talking book”. W przeważającej większości książki są czytane przez lektora, znacznie rzadziej stanowią formę słuchowisk. Przed rozpoczęciem kolejnej ścieżki na kasecie lektor czyta numer kasyety i ścieżki. W zależności od objętości

tradycyjnej książki całość może stanowić kilka kaset, np. średnio ok. 7 kaset wchodzi na jeden tytuł kryminału Agaty Christie, ale przy wydaniu okazańszych tomów, mających w formie tradycyjnej około 500 stron, będzie to około 25 kaset dla jednego tytułu, jako przykład można podać *Imię róży* Umberto Eco.

Wraz z bardzo szybkim rozwojem informatyki pojawiły się książki na płytach CD. Mogą być one nagrane w formacie tradycyjnym lub w formacie mp3, wówczas na jednej płycie można zapisać zdecydowanie większą ilość informacji, co decyduje o liczbie płyt dla jednego tytułu. Np. *Harry Potter i kamień filozoficzny* zajmuje 11 kaset magnetofonowych, ale już tylko 8 płyt CD, natomiast w formacie mp3 tylko 1 płytę. Początkowo niewiele wydawnictw w Polsce oferowało tę formę książki, wydawano przede wszystkim klasykę, obecnie oferta jest bardzo bogata. Można zakupić na płytach nie tylko najważniejsze dzieła polskich i światowych twórców, ale również najbardziej popularne książki współczesnych pisarzy. Często pojawiają się na rynku jednocześnie wydania nowości w formie tradycyjnej książki i książki na płycie.

Czytاک

Od kilku lat na rynku czytelniczym dostępny jest tzw. czytاک, urządzenie produkowane przez Spółdzielnię Nowa Praca Niewidomych. Jest to mały przedmiot posiadający jedną lub więcej kart pamięci, na których w formie cyfrowej można zapisać kilka książek. Na karcie o pojemności około 1 GB mieści się do 70 godzin nagrań tekstu w formatach mp3 lub Daisy (Digital Accessible Information System). Format Daisy pozwala na bardzo precyzyjne oznaczenie rozdziałów, podrozdziałów, stron. Urządzenie posiada wbudowany głośnik i słuchawki, można je także podłączyć do komputera, czy domowego sprzętu audio. Najnowsze modele posiadają dodatkowo dyktafon oraz wbudowany syntezytor mowy Ivona, który pozwala na odczyt

plików tekstowych. Odstuchiwanie odbywa się na podobnych zasadach, jak w przypadku kaset magnetofonowych, tekst można w dowolnym miejscu zatrzymać, przewinąć. Po wyłączeniu można wrócić do przerwanej fragmentu. Pewną niedogodnością dla ewentualnych odbiorców może być cena czytnika, w zależności od modelu waha się od 1100 do 1600 zł. Jednak znaczna część kosztów jest refundowana po złożeniu odpowiedniego wniosku przez osobę niewidomą.

Literaturę na kartach do czytnika, można wypożyczyć w bibliotece przy Spółdzielni „Nowa Praca Niewidomych”, a także w Bibliotece Centralnej Polskiego Związku Niewidomych. Oferta obejmuje ponad 2500 tytułów i co ważne systematycznie jest wprowadzana do bibliotek w większych miastach.

Książki z powiększonym drukiem

Kolejną formą skierowaną do osób z dysfunkcją wzroku są książki z powiększonym drukiem. Wśród takich wydawnictw przeważają podręczniki szkolne. Przez chwilę po kilkuletniej przerwie ponownie pojawiła się na rynku oferta wydawnictwa Prószyński i S-ka, seria „Duże litery”. W jej ramach wydano chętnie czytaną beletrystykę, m.in.: powieści Nory Roberts i Williama Faulknera. Niestety po krótkim czasie zaniechano dalszego wydawania książek z tej serii.

Inne znane, działające na rynku polskim wydawnictwo PWN prowadzi serię pod nazwą: „Dużym drukiem”. W jej ramach ukazały się dwa słowniki: *Słownik ortograficzny* i *Słownik wyrazów obcych* – w formacie A4 mają duży druk i szeroki margines. Dodatkowym udogodnieniem jest płyta dołączona do każdego z nich, pozwalająca na skalowanie tekstu, czy wyświetlanie tekstu w odwróconych kolorach.

Książki brajlowskie

Książki wydane systemem Braille’a stanowią osobną grupę. Myślę, że każdy z nas wie jak wygląda takie pismo, mogą jedynie zaznaczyć, iż nauka tego pisma jest prostsza, aniżeli tradycyjnego alfabetu. Również wydawanie książek jest współcześnie dużo łatwiejsze, a to dlatego, że korzysta się z możliwości komputerowego przetwarzania zeskanowanego tekstu tradycyjnej książki. Objętość książki brajlowskiej jest wielokrotnie większa od zwyczajnej. Wspominane już wydanie pierwszej części przygód Harrego Pottera zajmuje cztery tomy, dodatkową niedogodnością jest cena. To są podstawowe czynniki decydujące o tym, że osoby niewidome stosunkowo rzadko kupują na własność książki. Dostępne są one przede wszystkim w bibliotekach.

E-booki

Książki nagrane na CD-R funkcjonują pod nazwą e-booki, są zaliczane do grupy dokumentów elektronicznych. Charakterystyczną ich cechą jest to, że zapisany w odpowiednim formacie tekst można przeczytać z monitora lub odsłuchać z komputera.

Warto wspomnieć, że rozwija się rynek produkujący oprzyrządowanie do odczytywania tradycyjnego tekstu, są to między innymi powiększalniki, syntezatory mowy, monitory dotykowe, drukarki i notatniki brajlowskie.

Biblioteka Centralna PZN

Największy dostęp do wszystkich ww. dokumentów oferuje Biblioteka Centralna PZN. Jest to specjalistyczna biblioteka stworzona

dla potrzeb osób z dysfunkcją narządu wzroku. Do biblioteki należą m.in. członkowie Polskiego Związku Niewidomych, osoby, które mają udokumentowaną niepełnosprawność wzroku, osoby po 75 roku życia, dzieci w wieku szkolnym ze stwierdzoną dysleksją. Podstawowym jej zadaniem jest wypożyczanie zbiorów. Oprócz wypożyczeń tradycyjnych prowadzi się wypożyczenia online (limit transferu wynosi 2 GB) oraz wypożyczenia wysyłkowe.

W siedzibie biblioteki prowadzone są warsztaty, bezpłatne kursy pisma Braille'a, spotkania Klubu Dyskusyjnego. Działa także Muzeum Tyflogiczne, którego podstawowym zadaniem jest działalność promocyjna artystów niewidomych i niedowidzących. Organizowane są spotkania kulturalne – koncerty, wieczory poetyckie, pogadanki, prezentowane są małe formy teatralne a także wystawy malarstwa, rzeźby, ceramiki, tkactwa artystycznego.

Formy te adresowane są również do ludzi pełnosprawnych, młodzieży i dorosłych, w celu przybliżenia świata osób niewidomych.

Tyflofilmy

Funkcjonują już sale kinowe, w których wyświetlane są filmy dla osób niedowidzących, dostępne są z audiodeskrypcją; lektor podczas trwania seansu opowiada dodatkowo co dzieje się w danej chwili na ekranie. Tyflofilmy, niestety są jeszcze mało dostępne i bardzo drogie.

Szereg bibliotek publicznych posiada w swojej ofercie zbiory audiowizualne, z których mogą korzystać osoby z dysfunkcją narządu wzroku.

Rozwiązania architektoniczne, kolorystyka wnętrza, oświetlenie

Bardzo często biblioteki nie są dostosowane do potrzeb osób niewidomych i niedowidzących, brakuje odrębnych pomieszczeń, czy specjalnie wydzielonych miejsc przeznaczonych do obsługi. Należy pamiętać, że roz-

wiązania architektoniczne, dobór kolorystyki, oświetlenia dla tej kategorii czytelników mogą stanowić dla bibliotek pewien problem.

Najbardziej optymalne jest łączenie oświetlenia żarowego i jarzeniowego w pomieszczeniach, należy unikać sytuacji, które mogą doprowadzać do olśnienia, czyli występowania zjawiska odbitego, niekontrolowanego światła, świecącego bezpośrednio w oczy. U osób z uszkodzonym wzrokiem powoduje ono uczucie przejściowej „ślepoty”, negatywnie wpływa na komfort patrzenia i poruszania się, zwłaszcza w obcej przestrzeni. Aby zapobiec ewentualnym olśnieniom wystarczy stosować matowe płytki ceramiczne do podłóg, osłaniać żarówki w lampach i oprawach sufitowych, w oknach montować żaluzje pionowe. Przystosowując otoczenie do osób niedowidzących należy pamiętać o znaczeniu kolorów. Osoby z uszkodzonym wzrokiem bardzo często mają problem z rozróżnianiem kolorów. Łatwiej dostrzegają jaskrawe kolory nasycone (czerwony, pomarańczowy, żółty), trudniejsze w odbiorze są barwy pastelowe. Oczywiście natężenie oświetlenia również wpływa na intensywność kolorów.

Za pomocą wyrazistego koloru użytego na zasadzie kontrastu można oznaczyć drzwi wejściowe do pomieszczenia, poinformować o zmianie wysokości poziomów, np.: chodnika. Użycie takiego koloru może być pomocne przy oznaczeniu i ocenie głębi, a także może informować o konieczności zwrócenia uwagi na schody. Nie ma potrzeby oznaczania każdego stopnia, wystarczy oznaczyć kolorowym, kon-

trastującym paskiem pierwszy i ostatni stopień. W taki sam sposób można oznaczyć progi w przejściach, a także duże szklane drzwi. Należy unikać wąskich przejść, a w nich mebli z wystającymi elementami, zbyt barwnych wykładzin.

Przy informacjach pisanych, jako tła najlepiej używać jednolitych kolorów (biały, niebieski), bez wzorów. Najsilniejszy kontrast kolorystyczny dają białe lub jasnożółte przedmioty czy litery na czarnym tle. Należy stosować czcionkę w rozmiarze od 16 do 24 punktów, napisy proste, bez ozdóbek. Część z tych czynności wymaga dodatkowych nakładów finansowych, jednak nie wszystkie. Te kwestie można wziąć pod uwagę przy wykonywaniu w przyszłości ewentualnych prac remontowych lub przy modernizacji istniejących już pomieszczeń.

Usługi MBP w Szczecinie dla czytelnika z dysfunkcją wzroku

Osoby niewidome i niedowidzące stanowią niewielki procent czytelników MBP w Szczecinie. Jeśli każdego dnia filię odwiedza średnio 170 czytelników, to wśród nich jest zaledwie około 5 osób z dysfunkcją narządu wzroku. Przeważają w tej grupie osoby starsze, którym proponujemy korzystanie z tzw. książki mówionej. Trzy spośród naszych filii zajmują się wypożyczaniem tego rodzaju zbiorów, jedna od wielu lat, dwie od niedawna.

Mam przyjemność pracować w oddziale, do zadań którego od kilkunastu lat należy

m.in. wypożyczanie dokumentów przeznaczonych także dla osób niedowidzących i niewidomych.

Zbiory

Dokumenty audiowizualne w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Szczecinie to: kasety magnetofonowe, płyty CD i płyty DVD. Z dwóch pierwszych, określanych jako audiobooki – (książki do słuchania), korzystają osoby z dysfunkcją narządu wzroku.

Od kilkunastu lat gromadzone są książki nagrane na kasetach magnetofonowych, wśród czytelników i bibliotekarzy funkcjonują pod pojęciem tzw. książki mówionej. Obecnie stanowią zbiór wynoszący ponad 2000 tytułów przeznaczonych zarówno dla dzieci, jak i dla dorosłych. Całość jest skatalogowana i wprowadzona do inwentarza elektronicznego.

Od kilku lat wypożyczamy również książki nagrane na płytach CD. Zbiór jest systematycznie powiększany, w chwili obecnej wynosi już ponad 200 tytułów, cieszy się ciągle rosnącą popularnością. Jednak początki wprowadzania zmian nie były łatwe, czytelnicy byli przyzwyczajeni do kaset magnetofonowych, po podjęciu decyzji o zaprzestaniu ich dalszego zakupu, to właśnie do zadań bibliotekarza należało zachęcenie stałego czytelnika do skorzystania z oferty książek na płytach CD i udzielanie informacji technicznych. Zaletą płyt CD jest ich niewielki format i lekka waga. Wiadomo, że bardzo często schorzeniom oczu towarzyszy ograniczenie dotyczące dźwigania – nawet do jednego kilograma. Dlatego niewielka płyta stała się wysmienitą alternatywą dla ciężkich kaset.

Promocja biblioteki i zbiorów

W czasie spotkania w siedzibie regionalnego Związku Niewidomych, grupa ok. 40 osób miała okazję zapoznać się z ofertą biblioteki. Zaprezentowano płyty CD znajdujące się w zbiorach, urządzenia służące do ich odtwarzania i wytłumaczono na czym polega zapis na płycie, w jaki sposób

należy ją wyjmować, jakie są rodzaje opakowań, a także jak się je otwiera oraz na co należy zwrócić uwagę przy zakupie sprzętu. Zaprezentowano katalog zbiorów, omówiono rodzaje literatury. W drugiej części spotkania był czas na indywidualne pytania. Czynności, które dla osoby widzącej zazwyczaj nie są problemem, dla czytelnika ze znaczną wadą wzroku stwarzają dodatkową trudność. Wiele pytań dotyczyło sposobu otwierania opakowań, czy zapis na płycie jest z obu stron, czy również jak w przypadku kaset można tekst zatrzymać w dowolnym momencie.

W niedługim czasie po tym spotkaniu kilka osób zapisało się do biblioteki, co oznacza, że nasze założenia zostały zrealizowane. Bibliotekarze chcą także zorganizować podobne spotkanie dla dzieci i rodziców, ponieważ posiadają również bogatą ofertę przeznaczoną dla młodego odbiorcy.

Katalog elektroniczny

Czytelnik z dysfunkcją narządu wzroku nie potrafi samodzielnie korzystać z katalogu elektronicznego. Trzeba pamiętać, że są to bardzo często osoby samotne, które korzystają z usług opiekuna, czy z uprzejmości sąsiada. Dlatego w bibliotece pracownicy filii stworzyli drukowany spis zbiorów audiowizualnych. Znalazły się w nim podstawowe informacje: numer inwentarzowy, autor, tytuł, liczba kaset lub płyt w tytule, rodzaj gatunku. W przypadku płyt dodatkowo oznaczono format (zwykły lub mp3). Spis został ułożony alfabetycznie według autorów, a następnie wydrukowany. Przy wydruku zastosowano pogrubienia i odpowiednią wielkość czcionki. Czytelnicy mogą korzystać ze spisu na miejscu lub go skopiować. Raz w roku spis jest uzupełniany o nowości.

Dzięki katalogom jest znacznie łatwiejszy dostęp do naszej oferty, można przed

przyjściem do biblioteki wybrać tytuły, które chce się wypożyczyć w pierwszej kolejności, a także zaznaczyć te, które już są przeczytane. Bardzo często czynności te wykonywane są z pomocą bibliotekarza.

Obsługa czytelnika z dysfunkcją narządu wzroku

Obsługa czytelnika wymaga z naszej strony poświęcenia większej ilości czasu. Czynności wydawałoby się rutynowe wykonuje się inaczej. Aby taka osoba czuła się komfortowo i bezpiecznie w bibliotece należy poświęcić jej odpowiednio dużo czasu. Przy wykonywaniu wszelkich czynności należy też objaśniać, co się w danej chwili robi, np.: teraz biorę Pani kartę czytelniczą, zabieram kasy, płyty do zwrotu, wychodzę aby wyszukać zaznaczone przez Panią tytuły. Po powrocie należy również zasygnalizować swoją obecność. Należy pamiętać, że ten czytelnik potrzebuje też znacznie więcej czasu na interpretację tego, co się znajduje wokół niego, że warto ułatwić mu pewne czynności, chociażby układając numerycznie kasy, czytając wypożyczone tytuły, wykreślając ze spisu wypożyczone pozycje, dla uniknięcia powtórzeń.

Pracując wiele lat z czytelnikami niedowidzącymi i niewidomymi znam już ich przyzwyczajenia, preferencje czytelnicze. Każdorazowo, gdy przychodzi nowy pracownik poświęcam mu odpowiednią ilość czasu, by zapoznać go ze specyfiką pracy, udzielam wskazówek, informuję o indywidualnych potrzebach czytelników, a wszystko po to, by czytelnik niewidomy i niedowidzący mógł w jak największym stopniu korzystać ze zbiorów bibliotecznych, aby czuł się komfortowo.

ANNA RUTKOWSKA
starszy bibliotekarz, kierownik Filii nr 28
Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie

Biblioteki w Norwegii, czyli dziesięć faktów, które wstrząsnęły bibliotekarzami z Polski*

W marcu 2010 r. Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu, podobnie jak pozostałe biblioteki wojewódzkie w kraju, przystąpiła do projektu „Biblioteki w kraju, przystąpiła do projektu – strategii dla przyszłości”, który realizuje Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. W ramach programu powstają długofalowe strategie działania i rozwoju dla bibliotek wojewódzkich. Partnerem w realizacji zadania są biblioteki norweskie. Projekt zakłada wymianę międzyinstytucjonalną oraz wymianę dobrych praktyk w zakresie zarządzania kulturą i budowania strategii przez polskie i norweskie instytucje związane z systemem bibliotecznym.

Przez sześć wrześniowych dni ub.r. grupa polskich bibliotekarzy miała możliwość zapoznania się z organizacją i zarządzaniem bibliotekami i innymi instytucjami kultury w Norwegii. Spotykała się z menedżerami tych miejsc, poznawała różne metody upowszechniania nowych usług bibliecznych, tworzenia atrakcyjnej oferty kulturalnej i promocji biblioteki. Uczestniczyła w wielu prezentacjach, m.in. projektu nowej biblioteki publicznej w Oslo.

* Tekst został zamieszczony w opolskim kwartalniku informacyjno-metodycznym „Pomagamy sobie w pracy” 2010 nr 10.

Kilka słów o bibliotekarstwie publicznym w Norwegii

Norweskie biblioteki publiczne podlegają Ministerstwu Kultury, biblioteki szkół wyższych oraz biblioteki szkolne są administrowane przez Ministerstwo Edukacji i Badań Naukowych. W 2010 r. odpowiedzialność za rozwój bibliotekarstwa w Norwegii przekazano Bibliotece Narodowej.

W kraju działa 19 bibliotek regionalnych (wojewódzkich), które podlegają samorządom regionów (Norwegia podzielona jest administracyjnie na 19 okręgów i 430 gmin). Głównym zadaniem bibliotek regionalnych jest doskonalenie umiejętności zawodowych pracowników bibliotek publicznych i podnoszenie standardu usług, wypożyczanie międzybiblieczne, opiniowanie planów podziału środków finansowych przekazywanych przez rząd.

Każda z 430 gmin w Norwegii ma obowiązek prowadzenia przynajmniej jednej biblioteki publicznej, w 2008 r. działało ich 799. Statystyki pokazują, że na jednego mieszkańca przypadają średnio 4,7 wizyty w bibliotece, a statystyczny użytkownik biblioteki wypożycza 5,2 książki.

W Norwegii odwiedziłyśmy sześć regionalnych i gminnych bibliotek publicznych, dwie biblioteki szkół wyższych w okręgach: Akershus, Vestfold, Buskerud oraz Bibliotekę Narodową w Oslo. W napiętym programie pobytu znalazło się miejsce na zwiedzenie centrum historycznego Wikingów Midgard, pomieszczeń starej fabryki z laboratorium sztuki w Vestfossen, spacer ścieżkami Evarda Muncha w Åsgårdstrand. W samym Oslo podziwialiśmy jeden z najnowocześniejszych budynków miasta – gmach opery, wspaniałą kolekcję impresjonistów i najstynniejsze dzieła Muncha w Narodowym Muzeum Sztuki oraz park będący dziełem norweskiego rzeźbiarza Gustava Vigelanda, w którym 212 rzeźb z kamienia i brązu przedstawia blisko 600 postaci.

Poznane biblioteki wywarły duże wrażenie na uczestnikach wyjazdu studyjnego. Poniżej chcieliśmy się podzielić naszymi spostrzeżeniami.

1. Biblioteka centrum życia społecznego. Porzucenie dawnego wizerunku biblioteki, kojarzącego się z magazynem książek na rzecz aktywnego uczestnictwa czytelników w wydarzeniach kulturalnych i społecznych. Obecność bibliotek w mediach publicznych. Tworzenie wspólnych portali bibliotecznych. Zwróciliśmy uwagę na fakt, że biblioteka publiczna w Norwegii zajmuje ważne miejsce w świadomości społeczności lokalnej.

2. Norweska karta biblioteczna upoważnia do wypożyczeń i zwrotów w każdej biblio-

tece w kraju, bez względu na sieć i miejsce pobytu czytelnika. Wypożyczając książkę w Oslo można ją zwrócić w odległym Trondheim. Karta została wprowadzona w 2005 r., jest wydawana bezpłatnie. Można ją uzyskać w bibliotece lub przez internet.

3. Baza danych jedna dla wszystkich bibliotek. Firma BIBSYS rozpoczęła swoją działalność w 1972 r. jako dostawca systemów bibliotecznych. Obecnie ma status publicznej agencji rządowej podlegającej Ministerstwu Edukacji i Badań Naukowych. Biblioteki publiczne korzystają również z systemów bibliotecznych innych producentów. Wspólny elektroniczny katalog BIBSYS umożliwia łatwy dostęp do zasobów każdej biblioteki publicznej poprzez różnorodne opcje wyszukiwania oraz proste procedury zamawiania i wypożyczania książek, m.in. system wybiera najbliższą bibliotekę, z której będzie dostarczona książka i proponuje czytelnikowi bibliotekę, w której może ją odebrać.

4. Współpraca i partnerstwo. Biblioteki norweskie współpracują z przedszkolami, szkołami, instytucjami, stowarzyszeniami. Z wielkim zaciekawieniem oglądaliśmy nagrodzony za innowacyjność projekt realizowany w bibliotece w Kongsberg, gdzie miejscowy departament do spraw młodzieży nawiązał współpracę z zakładami przemysłowymi w regionie i stworzył pracownię nauk ścisłych dla dzieci i młodzieży (w ten sposób zachęca się młodych ludzi do kształcenia w deficytowych zawodach technicznych). Naturalna chęć dzieci do zabawy (konstrukcje architektoniczne,

budowanie samochodów, doświadczenia, testowanie) wykorzystano do kształcenia w naukach ścisłych.

5. Wspólna biblioteka publiczna i uniwersytecka. Połączenie biblioteki regionalnej, biblioteki gminnej i uniwersyteckiej w jedną placówkę zaowocowało nowoczesną placówką w sześćdziesięcioletnim Drammen. W ten sposób biblioteka stała się inspirującym miejscem spotkań i centrum wiedzy, otwartym dla naukowców, studentów i wszystkich mieszkańców Drammen.

6. Jedna biblioteka dla dwóch gmin. Wspólna biblioteka gmin Tønsberg i Nøtterøy jest jedyną tego typu placówką w Norwegii. Zainaugurowała swoją działalność w 1992 r. w obecności króla Haralda V. Przeszkolony budynek biblioteki o powierzchni 5000 m² podtrzymują stalowe konstrukcje w kształcie drzew, stąd jego nazwa „Pod drzewami poznania”.

7. Bibliobus. Biblioteka Regionalna w Akershus posiada dwa bibliobusy, które docierają do odległych i ubogich w kulturę zakątków regionu, a każdy tydzień miesiąca wyznacza inną trasę. Bibliobus wyposażony jest w czterotysięczny księgozbiór, umieszczony

na ruchomych, wymiennych regałach, internet, czytelnię bieżącej prasy.

8. Selekcja zbiorów. Biblioteka publiczna nie jest magazynem książek. Dwudziestoprocentowa coroczna selekcja zbiorów sprawia, że książki w bibliotece są aktualne, a z półek „tchnie świeżością”. Część książek wycofanych można kupić za przysłowiowy grosik.

9. „Luz” w bibliotece. Biblioteka jest miejscem pracy, ale także można tu wypożyczać, zjeść, napić się kawy, swobodnie rozmawiać, zagrać na playstation, posurfować w internecie.

10. Design biblioteczny, tzn. jak może być kolorowo, nowocześnie i ciekawie w przestrzeni bibliotecznej. Duże powierzchnie użytkowe dla czytelników, atrialne przestrzenie, wygodne kanapy, olbrzymie tafle szklane ścian z pięknymi widokami sprawiają, że z jednej strony czytelnik znajduje się w środku miejskiego życia, z drugiej strony ma ochotę zaszyć się z książką w miękkim, wygodnym fotelu. Organizacja dużych spotkań w bibliotece też nie stanowi problemu, dzięki ruchomym regałom można stworzyć amfiteatr na 250 osób.

HANNA JAMRY

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. E. Smółki w Opolu

PRAWO W BIBLIOTECE

PORADY PRAWNE

Wykształcenie na stanowiskach bibliotekarskich

Na jakich stanowiskach w bibliotece wymagane jest wykształcenie bibliotekarskie (obsługa czytelników, gromadzenie, opracowywanie zbiorów). Czy jest bezwzględna konieczność uzupełnienia wykształcenia (kurs lub studium bibliotekarskie).

Nie ma takich norm (przepisów) prawnych ustalających rodzaje wykształcenia bibliotekarskiego wymagane do zajmowania stanowisk pracy (pełnie-

nia określonych czynności zawodowych) w poszczególnych działach bibliotecznych. W przeszłości zainicjowano prace nad pragmatyką zawodu bibliotekarskiego i ustaleniem rodzaju wykształcenia dla pracowników poszczególnych działów w bibliotekach, ale prace zostały zaniechane. Na pytanie, na jakich stanowiskach w bibliotece wymagane jest wykształcenie bibliotekarskie należy odpowiedzieć: na wszystkich samodzielnych, specjalistycznych, kierowniczych stanowiskach powinni być zatrudniani pracownicy mający przygotowanie zawodowe bibliotekarskie: na poziomie średnim lub wyższym, albo wykształcenie innego kierunku, zgodne z rodzajem biblioteki, czy wykonywanymi specjalnościami.

Z praktyki wynika, że obsługa czytelnika wymaga dobrej znajomości księgozbioru, bibliografii, literatury, wiedzy o kulturze i czytelnictwie, wiedzy o książce i bibliotece, źródeł informacji i działalności informacyjnej, podstaw psychologii i pedagogiki oraz metodyki pracy z czytelnikiem. Bibliotekarz gromadzący i opracowujący zbiory powinien znać źródła wiedzy o piśmiennictwie, zasady gromadzenia zbiorów w określonych środowiskach, ewidencję, opracowanie formalne i rzeczowe zbiorów, formy, organizację i technikę udostępniania zbiorów, literaturę w najszerszym zakresie. Osoby kierujące małymi bibliotekami (filiami) powinny ponadto znać organizację bibliotekarstwa, podstawy naukowej organizacji pracy i zarządzania działalnością biblioteki.

Jednym z głównych założeń kształcenia przyszłych bibliotekarzy na poziomie średnim zawodowym jest wyposażenie absolwenta w przygotowanie zawodowe umożliwiające wykonywanie wszystkich rodzajów zadań, składających się na profesjonalną działalność biblioteczno-informacyjną. Jak osiągnąć taką wiedzę? Po prawie całkowitej likwidacji szkół kształcących do zawodu bibliotekarza w formach stacjonarnych i zaocznych, pozostają niewielkie możliwości uzupełnienia wykształcenia na poziomie średnim przez pracujących bibliotekarzy.

Obecnie jedyną szkołą prowadzącą kształcenie bibliotekarzy w formie studiów stacjonarnych, zaocznych i organizującą egzaminy eksternistyczne jest Państwowe Pomaturalne Studium Kształcenia Animatorów Kultury i Bibliotekarzy we Wrocławiu (szczegółowe informacje o studium, można znaleźć w internecie). Stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 9 marca 1999 r. w sprawie wymagań kwalifikacyjnych uprawniających do zajmowania określonych stanowisk w bibliotekach oraz trybu stwierdzania tych kwalifikacji (DzU Nr 41, poz. 419, § 5) pracownik, który w dniu wejścia w życie rozporządzenia nie posiada kwalifikacji do zajmowania dotychczasowego stanowiska obowiązany jest je uzupełnić w ciągu 5 lat, z zastrzeżeniem § 6, który stanowi, że pracownik, który w dniu wejścia w życie rozporządzenia nie posiada kwalifikacji przewidzianych niniejszym rozporządzeniem do zajmowania dotychczas zajmowanego stanowiska a ukończył 45 lat życia i posiada 15 letni staż pracy zawodowej związanej z działalnością biblioteczną, jest zwolniony od obowiązku uzupełnienia kwalifikacji wymaganych na tym stanowisku.

Jeżeli pracownik miał stanowisko młodszego bibliotekarza w marcu 1999 r. i nie uzupełnił wy-

kształcenia, nie może awansować na stanowisko hierarchicznie wyższe.

Projekt nowego rozporządzenia w sprawach wymagań kwalifikacyjnych uprawniających do zajmowania określonych stanowisk w bibliotekach... przewiduje bardziej liberalny przepis stanowiący, że pracownik, który w dniu wejścia w życie rozporządzenia nie posiada kwalifikacji przewidzianych niniejszym rozporządzeniem do zajmowania dotychczasowego stanowiska, jest zwolniony od obowiązku uzupełnienia kwalifikacji wymaganych na tym stanowisku.

Wykorzystanie wizerunku autora do promocji wystawy

Czy biblioteka może użyć wizerunku znanego pisarza w ramach – dozwolonego użytku chronionych utworów do promocji wystawy jego książek? Czy publikacja zdjęcia na stronie internetowej filii biblioteki mieści się w ramach prawa autorskiego – dozwolony użytek chronionych utworów?

Do rozstrzygnięcia są dwie kwestie. poza publikacją zdjęcia jako utworu, jest kwestia umieszczenia wizerunku osoby autora. Wyjątki, kiedy nie trzeba mieć zgody określa art. 81 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (DzU Nr 90, poz. 631, z późn. zm.).

Rozpowszechnianie wizerunku osoby na zdjęciach nie wymaga zezwolenia w przypadkach określonych w art. 81, np. w przypadku osoby powszechnie znanej w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych, w szczególności politycznych, społecznych, zawodowych. Art. 33 stanowi: *Wolno w celu reklamy wystawypublicznej lub publicznej sprzedaży utworów korzystać z egzemplarzy utworów już rozpowszechnionych w zakresie uzasadnionym promocją wystawy lub sprzedaży, z wyłączeniem innego handlowego wykorzystania.* Zgodnie z art. 34 *można korzystać z utworów w granicach dozwolonego użytku pod warunkiem wymienienia imienia i nazwiska twórcy oraz źródła. Podanie twórcy i źródła powinno uwzględniać istniejące możliwości.*

Art. 28 ustawy stanowi o przywileju bibliotek, archiwów i szkół, które mogą udostępniać nieodpłatnie, w zakresie zadań statutowych egzemplarze utworów rozpowszechnionych.

KRYSZYNA KUŹMIŃSKA
[k.kuzminska@chello.pl]

Jak zostaje się dyrektorem biblioteki?

Jestem z krakowskiego środowiska bibliotekarzy i bardzo proszę o zainteresowanie sprawą opinii publicznej i podjęcia działań zmierzających do ukrócenia praktyki obsadzania stanowisk dyrektorskich w bibliotekach osobami bez odpowiedniego przygotowania. Wydaje się również, że problem występuje nie tylko w bibliotekach, a konkursy ogłaszane pod konkretnych polityków, nieprzygotowanych merytorycznie do pełnionych funkcji zdarzają się też w innych instytucjach.

W związku z ostatnimi wydarzeniami, które miały miejsce w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Krakowie oraz krótkim terminem na możliwą reakcję przedstawiam poniżej sytuację.

Nagle i w sposób, który odbiega od przyjętych zasad współżycia społecznego (ale zgodnie z procedurami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego) w godzinach południowych wkroczył do biblioteki goniec z urzędu, który przyniósł natychmiastowe odwołanie dotychczasowego p.o. dyrektora i powołanie nowego p.o. dyrektora.

Uchwałą Nr 300/11 z dnia 22 marca 2011 r. (http://www.wrotamalopolski.pl/root_bip/bip_w_malopolsce/root_um/podmiotowe/zaradz/uchwaly/2011/13250) została odwołana ze stanowiska dotychczasowa dyrektor.

Uchwałą Nr 301/11 z dnia 22 marca 2011 r. (http://www.wrotamalopolski.pl/root_bip/bip_w_malopolsce/root_um/podmiotowe/zaradz/uchwaly/2011/13251) na ww. stanowisko powołano młodego polityka Platformy Obywatelskiej Jerzego Woźniakiewicza, z wykształcenia politologa (<http://www.wozniakiewicz.pl/>). Celowość tego ruchu wzbudzała już wtedy wątpliwości.

Sytuacja opisywana jest też m.in. na forum EBIB (<http://ebib.net.pl/wiadomosci/449-jak-si-zostaje-dyrektorem-biblioteki> <http://forum.nowyebib.info/pun/viewtopic.php?id=120&p=2>).

Następnie uchwałą Nr 485/11 z dnia 26 kwietnia 2011 r. (http://www.wrotamalopolski.pl/root_bip/bip_w_malopolsce/root_um/podmiotowe/zaradz/uchwaly/2011/13518) ogłoszony został konkurs na stanowisko dyrektora Wojewódzkiej Biblioteki

Publicznej w Krakowie, który „upubliczniono” w taki sposób, że początkowo, mimo iż monitorowałam sytuację na bieżąco nie znalazłam o nim informacji. Na stronie BIP widnieje data wprowadzenia treści uchwały: 2011-05-09. Trudno ustalić też datę opublikowania ogłoszenia, od której przez 30 dni można składać dokumenty. Domniemywać można, że chodziło o to, żeby o konkursie nie było głośno. Wymagania formalne konkursu zostały sformułowane tak, aby osoba nawet z trzymiesięcznym doświadczeniem na stanowisku kierowniczym, bez wykształcenia i doświadczenia bibliotekarskiego mogła je spełnić, np. powołany dwa miesiące temu na stanowisko p.o. WBP w Krakowie młody polityk Platformy Obywatelskiej. Te zaniżone wymagania formalne tym bardziej bulwersują, że chodzi o dużą instytucję kultury, bibliotekę naukową, w której zatrudnionych jest ponad 160 osób.

Funkcja dyrektora biblioteki na pewno jest intratna dla polityka, ale nie sprzyja rozwojowi biblioteki i podnoszeniu rangi naszego zawodu.

Wiąże się bowiem z promocją politycznych aspiracji takiej osoby, bazując na renomie instytucji umożliwiającej szeroki kontakt z organizacjami społecznymi, instytucjami naukowo-kulturalnymi, a finansowaniem placówki ze skromnych funduszy przeznaczonych na działalność statutową biblioteki.

Grupy zawodowe dbają o rangę swojego zawodu i chcą być zarządzane przez osoby merytorycznie przygotowane.

Dlaczego do momentu rozstrzygnięcia konkursu biblioteką nie mogła zarządzać obecna, doświadczona dyrekcja?

Czy chodziło o to, aby polityk mógł zdobyć niespełna trzymiesięczne doświadczenie w zarządzaniu i informacje niezbędne do skutecznego wygrania konkursu?

Dlaczego Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego przygotowuje konkursy przy uczestnictwie i z udziałem polityka Platformy Obywatelskiej, jednocześnie powołując go na p.o. dyrektora, miesiąc przed ogłoszeniem konkursu?

Dlaczego kryteria konkursu zostały tak zaniżone, że nawet młody polityk bez doświadczenia w zarządzaniu, bez przygotowania merytorycznego i dorobku naukowego może je spełnić i zarządzać biblioteką wojewódzką, będącą biblioteką naukową?

Biblioteki z politykami powinny współpracować. Przypadkowi politycy na stanowisku dyrektorskim instytucji kultury, nie związani z naszym środowiskiem w sposób merytoryczny, nadal obniżać będą rangę naszego zawodu. A w społeczeństwie mimo naszej ciężkiej pracy, postrzegani będziemy jako grupa zawodowa o niskim statusie społecznym.

Proszę o zainteresowanie sprawą opinii publicznej. Myślę, że jedynie środowisko bibliotekarzy i dziennikarze mogą wpłynąć na to, aby ukrócić proceder obsadzania stanowisk instytucji publicznych politykami bez wystarczających kompetencji i zaprzestania rozdawania stanowisk według partyjnego klucza. (Krystyna Kosibicka)

RELACJE

FORUM MŁODYCH BIBLIOTEKARZY

Praktyka studencka w Bibliotece Uniwersytetu Wileńskiego

Wakacje 2010 r. były dla mnie interesującym pod wieloma względami okresem, podczas którego spędziłem trzy miesiące jako praktykant w Wydziale Informacji Elektronicznej w Bibliotece Uniwersytetu Wileńskiego (lit. *Vilniaus Universitetas Biblioteka*, dalej VUB, dla uniknięcia skojarzeń z warszawskim BUW) w ramach programu Praktyk Erasmus. Sądzę, że opis tego doświadczenia może dostarczyć wiele ciekawych informacji czytelnikom „Poradnika Bibliotekarza”.

VUB – cele, działania, inicjatywy

Każdy nowy pracownik czy praktykant VUB rozpoczyna swój pobyt w instytucji wg ustalonego planu. Przez pierwszy tydzień odbywa spotkania z kierownikami wszystkich trzynastu departamentów biblioteki, którzy prezentują cel istnienia swojej jednostki, jej pozycję w strukturze całej organizacji, bieżące zadania, problemy oraz plany na przyszłość. W tym czasie odbywają się także spotkania z dyrekcją biblioteki. Taki system pozwala łatwiej wdrożyć się w struktury biblioteki, zapoznać z całokształtem jej działalności oraz spotkać przynajmniej część przyszłych współpracowników – w VUB zatrudnionych jest razem ok. 220 pracowników.

Celem, jaki postawiono Wydziałowi Informacji Elektronicznej, w którym rozpocząłem praktyki, jest świadczenie usług informacyjnych użytkownikom biblioteki poprzez media cyfrowe. Jest on realizowany poprzez następujące działania:

- tworzenie wirtualnej przestrzeni VUB, rozwój usług oraz zasobów elektronicznych oraz dostępu

do elektronicznych zasobów, w tym elektronicznych edycji czasopism naukowych (subskrybowanych za pośrednictwem Litewskiego Konsorcjum Bibliotek Badawczych),

- zarządzanie siecią komputerową VUB,
- tworzenie bazy danych publikacji naukowych Uniwersytetu Wileńskiego, prac doktorskich oraz recenzji prac zgłoszonych do procedury habilitacyjnej,
- gromadzenie interaktywnych źródeł informacji oraz promowanie ich wykorzystania przez użytkowników,
- organizowanie szkoleń z zakresu edukacji informacyjnej i komputerowej dla studentów oraz pracowników Uniwersytetu Wileńskiego.

Wydział Informacji Elektronicznej bierze udział w wielu inicjatywach biblioteki, tworząc zespoły realizujące projekty, czasem angażując do projektu również pracowników innych wydziałów.

W tym artykule opiszę krótko tylko te projekty, w których brałem udział.

Projekty VUB

Priorytetowym projektem VUB jest budowa i organizacja nowej biblioteki o nazwie MKIC (lit. *Mokslinës Komunikacijos ir Informacijos Centras*, czyli **Centrum Komunikacji i Informacji Naukowej**) przy wsparciu funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Imponujący architektonicznie budynek ma zostać oddany do użytku w 2012 r. i służyć będzie nie tylko studentom i pracownikom Uniwersytetu Wileńskiego, ale i innych wileńskich

Biblioteka Uniwersytetu Wileńskiego

uczelnia oraz miejscowej społeczności. VUB sprawuje pieczę nad przedsięwzięciem, zasili również część kadry nowej biblioteki.

Wydział Informatyki Elektronicznej organizuje Centrum Edukacji Komputerowej i Informatycznej dla przyszłych użytkowników MKIC. Centrum ma edukować użytkowników biblioteki (głównie studentów i wykładowców) w zakresie wykorzystania nowych technologii w procesie nauczania oraz pracy naukowej, nie chce jednak zastępować obowiązkowych na wileńskiej uczelni zajęć z technologii informacyjno-telekomunikacyjnych (IT). W programie mają się więc znaleźć szkolenia z wyszukiwania, oceniania jakości informacji, szybkiej i skutecznej jej selekcji, etyki pozyskiwania informacji (prawo do własności intelektualnej, znaczenie cytowania itp.) oraz wykorzystania programów wspomagających cytowanie i tworzenie bibliografii. Planowana jest również organizacja zajęć, podczas których nauczyć się będzie można obsługi programów pozwalających na tworzenie multimedialnych treści (grafiki komputerowej, składu tekstu, obróbki audio-wideo) oraz publikowania online. Wydział Informatyki Elektronicznej ma doświadczenie związane z organizacją podobnych szkoleń – pierwsze zajęcia z information literacy zostały przeprowadzone przez pracowników biblioteki w roku akademickim 2008/2009. Kierownik wydziału, Julija Niauraite, największe wyzwanie widzi w doborze odpowiedniej kadry nauczającej – muszą to być osoby posiadające odpowiednią wiedzę, chęć do dalszego rozwoju, łatwość w posługiwaniu się komputerem, umiejętności pedagogiczne oraz wiele cierpliwości. W obecnym zespole liczba takich osób jest niewielka.

VUB stara się edukować użytkowników już teraz. Dwa kolejne programy, które powstały z inicjatywy Wydziału Informatyki Elektronicznej to „Detektyw Informatyki” oraz przewodniki po

subskrybowanych bazach danych i programach do zarządzania cytowaniami. Detektyw to próba zainteresowania studentów tematyką wyszukiwania i selekcjonowania informacji poprzez swego rodzaju grę. Przygotowano stronę internetową (dostępną pod adresem www.ir.mb.vu.lt), na której zamieszczono kompendium wiedzy, począwszy od słownika terminów związanych z wyszukiwaniem przez typologię źródeł informacji, techniki wyszukiwania stosowane w subskrybowanych bazach danych oraz popularne wyszukiwarki internetowe, a także ocenę i selekcję zdobytych informacji oraz etykę informacyjną. Duży nacisk położono na popularyzację strony internetowej wśród studentów.

Na terenie całej biblioteki oraz niektórych wydziałów uczelni pozostawiono ulotki i naklejki o enigmatycznej treści i charakterystycznej stylistyce – w marketingowym żargonie zwane teaserami (od ang. *tease*, czyli *drażnić*, *provokować*). Wkrótce uzupełniono akcję o plakaty z pełną informacją o projekcie. Na stronie internetowej zaproponowano również element zabawy – po każdym etapie kursu można sprawdzić nabytą wiedzę z pomocą interaktywnego kursu. Trudno ocenić, o ile poprawiły się umiejętności studentów w zakresie wyszukiwania i oceny informacji. Z pomocą narzędzi do pomiaru oglądalności witryny internetowej ustalono natomiast, że strona „Detektywa” okazała się dosyć popularna, a goście spędzali na niej często dłuższy czas – średni czas pozostania na witrynie wyniósł kilkanaście minut.

Wspominane wcześniej przewodniki przygotowane przez pracowników Wydziału Informatyki Elektronicznej to kilkustronicowe dokumenty możliwe do pobrania ze strony internetowej VUB, zawierające podstawowe informacje o posługiwaniu się konkretnymi bazami publikacji naukowych subskrybowanymi przez bibliotekę oraz programami do zarządzania cytowaniami. Ilustrowane zrzutami ekranu ze stron internetowych i aplikacji są precyzyjne i dosłowne, co stanowi jednocześnie największą słabość i siłę takiego rozwiązania. Użytkownik podąża za przewodnikiem krok w krok, przez co wie dokładnie co ma zrobić, ale może to prowadzić do postępowania mechanicznego, bez zrozumienia samego procesu. Poza tym to podejście wymaga nieustannego aktualizowania przewodników, gdyż nawet drobna zmiana interfejsu czy funkcjonalności aplikacji powoduje niespójność z przewodnikiem.

Zasoby elektroniczne

Jednym z problemów, z którym zmagają się Wydział Informatyki Elektronicznej VUB jest bardzo

rozproszony sposób dostępu i prezentowania elektronicznych zasobów jakie są oferowane użytkownikom. Spróbujmy wymienić: bazy artykułów naukowych, licencje na użytkowanie programów do zarządzania cytowaniami, elektroniczne książki i słowniki, kolekcje zdigitalizowane przez bibliotekę, kilka blogów prowadzonych przez pracowników biblioteki (służbowo). Poza tym w internecie są ogromne ilości wartościowych zasobów dostępnych dla wszystkich, bez opłat – od internetowych encyklopedii i słowników przez czasopisma Open-Access po treści zamieszczone na stronach muzeów, galerii czy innych bibliotek. Planowane jest zebranie wszystkich elektronicznych zasobów VUB i przynajmniej części najcenniejszych zasobów ogólnodostępnych. Obecnie trwają prace nad uzupełnianiem bazy danych z wykorzystaniem dwuwymiarowego sposobu klasyfikacji: kategoryzacji oraz słów kluczowych. Równolegle pracownicy wydziału pracują nad zaprojektowaniem interfejsu użytkownika, pozwalającego na łatwe przeszukiwanie zasobów oraz filtrowanie i prezentację wyników.

Wizyty w innych bibliotekach

Jednym z elementów mojej praktyki były wizyty w innych naukowych i badawczych bibliotekach na Litwie. W ciągu trzech miesięcy odwiedziłem dwie biblioteki akademickie w Wilnie oraz Bibliotekę Uniwersytetu Medycznego w Kownie. Zwłaszcza ten ostatni wyjazd był interesujący. Kowieńska biblioteka jest jedną z pierwszych litewskich instytucji, która wprowadziła system RFID do zarządzania zbiorami. System RFID składa się z dostosowanego oprogramowania bibliotecznego, mikroczipów zamieszczonych w książkach, które emitują fale radiowe o określonej częstotliwości oraz urządzeń, które są w stanie te fale

odbierać (czytników lub inaczej detektorów). W bibliotece otwiera on całą gamę nowych możliwości. Przede wszystkim pozwala na identyfikację książek na odległość, bez potrzeby skanowania kodu kreskowego, a więc fizycznego kontaktu z książką. W praktyce oznacza to przede wszystkim znaczne przyspieszenie procesu wypożyczeń oraz zwrotów książek, a nawet wprowadzenia wypożyczenia samoobsługowego. Poza tym może zostać wykorzystane np. do szybkiego przeprowadzenia skontrum (bez konieczności wyjmowania książek z półek), lokalizacji dokumentu czy kontroli poprawności ułożenia dokumentów na półce. W nowej bibliotece, MKIC, system RFID ma być podstawowym narzędziem zarządzania dokumentami i ich obiegiem, a wizyta w kowieńskiej bibliotece miała pomóc w podjęciu decyzji dotyczących przygotowania przetargu na dostawę systemu.

Gdybym miał określić największą korzyść jaką odniosłem podczas praktyk w Bibliotece Uniwersytetu Wileńskiego wskazałbym na powierzenie mi dużej ilości prac badawczych i koncepcyjnych. Praktyki znajomych studentów w bibliotekach polegały często na, w pewnym sensie, powtarzalnej pracy: obsłudze czytelników, indeksowaniu książek, nabywaniu zbiorów. Można powiedzieć, że taki obraz moich praktyk był spowodowany częściowo barierą językową. Współpraca w zespole pracowników biblioteki oraz analizowanie piśmiennictwa na dany temat nie wymagała znajomości języka litewskiego, co przy kontakcie z czytelnikami byłoby niezbędne. Jednocześnie moja praca była doceniana i zauważana i mam nadzieję, że wniosła pewną wartość dla biblioteki i jej użytkowników.

LUKASZ KOŁODZIEJCZYK
luk.kolodziejczyk@gmail.com

Seniorzy w nowoczesnym społeczeństwie europejskim

W dniach 27-29 kwietnia 2011 r. Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie gościła partnerów projektu „TeachNET”. Uczestniczyli w nim koordynatorzy i seniorzy z Finlandii, Francji, Niemiec i Polski. Wzięli oni udział w spotkaniach ewaluacyjnych i integracyjnych (m.in. z uczestnikami „Szkoły @ktywnego Seniora – S@S” i trenerami szkoleń komputerowych).

Zorganizowana w dniu 28 kwietnia 2011 r. przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Krakowie i Towarzystwo Polsko-Niemieckie w Krakowie II Międzynarodowa Konferencja „Seniorzy w Nowoczesnym Społeczeństwie Europejskim: nowe technologie – moda czy konieczność?” stanowiła podsumowanie kończących się w lipcu br. projektów „TeachNET” i „HEuRIT (AGE)”,

finansowanych przez Komisję Europejską (więcej: www.sas.tpnk.org.pl). W konferencji uczestniczyła Alina Respondek – zastępca dyrektora Programu „Uczenie się przez całe życie” ds. Programu Grundtvig w Polsce.

Spotkanie miało na celu przekazanie informacji na temat wykorzystania nowych technologii i działań obywatelskich w kształceniu seniorów, efektywnej wymianie doświadczeń, zaprezentowanie własnych osiągnięć i rezultatów w kontekście demograficznych i społecznych zmian zachodzących w Polsce i krajach partnerskich oraz promocji wielostronnych działań edukacyjnych skierowanych do różnych grup wiekowych, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych.

W trzech blokach tematycznych – zarówno swoje osiągnięcia, jak i „różne punkty widzenia” – przedstawili koordynatorzy z czterech krajów (Finlandia, Francja, Niemcy, Polska) oraz przed-

stawiciele różnych środowisk. (Ogólnopolska Federacja Stowarzyszeń UTW, UPC Polska, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego). Odbyła się również promocja najnowszej książki napisanej przez uczestników „Szkoły @ktywnego Seniora” pt. „Małopolska w naszej pamięci i fotografii”.

W drugiej części konferencji wystąpił Zespół Poetycko-Muzyczny S@S (w programie znalazły się utwory i piosenki z regionu Małopolski), a pracownicy Centrum Informacji Biznesowej i Europejskiej WBP poprowadzili „międzynarodowe kalambusy”. Swoje prace pokazali również uczestnicy Sekcji Artystycznej S@S.

MARIA JEDLIŃSKA
(RCIS WBP) koordynator Programu
„Szkoła @ktywnego Seniora – S@S”

„Sześćdziesiąt lat minęło...”, czyli jubileuszowy dzień Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW

IINiSB UW jest największym ośrodkiem akademickim kształcącym w zakresie informacji naukowej i bibliotekoznawstwa. Studiuje w nim obecnie blisko 1100 osób – na studiach stacjonarnych 350, na studiach niestacjonarnych – 400 studentów, na studiach podyplomowych 350 osób.

W słoneczną i ciepłą (ale nie upalną) sobotę, 14 czerwca 2011 r. Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego obchodził sześćdziesięciolecie swojej działalności. Miłym akcentem tego dnia było powiązanie oficjalnych uroczystości jubileuszowych ze zjazdem absolwentów tego szacownego już kierunku. Obchody jubileuszowe zlokalizowano w gmachu starej Biblioteki Uniwersyteckiej, co podkreślało związek Wydziału z biblioteką.

Konferencję jubileuszową poprzedziły wystąpienia dyrektora Instytutu – prof. UW dr hab. Dariusza Kuźminy, rektora UW – prof. dr hab. Katarzyny Chałasińskiej-Macukow. Odczytany został list gratulacyjny minister nauki i szkolnictwa wyższego prof. dr hab. Barbary Kubryckiej. W imieniu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich gratulacje złożyła prezes Elżbieta Stefańczyk. Ważnym punktem programu było wręczenie medali Uniwersytetu Warszawskiego długoletnim

pracownikom naukowym uczelni bibliotekoznawczej.

Z okazji tak uroczystego dnia uczestnicy jubileuszu mieli przyjemność wysłuchać wystąpień trzech znakomych profesorów:

- prof. dr hab. Edwarda Potkowskiego „Książka rękopiśmienna jako obiekt badań bibliologii historycznej”;
- prof. dr hab. Marty Grabowskiej „Informacja – ten niezwykły przedmiot badań”;
- prof. dr Rolf Hubner „Freedom of Information Law”.

Dobór tematyczny wykładów określał główne kierunki badawcze IINiSB – od kodeksu rękopiśmiennego po współczesną informację – w szerszym tego słowa znaczeniu. Wszystkie wystąpienia cechował wysoki poziom naukowy.

Po tej dawce wiedzy miał miejsce lunch w holu starego BUW-u. W tym miejscu, często po wielo-

letnim okresie niewidzenia, spotkali się wszyscy – obecni i byli pracownicy naukowcy Instytutu, absolwenci i studenci. Niestety rozmowy towarzyskie nie mogły być zbyt długie, bowiem już wkrótce rozpoczęła się druga sesja konferencji jubileuszowej, nawiązująca tematycznie do problemów środowiska bibliotekarskiego, którego znaczną część stanowią absolwenci warszawskiego Instytutu.

Miały miejsce trzy wystąpienia, w tym jedno o charakterze wspomnieniowym (E. Stefańczyk) i drugie będące relacją/opinią nt. przebiegu aktualnych studiów i stosunku osoby uczącej się do obecnej działalności Instytutu (A. Pietras), mianowicie:

- prof.dr hab. Elżbieta Gondek „Kondycja środowiska bibliologów w Polsce”;
- Elżbieta Stefańczyk (absolwentka IINiSB UW) „Instytut we wspomnieniach”;
- Adela Pietras (studentka IINiSB UW) „Instytut współcześnie”.

Po zakończeniu drugiej sesji większość osób przeszła na drugą stronę Krakowskiego Przedmieścia, na skwer za budynkiem Instytutu, gdzie odbył

się przy piwie i kielbaskach oraz wspaniałym torcie w kształcie książki – Piknik Zjazdu Absolwentów.

Wśród zieleni i krzewów różanych oraz przy dźwiękach muzyki można było powspominać minione lata studenckie, dowiedzieć się co działo się u koleżanek i kolegów „po fachu” w ubiegłych latach, co słychać obecnie. Spotkaniu towarzyszył kiermasz książek zawodowych.

Pełni wrażeń i emocji opuszczaliśmy mury naszej uczelni obdarowani jubileuszowym wydawnictwem Instytutu pt. *Bibliologia i informatologia* pod redakcją Dariusza Kuźminy – dyrektora IINiSB UW.

* * *

W uroczystościach rocznicowych Instytutu uczestniczyli absolwenci warszawskiej uczelni działający na rzecz SBP (prezes SBP Elżbieta Stefańczyk, Elżbieta Górską, Dariusz Kozłowski, Jadwiga Chruścińska).

Zatem do następnego jubileuszu Instytutu.

(J. Chruścińska)

KSIĄŻKA

Poznajemy nowe wydawnictwa!

Na co kładzie się „Akcent”

Po upływie dwudziestu lat od powstawania samodzielnych, prywatnych firm gospodarczych, także wydawniczych, widać kolosalną różnicę w momencie startu: tamte raczkowały po nieznanym gruncie, właściciele zaczęli samodzielnie, ale bez wiedzy o zasadach rynkowych i o narzędziach wspomagających rozwój. Do odmienności warunków funkcjonowania dodać trzeba jeszcze doświadczenia nabyte przez przedsiębiorców, ale też i przez władze państwowe, zajmujące się zarówno sferą kultury, do której należy książka, jak i sferą fiskalną, której podlegają wszystkie podmioty gospodarcze, w tym też oficyny wydawnicze.

Nie można powiedzieć, że startujące obecnie firmy wydawnicze czynią to w warunkach luk-

susowych, gdyż nie ma takich warunków, które zadowolilyby wszystkich. Ale handicap późnego startu ma jeszcze jedną istotną cechę – pozwala wykorzystywać postęp przemysłu elektronicznego. W ostatnich latach objawia się on korzystaniem z innych – poza drukiem – nośników, w formie audiobooków i e-booków. Rozwój elektroniki stworzył wygodne i bezpośrednie warunki komunikowania się wydawcy z potencjalnymi czytelnikami za pośrednictwem internetu i stosowanie komunikacji zwrotnej w formie facebooków i twitterów. Nie do pogardzenia jest też zamieszczanie na stronach internetowych wydawców różnych elementów graficznych, w tym przede wszystkim fotografii oraz okładek książek i prowadzenie sprzedaży bezpośrednio przez wydawcę.

W przypadku wydawnictwa „Akcent” mamy do czynienia z czymś pod wieloma względami nowym. To wydawnictwo małe, mające w dorobku zaledwie kilka tytułów. Następną kwestią to wiek – wydawnictwo rozpoczęło działalność na początku 2011 r. „Akcent” jest spółką z o.o. należącą do powstałego w 2007 r. wydawnictwa BC Edukacja, zajmującego się publikowaniem materiałów szkoleniowych i organizowaniem różnych form nauczania dla dorosłych. Współwłaścicielami BC Edukacja jest niemieckie wydawnictwo edukacyjne Cornelsen oraz Ewa Bluszczyńska, która ma duże doświadczenie w pracy wydawniczej: najpierw w PWN, a potem w Wydawnictwie Szkolnym PWN.

Publikacje książkowe wydawnictwa „Akcent” przygotowują przez pracowników zatrudnionych w BC

Edukacja. Obydwie firmy funkcjonują pod tym samym adresem. Na stronie internetowej BC Edukacja mówi się, że

„Akcent” jest nowym wydawnictwem, „popularyzującym współczesną literaturę europejską i autorów mniej znanych w Polsce, uznanych za granicą”.

W tym miejscu można tylko zgłosić zastrzeżenie co do tego, że wydana przez „Akcent” w serii „Europa czyta” jako pierwsza norweska pisarka Sigrid Undset, nie jest u nas osobą mniej znaną. Należy w Polsce do bardzo znanych i uznanych europejskich autorów, jej książki były wydawane w naszym kraju przed drugą wojną światową i w całym okresie powojennym. Dość wspomnieć, że sama trylogia historyczna *Kryształna córka Lawransa*, została w Polsce wydana po raz pierwszy w rok po otrzymaniu przez autorkę w 1928 r. literackiej nagrody Nobla, dotychczas miała kilkadziesiąt polskich wydań. Powieść Undset i faktograficzna książka niemieckiego dziennikarza, i publicysty Joachima Jauera *Urbi et Gorbis. Jak chrześcijaństwo wpłynęło na obalenie reżimu komunistycznego w Europie Wschodniej*, to pierwsze

tytuły, opublikowane w kwietniu 2011 r. i one wyznaczyły sfery tematycznej penetracji wydawnictwa „Akcent”. Na okładce książki Jauera jest fotografia ze spotkania papieża Jana Pawła II z Michaiłem Gorbaczowem. Autor był w 1989 r. korespondentem zachodnioniemieckiej telewizji ZDF w Niemczech wschodnich, dokumentował ważne wydarzenia przemian, równoczesne pojawienie się na arenie dwóch ważnych postaci ówczesnego świata uznał za ważny czynnik upadku komunizmu.

W ciągu 2011 r. w serii „Europa czyta” przewioduje się wydanie siedmiu tytułów. Są to utwory prozatorskie współczesnych pisarzy europejskich, w tym cztery „kryminały” autorów niemieckich: dwa młodego autora Jana Costina Wagnera i dwa spółki autorskiej Volkera Klüpfela i Michaela Kobra.

Urodzony na Syberii, a od 1987 r. zamieszkały we Francji Andrei Makine jest w Polsce znany z siedmiu powieści, w serii „Europa czyta” wyjdzie jego powieść o okrucieństwie XX w. – *Europejczyca z Afrykanie – Ludzka miłość*.

Warto też zwrócić uwagę na utwory młodego pisarza norweskiego Torego Renberga. Ten niespełna czterdziestoletni autor był krytykiem i eseistą, dotychczas napisał kilkanaście książek dla dzieci i dorosłych. „Akcent” wydał w maju br. jego powieść *Człowiek, który pokochał Yngwego* z 2003 r. a we wrześniu kolejny tom cyklu zatytułowany *Charlotte Isabel Hansen*. Obydwa tytuły zostały już zekranizowane, pierwszy zdobył kilka nagród. Przy okazji wspomnijmy, że w Norwegii od 50 lat istnieje utworzona przez państwo Fundacja NORLA, która wspiera twórczość literacką i dba, aby te pozycje trafiły do bibliotek publicznych. Fundacja wsparła też wydanie powieści Renberga.

We wrześniu 2011 r. „Akcent” planuje wydać autobiograficzną książkę byłego prezydenta USA George’a W. Busha, *Kluczowe decyzje*. W ostatnich miesiącach 2010 r. był to amerykański bestseller, publikacja osiągnęła szybko sprzedaż w wysokości 2 milionów egzemplarzy, w tym także w wersji elektronicznej.

Wygląda więc na to, że „Akcent” wyznaczył sobie zakresy tematyczne: światowa literatura współczesna i globalna polityka. Mając należyte zaplecze finansowe i merytoryczne, nowe wydawnictwo startuje ze znacznie korzystniejszej pozycji, niż wydawnictwa, które prezentowane były dotychczas na łamach „Poradnika Bibliotekarza”.

„Akcent” uzyskuje wsparcie na działalność wydawniczą z niemieckiego Instytutu Goethego i Fundacji im. Konrada Adenauera. Należy przewidywać, że w następnych latach wydawnictwo będzie poszerzać swój profil tematyczny i uzyskiwać pomoc finansową z innych fundacji niemieckich, których jest dużo i są zasobne.

BOGDAN KLUKOWSKI

Świat książki dziecięcej

Dodatek do PORADNIKA BIBLIOTEKARZA
nr 7-8 2011

BIBLIOTEKI DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

Międzynarodowa Biblioteka Literatury Dziecięcej w Japonii

Działalność, zbiory, rozwiązania architektoniczne i funkcjonalne

Międzynarodowa Biblioteka Literatury Dziecięcej (<http://www.kodomo.go.jp/>) jest oddziałem Narodowej Biblioteki Parlamentarnej Japonii. Zbiory biblioteki, które pochodzą ze 120 krajów, można podzielić na dwie kategorie. Pierwszą tworzą kolekcje naukowe i specjalistyczne opracowania związane z literaturą dziecięcą, periodyki poświęcone tematyce literackiej, drugą, książki i czasopisma dla dzieci.

Narodowa Biblioteka Parlamentarna została utworzona w 1948 r., a podstawę jej zbiorów stanowił księgozbiór założonej w 1827 r. Biblioteki Cesarskiej. Świadczy ona usługi w trzech ośrodkach:

- Tokyo Main Library (Biblioteka Główna w Tokio),
- Kansai-kan of the National Diet Library (Narodowa Biblioteka Parlamentarna w Kasai-kan, Seika, Prefektura Kyoto),
- The International Library of Children's Literature ILCL (Międzynarodowa Biblioteka Literatury Dziecięcej w Tokio).

Międzynarodowa Biblioteka Literatury Dziecięcej została założona 1 stycznia 2000 r., pełni ona funkcję krajowego centrum literatury dziecięcej,

które wspiera rozwój i koordynuje działalność japońskich bibliotek dla dzieci. Jej działalność zapoczątkowano w maju 2000 r.

Zadania

- Ścisła współpraca z bibliotekami dla dzieci z terytorium całej Japonii, udzielanie wsparcia dla ich działalności, wspieranie badań i studiów nad literaturą dziecięcą.
- Oferowanie usług dla dzieci mających na celu rozbudzenie w nich przyjemności czytania i stwarzanie możliwości poznania książek i bibliotek, co przyczynia się do wzajemnego zrozumienia innych kultur.
- Zapewnienie możliwości korzystania z japońskich i zagranicznych książek poprzez organizowanie różnego rodzaju imprez, wycieczek i akcji informacyjnych.
- Realizowanie koncepcji biblioteki cyfrowej, która zakłada przeniesienie źródeł informacyjnych oraz tekstów najbardziej poszukiwanych dokumentów na formę cyfrową oraz udostępnienie ich przez internet.

Historia

Rada Narodowej Biblioteki Parlamentarnej w 1997 r. podjęła decyzję o utworzeniu nowego oddziału – Międzynarodowej Biblioteki Literatury Dziecięcej. W celu zgromadzenia w jednym miejscu publikacji otrzymywanych w ramach egzemplarza obowiązkowego, a dotyczących literatury dziecięcej. Początkowe plany przewidywały, że będąc oddziałem biblioteki narodowej zapewni ona usługi dla dzieci w formie biblioteki cyfrowej, wystaw, różnego rodzaju imprez i wycieczek. Jednak w wyniku szeroko zakrojonej dyskusji zdecydowano się na świadczenie usług bezpośrednich dla dzieci jako pełnoprawnych użytkowników biblioteki.

Narodowa Biblioteka Parlamentarna posiadała pod koniec lat 90. XX w. ponad 130 tys. tytułów japońskich książek dla dzieci oraz 1500 tytułów czasopism. Na bazie tych zbiorów powstała centralna biblioteka dziecięca pomyślana jako narodowa składnica tego rodzaju piśmiennictwa, ośrodek krajowej informacji, centrum metodyczno-szkoleniowe i kulturalne. Przed jej otwarciem zakupiono liczne publikacje zagraniczne. Kolejno uzupełniano też utwory z brakujących kolekcji. Obecnie zbiory liczą około 400 tys. książek. W bibliotece pracuje 37 bibliotekarzy (stan na 2010 r.).

Budynek

Zabytkowy gmach, w którym mieści się Międzynarodowa Biblioteka Literatury Dziecięcej, położony jest w centrum Tokio, w Parku Ueno, nieopodal Tokijskiego Muzeum Narodowego i Narodowego Muzeum Nauki. Budynek został wzniesiony w stylu zachodniego renesansu w 1906 r. z przeznaczeniem na Bibliotekę Cesarską.

Jako ciekawostkę należy podać fakt, że w trakcie modernizacji budynku w piwnicach zostały zainstalowane sejsmiczne izolatory i gumowe amortyzatory,

Widok budynku od frontu

Widok budynku od tyłu. Lekka konstrukcja i szklane tafle nowoczesnej dobudowy zapewniają możliwość zobaczenia oryginalnej elewacji budynku

które minimalizują bezpośrednie skutki trzęsienia ziemi. Biblioteka jest jednym z nielicznych ceglanych budynków w Japonii, w którym w trakcie modernizacji zastosowano tego typu zabezpieczenia. W Japonii rejestruje się rocznie od 1 do 3 tys. wstrząsów o różnym nasileniu. Trzęsienie ziemi o niespotykanej sile 9 stopni w skali Richtera, które nawiedziło ten kraj 11 marca 2011 r. nie spowodowało żadnych uszkodzeń konstrukcyjnych budynku Międzynarodowej Biblioteki Literatury Dziecięcej (jedynie w gmachu głównym Narodowej Biblioteki Parlamentarnej w Tokio na skutek kołysania budynku powypadały książki z regałów przytwierdzonych na stałe do ścian). Tak więc nadrzędny cel wyznaczony w trakcie renowacji, czyli stworzenie bezpiecznego dla pracowników i użytkowników obiektu, został osiągnięty.

Budynek biblioteki, oglądany z zewnątrz, sprawia wrażenie odrębnych gmachów. Doskonałe połączenie stylu klasycznego i nowoczesnego współgra, tworząc harmonijną całość. Poza tym dzięki przejrzystości i lekkości szklanej elewacji dobudowanej części, istnieje możliwość oglądania oryginalnego budynku. Celem poszerzenia gmachu było zapewnienie wygodnego miejsca w czytelniach dla dzieci i naukowców. Powierzchnia pozostałych przestrzeni użytkowych, tj. schodów, wind, kawiarni i urządzeń technicznych systemu informacyjnego została ograniczona do niezbędnego minimum.

Architektura wnętrza

W trakcie renowacji budynku Międzynarodowej Biblioteki Literatury Dziecięcej dbano o zachowanie konstrukcji i struktury obiektu. Style architektoniczne trzech różnych epok (Meiji, Showa i Heisei) wzajemnie się przenikają i uzupełniają, tworząc harmonijną całość. Pomimo wprowadzania nowo-

czesnych elementów architektonicznych atmosfera dawnej Biblioteki Cesarskiej została zachowana. Wnętrza zachwycają pięknymi, stuletnimi gipsowymi sztukateriami na ścianach i stropach. W trakcie renowacji większość prac była wykonywana ręcznie. Przywrócono również dawną oprawę oświetlenia. Najwspanialszy jest żyrandol, który pozostał z oryginalnego budynku, znajdujący się nad klatką schodową. Drewniane schody z żeliwnymi poręczami stanowią element dekoracyjny wielkiej klatki schodowej, a ich kolorystyka współgra z orzechową stolarką okienną i drzwiową. Stare parkiety zostały poddane rekonstrukcji i można zobaczyć je przez szklane tafle zamontowane w pomieszczeniach muzeum i czytelnicy „Poznaj Świat”. Zwraca uwagę kolorystyka wyposażenia wnętrz. W czytelnicy dla dzieci znajdują się meble z jasnego drewna, co sprawia, że pomieszczenia są wesole i przyjazne. Pracownie dla naukowców są natomiast wyposażone w drewniane, ciemnoorzechowe meble.

Zbiory

W skład kolekcji MBLD wchodzi księgozbiory literatury dziecięcej, opracowania naukowe, periodyki krytyczno-literackie, czasopisma dla najmłodszych. Oprócz krajowych książek i dokumentów gromadzone są materiały badawcze z zagranicy. Księgozbiór obejmuje także podręczniki szkolne, poradniki naukowe, literaturę dla młodzieży oraz komiksy.

W swoich zbiorach biblioteka posiada również bogatą kolekcję ilustracji, kart i mikrofilmów. W 2008 r. zbiory biblioteki liczyły: 262 201 woluminów książek dla dzieci (w tym 203 652 wol. w języku japońskim i 58 549 wol. w innych językach), 17 511 woluminów opracowań krytycznych, 3870 filmów wideo. Jako biblioteka uprawniona do otrzymywania egzemplarza obowiązkowego zobligowana jest do trwałego przechowywania zgromadzonych zbiorów.

Magazyny zajmują jedno skrzydło budynku, w którym okna zostały szczelnie izolowane od wewnątrz, chroniąc zbiory przed światłem słonecznym, zmieniającą się temperaturą i dużą wilgotnością powietrza charakterystyczną dla tego regionu Japonii.

Czytelnice i atrakcje dla dzieci

Czytelnice dla dzieci udostępniają w systemie wolnego dostępu do półek literaturę, książki z obrazkami, bajki ludowe, opowiadania, czasopisma opublikowane w Japonii i poza krajem. Czytelnice „Poznaj świat” gromadzi materiały na temat geografii, historii i zwyczajów różnych krajów, co wzbogaca wiedzę małych czytelników o świecie.

Literatura dziecięca w języku polskim

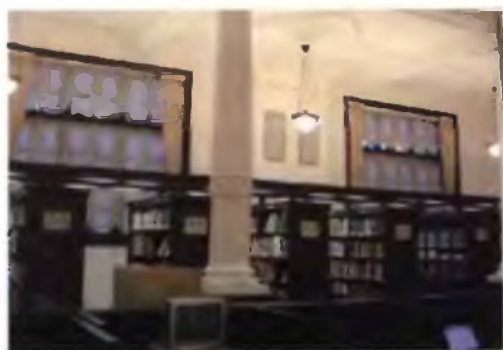
W weekendy odbywają się spotkania dla różnych grup wiekowych, które mają na celu zaznajomienie użytkowników z utworami literackimi oraz wzbudzenie zainteresowania lekturą. Pracownicy biblioteki w trakcie 20-30 minutowych warsztatów wykorzystują różne formy pracy z czytelnikiem dziecięcym, m.in.: głośne czytanie, dyskusje, opowiadanie baśni, legend, historii, co przyczynia się do pogłębiania wiedzy, wzbogacania słownictwa, zaangażowania emocjonalnego dzieci. Głośne czytanie musi być dla nich atrakcyjne, a więc należy zmieniać gatunki, zainteresować tematem, nie stronić od emocji i udratyzowania akcji opowiadania. Najmłodszym czytelnikom biblioteka oferuje zabawy z rymowanymi wyliczankami, kołysankami i piosenkami, książki z obrazkami i bajkami, a także równoległe, proste gry komputerowe dostosowane do wieku, są doskonałymi środkami wspomagającymi rozwój dzieci. W okresie wakacji letnich odbywają się cykle edukacyjnych imprez „Zabawy z Nauką”, w których dzieci odkrywają poprzez książkę i zabawę świat nauki.

Biblioteka organizuje liczne spotkania z pisarzami literatury dziecięcej, ilustratorami i specjalistami w dziedzinie bibliotek dla dzieci. Bezpośredni kontakt z autorem przeczytanej książki jest dla młodego człowieka zawsze ekscytującym doznaniem. Usługi te mają na celu rozbudzenie w nich przyjemności czytania oraz stwarzają możliwość poznania książek i biblioteki. Pamiętać należy, że głównym zadaniem pracowników biblioteki jest dawanie dzieciom nadziei, ułatwianie im spełnienia marzeń, sprzyjanie rozwojowi.

Dużym zainteresowaniem cieszy się kącik multimedialny, gdzie udostępniane są materiały nieksiążkowe rejestrowane na płytach kompaktowych, kasetach wideo, płytach DVD, CD-ROM-ach.

Czytelnie dla naukowców

Badaczom literatury dziecięcej MBLD oferuje komfortowe warunki pracy w dwóch czytelniach. Do książek dla dzieci i związanych z nimi materiałów krytycznych czytelnicy mają wolny dostęp. Z obu pracowni mogą korzystać czytelnicy, którzy ukończyli 18 lat. W pierwszej mieszczą się publikacje wydane w Japonii i w krajach azjatyckich, w drugiej materiały opublikowane poza kontynentem azjatyckim. Tutaj też znajdują się pozycje w języku polskim: antologie bajek, zbiory wierszy, opowiadania i książki dla najmłodszych, a także ogólne opracowania krytyczne.

Międzynarodowa Biblioteka Literatury Dziecięcej.
Wnętrze czytelni dla naukowców

W bibliotece wydzielono pomieszczenia gdzie odbywają się szkolenia dla bibliotekarzy bibliotek publicznych i szkolnych oraz warsztatów na temat literatury dziecięcej.

Biblioteka świadczy również usługi międzynarodowe dla zagranicznych instytucji odnośnie japońskich badań i osób związanych z przedmiotami nauczania literatury dziecięcej. Prowadzi szeroko zakrojoną działalność informacyjną, udzielając odpowiedzi na zapytania i kwerendy użytkowników.

Muzeum

Trzecie piętro budynku zajmuje muzeum, gdzie organizowane są liczne wystawy, które służą prezentacji najciekawszych nabytków bibliotecznych i popularyzacji zbiorów związanych z określonymi zagadnieniami. Ekspozycje tematyczne poświęcone są pisarzom, ilustratorom czy też wybranym wątkom związanym z książką dziecięcą. Zerkając przez

owalne szybki, widzimy dwa drewniane cylindryczne regały. Ekspozyty ułożone są zarówno na zewnętrznych, jak i wewnętrznych ścianach konstrukcji. W 2010 r. były prezentowane japońskie książki dla dzieci przetłumaczone na inne języki. Zwiedzający mogli dowiedzieć się, jaką popularnością cieszy się ten rodzaj literatury na całym świecie.

Współpraca z bibliotekami

Biblioteka pełni czołową rolę w stosunku do bibliotek uczelnianych i publicznych, wspierając je własnymi opracowaniami. MBLD współpracuje z instytucjami z całej Japonii związanymi z propagowaniem książek dla dzieci. Prowadzi działalność instruktażowo-metodyczną skierowaną do całego środowiska bibliotekarskiego. Przygotowuje zestawy tematyczne książek dotyczące różnych zakątków świata i wypożycza je bibliotekom szkolnym na okres jednego miesiąca. Jeden zestaw liczy 50 książek. Z usługi tej w 2008 r. skorzystało 259 bibliotek.

Biblioteka wspomaga również rady prefekturalne i inne lokalne organizacje, przedstawiciele rządu oraz bibliotekarzy w procesach organizowania bibliotek i rozwijaniu usług bibliotecznych, odgrywając kluczową rolę w promowaniu czytelnictwa wśród dzieci. Podejmuje działania promujące książki dziecięcą skierowane do dorosłych, czyli rodziców i nauczycieli oraz organizuje cykle wykładów mające na celu podnoszenie kwalifikacji bibliotekarzy bezpośrednio zaangażowanych w świadczenie usług dla dzieci.

Usługi internetowe

Galeria książek obrazkowych to cyfrowe archiwum oraz muzeum. Zamieszczone tam zostały arcydzieła obrazkowych książek z Japonii, Stanów Zjednoczonych i Europy wydanych od początku XVIII w. do 1930 r. Za pośrednictwem internetu galeria prezentuje w języku japońskim i angielskim użytkownikom na całym świecie rzadkie i cenne książki przemawiające obrazem. Książki obrazkowe opowiadają o tym, co w życiu kluczowe, czyli o emocjach. Pomagają je nazwać i zrozumieć. Stanowią ważną pomoc w oswojaniu ze światem, z tak zwanymi trudnymi tematami, jak śmierć, starość, choroba.

Katalogi online (np. Union Catalog of Children's Literature) i bazy danych (Database of Japanese Children's Books translated into Foreign Languages) pozwalają użytkownikom na wyszukiwanie informacji o literaturze dziecięcej zgromadzonej w zbiorach

głównych japońskich instytucji. W 2010 r. uruchomiona została strona internetowa dla dzieci o nazwie Kid's Website NDL. Strona posiada tylko wersję w języku japońskim.

Podsumowanie

Międzynarodowa Biblioteka Literatury Dziecięcej w Tokio świadczy usługi dla całego społeczeństwa, współpracując z bibliotekami z terenu całej Japonii – jako krajowe centrum wspierania badań i studiów nad literaturą dziecięcą. Stanowi wzór dla tego typu bibliotek, bowiem stworzyła idealną przestrzeń bogatą w książki dla młodych czytelników oraz badaczy literatury dziecięcej.

RENATA CIESIELSKA-KRUCZEK
Biblioteka Instytutu Neofilologii
Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

Lato z Koziołkiem Matolkiem. Wyruszamy do Pacanowa

W Pacanowie kozy kują, więc Koziołek mądra głowa błąka się po całym świecie, aby dojść do Pacanowa. Koziołek Matolek wpada nieustannie w tarapaty i przeżywa mnóstwo zabawnych przygód. Czy dojdzie do upragnionego Pacanowa? Odpowiedź na to pytanie wciąż pozostaje nieznana, choć chyba wszyscy wielbiciele jego przygód mają nadzieję na szczęśliwy finał poszukiwań. Z sympatycznym bohaterem Kornela Makuszyńskiego wędrujemy już ponad 75 lat. Kolejne pokolenia śledzą perypetie rezolutnej bajkowej postaci. Współczesne dzieci może już z trochę mniejszym zaangażowaniem. Jest jednak okazja, by rozbudzić fascynację w naszych maluchach i przypomnieć sobie czytelnicze emocje z własnego dzieciństwa.

W czasie wakacyjnych wojaży warto wybrać się do Pacanowa. Można zaplanować trasę z przygodami i pobłąkać się jak Koziołek lub dotrzeć bezproblemowo, z pomocą GPS-a lub tradycyjnej mapy. A kiedy już dojedziemy do celu, czekają nas tylko przyjemności. W 2010 r. w Pacanowie powstało Europejskie Centrum Bajki. Powołane zostało w 2005 r. przez Gminę Pacanów i Samorząd Województwa Świętokrzyskiego w celu przekształcenia Pacanowa w Europejską Stolicę Bajek. 1 czerwca 2003 r. w Międzynarodowy Dzień Dziecka a jednocześnie w 70. rocznicę urodzin Matolka ówczesny minister kultury nominował uroczystie Pacanów Europejską Stolicą Bajek. Z jego inicjatywy w 2003 r. w Pacanowie zorganizowano pierwszy Festiwal Kultury Dziecięcej. Festiwal stał się bodźcem do stworzenia nowoczesnego dziecięcego centrum kultury, gdzie wszystkie działania skierowane są do dzieci, rodziców i osób pracujących z dziećmi.

Europejskie Centrum Bajki nie jest zwykłym, kanciastym budynkiem, to konstrukcja jak z bajki, przypominająca babki z piasku. Na rozległym placu wokół rozciąga się ogród zmysłów z altanami i kuźnią, która ma upamiętniać słynnych kowali z bajki *120 przygód Koziołka Matolka*. Małe kładki i pomosty, kręte dróżki to frajda dla najmłodszych turystów. Zwłaszcza, że nie brakuje tutaj krasnoludków, które z nienacka witają spacerowiczów, wywołując wśród dzieci okrzyki zaskoczenia połączonego z zachwytem. Nad stawem swoje miejsce znalazł amfiteatr.

Upojeni bajkowym otoczeniem, wyciszeni muzyką płynącą z głośników w ogrodowych altankach, możemy wejść w gościnne progi ECB. Wita nas oczywiście Koziołek Matolek. Do odwiedzenia zaprasza biblioteka z czytelnią i księgarnią, w których nie brakuje wydań autorstwa Kornela Makuszyńskiego. Czytelnia znajduje się na pierwszym piętrze „piaskowej babki”. Trudno tam szukać tradycyjnych regałów, stolików czy krzeseł. Dorosli i dzieci rozsiadają się na różnobarwnych małych poduszkach i ogromnych workach, a po książki sięgają do dziecięcych kolorowych pojemników. Relaks, wygoda i przyjemność to podstawowe skojarzenia związane z pobytem w tej czytelni.

I w końcu kulminacyjny punkt wycieczki: wystawa „Bajkowy świat”. Ilości niespodzianek podczas tej niezwyklej wędrówki pod przewodnictwem Dzwoneczka, Piotrusia Pana lub Królowy Śnieżki nie można zliczyć. To podróż w krainę baśni, zarówno dla dzieci, jak i dorosłych. Wędrówka pełna niezapomnianych wrażeń. Dlaczego? Może za przyczyną czarodziejskich butów, które musi założyć każdy odwiedzający, a może niezwyklej eksponatów i multimedialnych atrakcji tej wystawy. Przechodzimy przez Bajkowy Przedpokój, Mysią Dziurę, by znaleźć się na Zaczarowanym Dworcu Koziółka Matołka. Stąd baśniowym pociągiem jedziemy do Czarodziejskiego Ogrodu a tam... Ciii – zalega cisza, milkną nawet najbardziej rozbrykani turyści. Czujemy się jak krasnoludki. Możemy posłuchać wysokich, szepczących kwiatów, gadających kamieni, znaleźć Calineczkę śpiącą w kwiatowym kielichu, przejść niczym kot przez ogromny pień. Niejeden dorosły chętnie usiadłby na wielkiej, aksamitnej jagodzie i został na dłużej w niezmaconej ciszy, z dala od zgiełku codzienności, ale bajkowa podróż trwa.

Co jeszcze można zobaczyć, dotknąć i usłyszeć zanim Dzwoneczkowi podziękujemy za towarzystwo, warto przekonać się odwiedzając Europejskie Centrum Bajki. Nagrodą za ponad godzinną wytrwałą wędrówkę jest projekcja bajki wybranej przez uczestników wyprawy. Na pożegnanie wszyscy otrzymują folder z naklejkami i bajkową grę planszową.

Przed wyjściem z Europejskiego Centrum Bajki można zaopatrzyć się w pamiątkową maskotkę, książkę i tysiąc innych bajkowych gadżetów. A potem warto wejść do bajkowej restauracji. Tutaj gościnnie wita się dorosłych i pamięta o najmłodszych, przygotowując im specjalne menu i kącik zabaw, gdzie mogą spędzić czas przed i po posiłku, kiedy rodzice delektują się kawą.

Koniecznym też trzeba zatrzymać się w samym Pacanowie. W centrum budynki przyozdobione są

w kolorowe, bajkowe kwiaty, a Koziółka Matołka spotykamy na każdym rogu. I nie sposób nie kupić małej maskotki w czerwonych spodenkach, która wdzięcznie do nas przemawia: „Jestem Koziółek Matołek. Szukam drogi do Pacanowa”.

Znaleźliśmy już drogę do Pacanowa, Koziółka i urzeczonymi kameralnictwem, spokojem i baśniową atmosferą na pewno tutaj wrócimy. Europejskie Centrum Bajki i Pacanów stale się rozwijają, więc za rok będą na nas czekały nowe niespodzianki. A do tego czasu przeczytamy *120 przegód Koziółka Matołka*.

I ja tam byłam, wszystko zobaczyłam, a swoimi wrażeniami z czytelnikami „Poradnika Bibliotekarza” się podzieliłam.. Z przyjemnością. Polecam.

Szczegółowe informacje na www.stolica-bajek.pl

MONIKA SIMONJETZ

PROMOCJA CZYTELNICTWA

Oferta rodzinna MBP we Wrocławiu

Sieć Miejskiej Biblioteki Publicznej we Wrocławiu składa się z 46 filii i 2 MultiCentrów. Coraz więcej wrocławskich bibliotek mieści się w nowoczesnych, zaaranżowanych przez profesjonalistów pomieszczeniach. Gromadzone zbiory to już nie tylko książki w tradycyjnej formie, ale także audiobooki, filmy i muzyka na płytach CD i MP3.

Od wielu lat w filiach MBP organizowane są liczne i różnorodne zajęcia dla dzieci i młodzieży. Dzięki przestronnym wnętrzom bibliotek podzielonym na pełniące różne funkcje strefy (wypożyczanie, czytanie, praca z komputerem, zabawy dzieci) oraz bogatym zbiorom możliwa jest realizacja wielu nowych przedsięwzięć upowszechniających czytelnictwo.

W 2009 r. opracowano kompleksowy program dla rodzin z małymi dziećmi, promujący wczesny kontakt z książką. Aktualnie w ofercie rodzinnej znajdują się prowadzone w wielu filiach cykliczne imprezy dla dzieci i ich opiekunów: Bajkowa Biblioteka, Piknik Czytelniczy, Biblioteka Plenerowa, Biblioteka Malucha, Zróbmy to razem. Pracownie autorskie, Mama i ja w bibliotece, Spotkania rodzinne, Brombowanie, GILgotki, Dziecko w świecie multimedialnym, Rodzinne spotkania w MultiCentrum i Rodzinie w bibliotece.

Bajkowa Biblioteka

Najstarszą imprezą rodzinną organizowaną przez Miejską Bibliotekę Publiczną we Wrocławiu jest Bajkowa Biblioteka. W Filii nr 54 przy ul. Jesiennej od 2000 r. dwa razy w miesiącu (zawsze w soboty) odbywają się przedstawienia kukielkowe dla dzieci w wieku od 3 do 7 lat i ich opiekunów.

Biblioteka mieści się w starej, przedwojennej willi, której wnętrze zachowało dawny charakter. Pomieszczenia z ciemnymi meblami, wielkim kominkiem, starymi żyrandolami tworzą szczególny nastrój. Spektakle przygotowują aktorzy – lalkarze. Za scenografię odpowiada kierowniczka biblioteki. W spotkaniach uczestniczy każdorazowo około 150 osób. Przedstawienia trwają około 30 minut. Później dzieci uczą się na pamięć wiersza, recytują go przed publicznością, bawią się kukielkami i razem z rodzicami wypożyczają książki.

Imprezy plenerowe

Od kilku lat MBP zaprasza wrocławskie rodziny na różne imprezy plenerowe. Piknik Czytelniczy to jeden z elementów trzydniowej imprezy pt. Wokół książki. Impreza odbywa się co roku od ośmiu lat. Jej współorganizatorami są Miejska Biblioteka Publiczna i łódzkie Wydawnictwo Literatura.

Pierwszego dnia zorganizowane grupy dzieci i młodzieży spotykają się w różnych filiach z autorami i ilustratorami, potem dzieci uczestniczą w nocnych zajęciach tzw. Nocy w bibliotece. W sobotę zapraszamy całe rodziny na Piknik Czytelniczy przed główną siedzibę MBP. W czasie imprezy trwa kiermasz książek wydanych przez Literaturę, a gośćmi są autorzy książek dla dzieci. Można otrzymać autograf i porozmawiać z autorami. Uczestnicy pikniku mogą obejrzeć spektakl Wrocławskiego Teatru Lalek lub

Bajkowej Biblioteki, wziąć udział w warsztatach plastycznych, wypożyczyć książki, a także zapisać się do biblioteki.

Biblioteka Plenerowa organizowana jest zwykle w czerwcu, podczas Dni Wrocławia. W kolejnych latach impreza zmienia miejsce i motyw przewodni. W parku, na placu w centrum miasta, na dworcu roztawiane są stoliki, krzesła i leżaki, można pooglądać i poczytać książki dla dzieci i dorosłych (same bestsellery) oraz czasopisma. Organizowane są związane z motywem przewodnim zabawy, warsztaty plastyczne, spotkania z aktorami, autorami i ilustratorami. Od kilku lat Biblioteka Plenerowa zapraszana jest na wrocławskie targi książek. Podczas spotkań rozdawane są ulotki, informatory i mapy reklamujące księgozbiór i imprezy Miejskiej Biblioteki Publicznej we Wrocławiu.

W 2008 r. Filia nr I MBP przy ul. Sztabowej otrzymała dodatkowe 120-metrowe pomieszczenie, które przeznaczono na wypożyczalnię dla dzieci i młodzieży. Nową przestrzeń specjalnie zaaranżowano i wyposażono w przystosowane dla najmłodszych meble i sprzęty. Wypożyczalnię ze względu na wystrój nazwano Biblioteką Safari. Już od pierwszego miesiąca działalności Biblioteka Safari zaproponowała czytelnikom w ramach oferty rodzinnej dwa rodzaje cyklicznych zajęć: spotkania w Bibliotece Malucha i warsztaty Zróbmy to razem. Pracownie autorskie.

Biblioteka Malucha

Biblioteka Malucha to spotkania dla dzieci do lat 3 i ich opiekunów. Zajęcia prowadzą bibliotekarki. Biblioteka Malucha odbywa się dwa razy w miesiącu, zawsze w czwartki. W spotkaniach każdorazowo uczestniczy 15 dzieci z opiekunami. Zajęcia dla najmłodszych cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem, w związku z tym wprowadzono zapisy.

Biblioteka Malucha to przede wszystkim wspólna zabawa: masażyki, zabawy paluszkowe, zabawy ruchowe przy muzyce, zabawy plastyczne. Bibliotekarki przygotowując zajęcia korzystają z książek zgromadzonych w bibliotece, są to m.in. *Zabawy paluszkowe* Krzysztofa Sęsiadka, *W co się bawić z dziećmi?: piosenki i zabawy wspomagające rozwój dziecka* Marty Bogdanowicz, *Rymowane zabawianki, masażyki i kołysanki* pod redakcją Anety Stuczyńskiej.

Spotkania odbywają się w Bibliotece Safari, w części przeznaczony dla najmłodszych, gdzie na podłodze leży miękki dywan, a dookoła stoją pufy. Biblioteka Malucha sprzyja pierwszym kontaktom z książką. Bibliotekarki podczas każdego spotkania czytają dzieciom krótki tekst, najczęściej jest to wiersz związany z tematem zajęć. Potem dzieci razem z dorosłymi bawią się, mogą też oglądać specjalnie dla nich zgromadzone książki. Biblioteka Malucha to dla dzieci okazja do kontaktów z rówieśnikami, zdobywania nowych umiejętności, a dla dorosłych do rozmów i wymiany doświadczeń.

Zróbmy to razem.

Pracownie autorskie

Zróbmy to razem. Pracownie autorskie to warsztaty dla dzieci od lat 3 i ich opiekunów. Zajęcia odbywają się cyklicznie, raz w miesiącu, w sobotę. Warsztaty prowadzą bibliotekarki. W spotkaniach uczestniczy zwykle około 40 dzieci i dorosłych. Zajęcia mają zawsze wcześniej określony temat, inspirowany literaturą dziecięcą. np. *Nowe życie starych przedmiotów*, *Świat na opak*, *Krasnale w bibliotece*, *Koci świat*, *Po śladach*. Spotkanie rozpoczyna głośne czytanie, rozmowa z dziećmi i prezentacja książek związanych z tematem. Podczas zajęć plastycznych wykorzystywana jest metoda „karuzeli”. Uczestnicy mają do wyboru około

10 stanowisk, a na każdym inne zadanie do wykonania. Dzieci i rodzice wspólnie kolorują, malują, lepią, wycinają i przyklejają tworząc własne prace.

Cykliczne imprezy dla rodzin zaproponowane przez Filię nr 1 cieszą się dużym zainteresowaniem najmłodszych i ich opiekunów. W spotkaniach organizowanych w Bibliotece Safari uczestniczyli początkowo czytelnicy z całego Wrocławia. Duże zainteresowanie tego typu zajęciami zachęciło bibliotekarki z innych placówek do zorganizowania we własnych filiach imprez rodzinnych.

Pojawiły się nowe programy takie jak *Mama i ja* w bibliotece czy *Spotkania rodzinne*. Tworzący je bibliotekarze korzystają z wcześniejszych doświadczeń i scenariuszy, ale wzbogacają je własnymi pomysłami i dostosowują do potrzeb swoich czytelników.

Filia nr 36 przy ul. Żeromskiego zaprasza na *Brombowanie* i *GILgotki*. Pomysłodawczynią i organizatorką imprez jest Agnieszka Gil, wrocławska autorka tekstów i książek dla dzieci i młodzieży. Autorka współpracuje z portalem literackim *Bromba*.

Brombowanie

Brombowanie to cykl spotkań dla dzieci od 5 do 10 lat i ich rodziców. Inspiracją do wspólnej zabawy jest literatura. Dzieci mogą przynieść na spotkanie związaną z tematem przewodnim książkę, rekwizyt lub kostium. *Brombowanie* za każdym razem wcielają się w inne postacie literackie. Odbyły się już *Brombowania* pirackie, smakowite, straszliwe, królewskie, kosmiczne.

GILgotki

GILgotki, czyli Agnieszka Gil zaprasza na spotkania zaprzyjaźnionych ilustratorów i autorów książek dla dzieci. Gośćmi *GILgotek* byli już m.in. Ewa Kozyra-Pawlak, Paweł Pawlak, Dariusz Rekosz i Marcin Pałasz. Zajęcia prowadzone są w formie warsztatów plastycznych i literackich, konkursów, rozmów i dyskusji.

Przy dwóch filiach MBP działają nowoczesne *MultiCentra*. Są to pracownie wyposażone w stanowiska komputerowe ze specjalnym oprogramowaniem do edukacji interaktywnej. Stanowiska tematyczne wyposażone są w specjalnie zaprojektowane, wspomagany komputerowo system edukacyjny: elektroniczne panele, specjalistyczne klawiatury, trójwymiarowe pomoce naukowe.

Interaktywna edukacja medialna

W MultiCentrum I przy Mediatece w ramach oferty rodzinnej prowadzone są dwa rodzaje zajęć: Dziecko w świecie multimediów i Rodzinne spotkania w Multicentrum. Dziecko w świecie multimediów to zajęcia edukacyjne dla dzieci w wieku 4-5 lat i ich opiekunów. Prowadzący proponują gry i zadania, które uczą logicznego myślenia, pomagają zapamiętać cyfry, litery i nuty. Są to zajęcia zwłaszcza dla tych dzieci, które nie uczęszczają do przedszkola. Zabawy integracyjne w MultiCentrum pomagają łatwiej odnaleźć się przyszedłemu uczniowi w grupie, uczą pracy zespołowej.

Rodzinne spotkania w MultiCentrum to zajęcia dla dzieci od lat 5 do 9 oraz rodziców i dziadków. Prowadzący przygotowują dla uczestników prezentacje multimedialne, propozycje edukacyjnych stron internetowych oraz różnorodne zadania multimedialne. Dzieci i rodzice pracują z programem graficznym Corel Painter Classic oraz Kai Super Goo, a potem budują ruchome konstrukcje z klocków K'nex.

Rodzinne imprezy w bibliotece odbywają się równocześnie w MultiCentrum 2 i Filii nr 44 przy ul. Powstańców Śląskich. Uczestnicy zajęć dzielą się na dwie grupy, jedna część bawi się w Multicentrum, a druga w bibliotece, później grupy wymieniają się. Temat zajęć jest wspólny, formy pracy są inne.

Na dobry początek

W 2010 r. adresowany do nowonarodzonych dzieci i ich rodziców projekt Na dobry początek uzyskał dofinansowanie z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego i dotację Gminy Wrocław. W ramach projektu przygotowano 2000 starterów, czyli paczek zawierających dwie książeczki i materiały zachęcające do wczesnych kontaktów dzieci z książką. Biblioteka opracowała także własną publikację – kolorową książeczkę *Na dobry początek*. Znajdują się w niej propozycje literatury dla dzieci do lat pięciu, literatury poradnikowej dotyczącej wychowywania dzieci, wskazówki w jaki sposób na bazie książek organizować wspólne zabawy z dzieckiem, a także zaproszenie do uczestnictwa w bezpłatnych zajęciach dla najmłodszych dzieci prowadzonych w filiach MBP. Zestawy są rozdawane w jednym z wrocławskich szpitali rodzicom nowonarodzonych dzieci. Jest to projekt pilotażowy, którym Miejska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu będzie starała się w przyszłości objąć wszystkie noworodki we Wrocławiu.

Dofinansowanie pozwoliło również na zaproszenie pedagogów, psychologów i innych specjalistów prowadzących zajęcia dla dzieci i rodziców oraz zakup

materiałów i pomocy niezbędnych do prowadzenia imprez rodzinnych.

Przygotowanie zajęć wymaga sporo wysiłku, poszukiwania nowych metod i form pracy a często przełamania stereotypowego myślenia o funkcji biblioteki i wieku odbiorców. Warto jednak je prowadzić, bo liczba uczestników spotkań organizowanych przez Miejską Bibliotekę Publiczną we Wrocławiu w ramach oferty rodzinnej ciągle wzrasta, co potwierdza trafność pomysłu. Uczestnicy spotkań cenią sobie profesjonalną pomoc bibliotekarzy w doborze literatury dla dzieci, a także wskazówki jak zachęcić dzieci do czytania, sprawić, aby czytanie stało się trwałą potrzebą. Imprezy rodzinne podpowiadają także rodzicom jak bawić się z dziećmi. Uczestniczenie maluchów w spotkaniach, wspólne oglądanie, czytanie książek w bibliotece, a później rodzinne wypożyczanie mogą być szansą na wytworzenie trwałego nawyku czytania u przyszłych czytelników.

MAGDALENA PAWŁOWSKA

Miejska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu

RELACJE

Czytać – to uczestniczyć w kulturze bez ograniczeń

Czytać – to uczestniczyć w kulturze bez ograniczeń to projekt autorski Agnieszki Proszowskiej (animator kultury w warszawskiej Bibliotece Publicznej Dzielnicy Wola) skierowany do młodzieży w wieku 13-25 lat i prowadzony jednocześnie w Bibliotece Publicznej na Woli oraz Bibliotece Publicznej na Pradze Południe.

Założenia projektu

- popularyzacja literatury młodzieżowej jako ważnego narzędzia komunikacji społecznej poprzez powołanie nowoczesnych, atrakcyjnych oraz integrujących klubów paraliterackich w warszawskich bibliotekach publicznych wymienionych dzielnic,
- zaszczepienie w młodzieży chęci poszukiwania wartościowej literatury, wyrażania swoich emocji i uczuć poprzez teksty literackie oraz przygotowanie młodych ludzi do prowadzenia młodzieżowych kół czytelniczych,

□ stworzenie atrakcyjnego miejsca do wymiany myśli, propagowania stylu życia opartego na czynnym uczestnictwie w kulturze, wskazanie wielokulturowej i bogatej twórczości literackiej oraz zaangażowanie profesjonalistów w merytoryczną realizację projektu,

□ sprowokowanie czytelników (szczególnie w wieku gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym) a także twórców, wydawców i krytyków literatury dla młodzieży do polemiki na temat trendów współczesnego piśmiennictwa i czytelnictwa w dwóch przestrzeniach: wirtualnej, w serwisie internetowym (opartym na narzędziach dostępnych w sieci w ramach istniejących już portali społecznościowych), a także w tzw. realu podczas konferencji, która odbyła się 7 kwietnia 2011 r.,

□ zmiana postrzegania współczesnej biblioteki.

Etapy projektu

Poszczególne etapy całorocznego projektu powinny zachęcić młode pokolenie do poprawy jakości stylu życia poprzez dobór odpowiedniej literatury, świadome uczestnictwo w kulturze oraz zainspirować ożywienie środowiska rówieśniczego promującego modę na czytanie. W dynamicznym stylu życia współczesnych nastolatków dominuje kultura obrazkowa, dlatego też w projekcie zostały wykorzystane narzędzia, którymi młodzi posługują się na co dzień (telefon komórkowy, internet, serwisy społecznościowe). W pierwszym etapie młodzież zaproponowała (nieco szokujące) hasło dla społeczności internetowej: „Poczytasz, Mordo?”. Liderzy projektu przeprowadzali wśród rówieśników sondę, za pomocą telefonów komórkowych, na temat kondycji współczesnej książki, czytelnictwa wśród młodzieży, wizerunku nowoczesnej i przyjaznej biblioteki. W ten sposób powstały profil na Facebooku oraz strona internetowa pod taką samą nazwą.

7 kwietnia 2011 r. odbyła się konferencja poświęcona literaturze dla młodzieży „Czytać – to uczestniczyć w kulturze bez ograniczeń”, której głównym celem była wymiana poglądów na temat nurtów współczesnego piśmiennictwa i czytelnictwa w środowisku młodych ludzi. Prelekcje wygłosili: prof. dr hab. Grzegorz Leszczyński, historyk literatury, badacz i krytyk literatury dla dzieci i młodzieży; Joanna Wasilewska, przedstawicielka Wydawnictwa Jaguar, specjalizującego się w literaturze dla dzieci i młodzieży; Małgorzata Budzyńska, pisarka, autorka serii książek dla nastolatków „Ala Makota” oraz Jacek Niewiadomski ze Stowarzyszenia „Serduszko dla dziecka”, wraz ze swoimi podopiecznymi – młodymi redaktorami pisma „Zupełnie Inny Świat”. Konferencja odbywała się na dwóch płaszczyznach: „w realu”

– w sali sesji Urzędu Dzielnicy Wola – oraz wirtualnej, w internecie – na forach społecznościowych, gdzie odbiorcy mieli możliwość zadawania pytań panelistom oraz mogli aktywnie uczestniczyć w dyskusji. W przerwie młodzież przeprowadziła kilka rozmów, które są dostępne na Facebooku, na stronie internetowej www.poczytasz-mordo.pl oraz na YouTube. Pokłosiem spotkania będą materiały pokonferencyjne wydane przez Bibliotekę Publiczną w Dzielnicy Wola m.st. Warszawy. Obecnie odbywają się spotkania z młodzieżą w wolskich i praskich bibliotekach, podczas których motywujemy liderów do zachęcania swoich przyjaciół, kolegów i znajomych do czytania i poznawania bibliotek.

Kolejnym etapem, który rozpocznie się tuż po wakacjach i trwać będzie do listopada, będą warsztaty literackie, na których młodzież zdobędzie praktyczne umiejętności na temat stylów pisarskich, konstruowania fabuły oraz literackich sposobów wyrażania emocji. W warsztatach będą mogły wziąć udział zarówno osoby już piszące i zdobywające nagrody w konkursach pisarskich, jak również te, które dopiero próbują pisać. Warsztaty będą się odbywać w Bibliotece Publicznej w Dzielnicy Wola oraz Bibliotece Publicznej w Dzielnicy Praga Południe. W każdej dzielnicy powstanie jedna grupa, prowadzona przez profesjonalistę ściśle związanego z literaturą. Zwieńczeniem zajęć będzie napisanie własnego tekstu, który zostanie oceniony przez osobę prowadzącą. Uczestnicy warsztatów, których prace znajdują się w zbiorze literackim, zostaną uhonorowani wspólnym wieczorem autorskim. Wybrane teksty młodych ludzi zostaną wydane w nakładzie 200 egz. przez Wydawnictwo „Jaguar” pod koniec 2011 r.

Ostatnim etapem projektu (mamy nadzieję, że również początkiem wielu nowych działań) będą młodzieżowe kluby czytelnicze powstałe w wybranych filiach bibliotek publicznych Woli i Pragi Południe. Trudno przewidzieć, kiedy faktycznie zaczną one funkcjonować, ponieważ organizatorzy dopuszczają możliwość spotkań klubowych równoległe z trwaniem warsztatów literackich. Ostatecznym terminem otwarcia minimum dwóch kół czytelniczych (po jednym w każdej dzielnicy) jest grudzień 2011 r. Bibliotekarze w tym projekcie są osobami tylko wspierającymi i mobilizującymi nastolatków do dalszego rozwoju.

Dotychczasowi liderzy projektu to osoby z różnym doświadczeniem czytelniczym, którzy często tak opisują swój udział w nim: Gdy wchodziłem do tego projektu, na biblioteki patrzyłem obojętnie. Nawet nie wiedziałem, gdzie są. Uczestniczyłem w kilku zajęciach w kolorowej bibliotece. Kiedy nagrywa-

łem wywiady, uświadomiłem sobie, że ludzie widzą biblioteki jako miejsca szare i brudne. Nie wiedzą, jak jest naprawdę. Ja również nie wiedziałem, jak one wyglądają, a teraz chodzę i jest tam miło i fajnie (Adrian).

W projekcie „Poczytasz, Mordo?” znalazłam się, ponieważ uwielbiam czytać. Sprawia mi to ogromną przyjemność, pobudza wyobraźnię i daje odpowiedzi na nurtujące mnie pytania. Podczas trwania projektu dowiedziałam się, gdzie na Woli znajdują się biblioteki publiczne oraz przekonałam się, że nie są one szare i nudne, jak twierdzi większość moich znajomych. Wezmę udział w warsztatach literackich. Mam nadzieję, że będą one równie przyjemne jak do tej pory (Marta).

Mamy nadzieję, że uczestnicy projektu, tworząc i propagując modę na czytanie, zaktywizują środowisko rówieśnicze (szczególnie gimnazjalistów i uczniów szkół średnich), a umiejętność doboru odpowiedniej literatury i nawyk korzystania z bibliotek wpłynę na poprawę jakości ich życia.

AGNIESZKA ZYGMUNCIAK
AGNIESZKA PROSZOWSKA

WYDARZENIA

Cieszyn europejską stolicą głośnego czytania dzieciom

1 czerwca br. w Cieszynie odbyła się Centralna Inauguracja X Ogólnopolskiego Tygodnia Czytania, która z racji okrągłego jubileuszu krajowego dotąd przedsięwzięcia, przyjęła formułę międzynarodową. Impreza, której organizatorami byli Fundacja ABCXXI Cała Polska czyta dzieciom, Fundacja „Celé Česko čte dětem”, Miasto Cieszyn i Biblioteka Miejska w Cieszynie ściągnęła do Cieszyna licznych gości z kraju i zagranicy.

W symbolicznym miejscu, na Moście Przyjaźni łączącym Polskę i Czechy, wspólnie z aktorką Edytą Jungowską przeczytano *Lokomotywę* J. Tuwima i odśpiewano czeską piosenkę „Kozel”, którą zaintonował czeski bard Jaromir Nohavica. Kulminacyjnym momentem święta czytania było podpisanie na tarasie Czytelni i Kawiarni Literackiej NOIVA proklamacji programu „Cała Europa czyta dzieciom”

przez polityków, przedstawicieli świata kultury, a przede wszystkim dzieci. Po części oficjalnej, którą poprowadzili piosenkarka Ewa Farna i Maciej Orłoś barwna parada przedszkolaków i uczniów szkół podstawowych w przebraniach postaci bajkowych ruszyła na cieszyński rynek, gdzie przygotowano szereg atrakcji.

Imprezę plenerową „Cała Polska czyta dzieciom i bawi się bezpiecznie”, przygotowaną we współpracy ze służbami mundurowymi, poprowadzili Katarzyna Stoparczyk z Radiowej Trójki oraz Maciej Gąsiorek, aktor Teatru „Rampa”, znany dzieciom, jako krasnoludek Piksel z telewizyjnego Budzika. Na scenie zaprezentował się zespół Fasolki z Ciotką Kłotką i Panem Tik-Takiem oraz lokalne zespoły wokально-taneczne. Cieszyńska Straż Miejska i Komenda Powiatowa Policji specjalnie dla dzieci przygotowały szereg zabaw i konkursów w wesołym miasteczku i miasteczku ruchu drogowego.

Inauguracja imprezy na Moście Przyjaźni w Cieszynie

Dzieci miały możliwość skorzystania z dodatkowych atrakcji, jak bańkowe show, warsztaty bębniarskie, animacje cyrkowe, pokazy szczudlarskie i prezentacje samochodów służb porządkowych. Wśród licznych atrakcji nie zabrakło również tego, co najważniejsze – głośnego czytania! Czytali księża, przedstawiciele władz lokalnych, służb mundurowych i bibliotekarze, czytano również w Bajkowej Ciuchci, która jak co roku, podczas Międzynarodowego Festiwalu Czytania nad Olzą, cieszyła się ogromnym powodzeniem.

Ważnym wydarzeniem, towarzyszącym podpisaniu proklamacji programu „All of Europe Reads to Kids”, była debata młodzieży z politykami, dziennikarzami i artystami na temat perspektyw kultury, edukacji i czytelnictwa w Polsce i Europie, połączona z prezentacją nagrodzonych prac laureatów wojewódzkiego konkursu „Jaka kultura?” zorganizowanego przez Bibliotekę Śląską. W tym czasie przedstawiciele krajów UE spotkali się w Książnicy

W uroczystościach wzięły udział tłumy Cieszynian

Cieszyńskiej w sprawie kontynuacji programu „Cała Europa czyta dzieciom”.

W tym szczególnym dniu Maciej Orłoś, Edyta Jungowska oraz Elżbieta Olszewska – dyrektor Programowy Fundacji ABCXXI promowali również kampanię „Cała Polska czyta dzieciom” w cieszyńskim Zakładzie Karnym. W ramach programu readaptacyjnego „Odnaleźć swoje miejsce w rodzinie” w cieszyńskim więzieniu zorganizowano kącik dziecięcy wyposażony nie tylko w zabawki, ale i w książki. Osadzeni podczas dłuższego niż zwykle widzenia mieli możliwość spotkania z rodziną, odbycia rozmowy, głośnego przeczytania bajki swoim dzieciom w dniu ich święta oraz wręczenia prezentów, którymi były kolorowe książeczki ufundowane przez sponsorów.

Dzień pełen wrażeń zwieńczył koncert galowy Roberta Janowskiego w Teatrze im. Adama Mickiewicza w Cieszynie, połączony z występem znanej cieszyńskiej harfistki Ewy Jaślar-Walickiej i Chóru Uniwersytetu Śląskiego „Harmonia”.

Następnego dnia odbyła się konferencja „Mądre wychowanie” na temat roli głośnego czytania w rozwoju dziecka z udziałem Ireny Koźmińskiej – prezesa Fundacji ABCXXI, Elżbiety Olszewskiej – dyrektora Programowego Fundacji i Doroty Zawadzkiej – psychologa, telewizyjnej Superniani. W konferencji, poza bibliotekarzami, nauczycielami, pedagogami i koordynatorami kampanii „Cała Polska czyta dzieciom” wzięło udział ponad 30 funkcjonariuszy wydziałów prewencji jednostek terenowych policji województwa śląskiego.

Dalsze atrakcje w ramach Tygodnia Czytania odbywały się już w murach Biblioteki Miejskiej w Cieszynie. Dzieci obejrzały występ Teatru Art – Re z Krakowa pt. „Żółw i zając” oraz bibliotecznej grupy

Część oficjalną prowadzili Maciej Orłoś i Ewa Farna

„Nasz Teatrzyk”. Wzięły również udział w warsztatach czytelniczych i literackich oraz ilustratorskich. Dzieciom czytali także aktorzy Sceny Polskiej Teatru w Czeskim Cieszynie oraz kierownicy i dyrektorzy miejskich jednostek organizacyjnych.

Mimo iż X Ogólnopolski, a jednocześnie I Międzynarodowy Tydzień Czytania Dzieciom jest już za nami wierzymy, że codzienne głośne czytanie dzieciom stało się modą oraz kluczem do budowania pięknej przyszłości naszych pociech.

IZABELA KULA

Biblioteka Miejska w Cieszynie

W NUMERZE:

BIBLIOTEKI DLA DZIECI I MŁODZIEŻY: Międzynarodowa Biblioteka Literatury Dziecięcej w Japonii (Renata Ciesielska-Kruczek), Lato z Koziołkiem Matołkiem. Wyruszamy do Pacanowa (Monika Simonjetz); **PRO-MOCJA CZYTELNICTWA:** Oferta rodzinna MBP we Wrocławiu (Magdalena Pawłowska); **RELACJE:** Czytać – to uczestniczyć w kulturze bez ograniczeń (Agnieszka Zygmunciak, Agnieszka Proszowska); **WYDARZENIA:** Cieszyn europejską stolicą głośnego czytania dzieciom (Izabela Kula).

Komitet redakcyjny: dr hab. Grzegorz Leszczyński (przewodniczący), Lidia Błaszczyk, Hanna Diduszko, Maria Kulik, dr Grażyna Lewandowicz-Nosal, dr Michał Zając.

Redakcja: Jadwiga Chruścińska, dr Dorota Grabowska, Elżbieta Matusiak, Ewa Gruda.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Zrealizowano ze środków programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich na Warszawskich Targach Książki

W tym roku w II Warszawskich Targach Książki wzięło udział 569 wystawców z 14 krajów (Armenii, Australii, Czech, Finlandii, Francji, Grecji, Indii, Niemiec, Rosji, Szwecji, Tajwanu, Ukrainy i Wielkiej Brytanii). Odbyły się one w Pałacu Kultury i Nauki w dniach 12-15 maja br. Po zeszłorocznym zamieszaniu wokół majowych targów: w ciągu dwóch tygodni odbyły się Międzynarodowe Targi Książki i I Warszawskie Targi Książki – teraz na placu boju pozostały tylko te drugie. WTK zajmujące obecnie 9 tys. m² powierzchni odbywały się pod hasłem nowych technologii (audiobooki, e-booki, czytniki; konferencja „Książka elektroniczna – przyszłość czy codzienność”). Atrakcją targów jest możliwość spotkań z autorami. Tak było i tym razem. Czytelnicy mogli liczyć na spotkania z Tony’em Sandovala, meksykańskim pisarzem komiksów oraz Alfonso Zapico, twórcą książki *Cafe Budapest*, a także polskimi pisarzami: Januszem Głowackim, Hanną Krall, Antonim Liberą, Romą Ligocką, Katarzyną Grocholą, Małgorzatą Kaliścińską i innymi. Niezwykle bogaty był program imprez targowych dla dzieci; książki dla dzieci i młodzieży oferowało 20 wydawnictw; zorganizowano specjalne strefy zabaw dla dzieci, spotkania z autorami i warsztaty. W związku z obchodzonym w tym roku jubileuszem Bohdana Butenki dużym zainteresowaniem publiczności cieszyła się wystawa pt. „Butenko – pinxit”.

Swoją obecność na tegorocznych Targach zaznaczyło Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich poprzez zorganizowanie stoiska, na którym można było nabyć nowości wydawnicze z zakresu bibliotekarstwa i informacji naukowej. Specjalne plaka-

ty informowały o nowościach Wydawnictwa SBP z serii „Biblioteka – Dzieci – Młodzież”, mianowicie o książkach Grażyny Lewandowicz-Nosal *Książki dla najmłodszych. Od zera do trzech* i Alicji Ungeheuer-Gołąb *Rozwój kontaktów małego dziecka z literaturą*.

Te dwie pozycje były przedmiotem panelu dyskusyjnego, zorganizowanego przez SBP w dniu 14 maja 2011 r. na Warszawskich Targach Książki i adresowanego do bibliotekarzy, nauczycieli i rodziców. Debatę panelową otworzyła przewodnicząca SBP – Elżbieta Stefańczyk, przedstawiając aktualne działania SBP, w tym zwłaszcza wydawnicze. Przewodnicząca zarekomendowała I Salon Bibliotek, który będzie zorganizowany w listopadzie br. na Zamku Królewskim w czasie trwania jubileuszowych XX Targów Książki Historycznej. Salon będzie miejscem promocji działalności wydawniczej bibliotek z zakresu historii i regionalistów.

Głównym gościem panelu była prof. Joanna Papużyńska-Beksiak – przewodnicząca Komitetu Redakcyjnego nowej serii SBP „Biblioteka – Dzieci – Młodzież”. Pierwszą promowaną publikacją była książka Grażyny Lewandowicz-Nosal *Książki dla najmłodszych. Od zera do trzech. Poradnik*. Autorka napisała tę pracę na podstawie doświadczeń naukowych osoby zawodowo zajmującej się książką, ale także z punktu widzenia mamy wychowującej małe dziecko. Takie ukierunkowanie pozwoliło na przedstawienie w miarę realnych przykładów obcowania dziecka z książką zabawką, bajką, opowiadaniem, a także kształtowania emocjonalnej więzi między dzieckiem a rodzicami. Podobna tematycznie, ale przygotowywana z inne-

Kolorowe okładki książek przyciągały wzrok odwiedzających

go punktu widzenia była druga pozycja wydawnicza autorstwa Alicji Ungeheuer-Gołąb *Rozwój kontaktów małego dziecka z literaturą. Podręcznik*. Przedmiotem jej rozważań było dziecko w literaturze, czym dla dziecka jest literatura, jak kształtowały się relacje dziecka z literaturą na przestrzeni dziejów. Istotne znaczenie ma przyjemność obcowania z książką, stąd duża rola rodziców, bibliotekarzy i nauczycieli w rozwijaniu czytelnictwa.

Prof. Joanna Papużyńska, podsumowując prezentację obu wydawnictw, stwierdziła, iż treści obu książek wzajemnie się uzupełniają i stanowią cenną pomoc dla rodziców i opiekunów, którym zależy na dobrym kontakcie dziecka z książką i literaturą, a seria „Biblioteka – Dzieci

– Młodzież” powinna być adresowana właśnie do nich. Ponadto nowa seria SBP wypełnia lukę na rynku książki zawodowej w zakresie wydawnictw skierowanych zarówno do bibliotekarzy, jak i rodziców – czyli osób, którym powinno zależeć na inicjacji czytelniczej najmłodszych.

W planie Wydawnictwa SBP są kolejne tomy serii poświęcone innym kategoriom wiekowym czytelników.

Uczestnicy debaty w PKiN w Warszawie mieli możliwość nabycia ww. książek nie tylko z autografami autorek, ale również po promocyjnych cenach.

JADWIGA CHRUŚCIŃSKA

Książki, które pomogą w pracy, które warto przeczytać!

Alicja Ungeheuer-Gołąb: Rozwój kontaktów małego dziecka z literaturą. Podręcznik. Warszawa: Wydaw. Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2011 – 123 s. <Biblioteka – Dzieci – Młodzież>. 2.

Jest to drugi tom nowej serii Wydawnictwa Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich – „Biblioteka – Dzieci – Młodzież”.

Autorka publikacji dr hab. Alicja Ungeheuer-Gołąb skoncentrowała się na zagadnieniach wczesnego kontaktu małego dziecka z literaturą w okresie od urodzenia do lat trzech/czterech. Doświadczenia wczesnego dzieciństwa decydują w dużej mierze o zainteresowaniach w późniejszym wieku człowieka. Literatura tego okresu zawiera bowiem wzorce zabaw, kreuje wyobraźnię, wrażliwość, ekspresję. Małe dziecko chętnie słucha opowieści, bajek, wierszy, które wywołują z jednej strony emocje, fantazję, chęć naśladowania, a z drugiej – wzbudzają uczucia radości, lęku, nienawiści. Znajomość

tych reguł, wg autorki tej interesującej pracy, pozwoli rodzicowi, bibliotekarzowi, czy innemu pośrednikowi lektury, na właściwy dobór utworów, na odpowiednie aranżowanie zabaw i sytuacji związanych z lekturą.

Na treści publikacji składają się 4 rozdziały. W pierwszym autorka omówiła w skrócie rozwój psychofizyczny, emocjonalny i społeczny dziecka, formy aktywności i emocji pod wpływem tekstu oraz sfery literackie wczesnego dzieciństwa (formy paraliterackie, utwory ludowe, książki obrazkowe, wiersze, piosenki, utwory z fabułą). W rozdziale drugim przedstawione są problemy inicjowania kontaktów małego dziecka z literaturą, czyli czytanie domowe, potrzeby dziecka jako odbiorcy tekstu, środki artystyczne zrozumiałe dla małego dziecka. Kolejna część pracy prezentuje kierunki przekazu utworów literackich dla najmłodszych, wyjaśnia wielokierunkowe oddziaływanie w trakcie lektury czytanej przez rodzica/opiekuna na dziecko poprzez dotyk (do ciała), słuch (do ucha), emocje (do ducha). Czwarty rozdział poświęcony jest kontaktom dziecka z utworem literackim (opowiadanie, śpiew, inscenizacja, formy teatralne), a także najbliższemu środowisku dziecka. Autorka pracy podkreśla ważną rolę ojca w procesie czytania, bowiem poznawanie literatury dzięki ojcu daje dziecku możliwość zdobycia dodatkowych doświadczeń i nowych umiejętności. Inny jest odbiór tekstu książki czytanej przez matkę, a inny – przez ojca. Na końcu publikacji zamieszczone są przykłady zabaw z małym dzieckiem oparte na utworach literackich.

Ta wartościowa książka powinna trafić do zbiorów każdej biblioteki publicznej, a także bezpośrednio do rodziców, wychowawców i przedszkoli. Zastępuje na to w pełni.

Zarządzanie kadrami w bibliotece. Praca zbiorowa pod red. Joanny Kamińskiej i Beaty Żołędowskiej-Król. Wyd. 2 popr. Warszawa: Wydaw. Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2011 – 159 s. <Nauka – Dydaktyka – Praktyka>. 97.

Ostatnie lata przyniosły duże zmiany w polskim bibliotekarstwie, szczególnie w zakresie usług bibliotecznych, metod pracy w bibliotekach. Zmienia się wizerunek biblioteki w społeczeństwie, która coraz mniej kojarzy się z wypożyczalnią książek, a częściej z centrum kultury lokalnej. Nowe oblicze biblioteki wymaga nowego stylu zarządzania. Wśród bibliotekarzy wzrasta zainteresowanie problematyką zarządzania, zwłaszcza w aspekcie zarządzania zasobami ludzkimi. Wiedza ta potrzebna jest nie tylko bibliotekarzom na stanowiskach kierowniczych, ale także w codziennej pracy w bibliotece. Przyszła pomyślność bibliotek zależy od wykwalifikowanej, kompetentnej kadry bibliotekarskiej, dlatego też nowoczesne zarządzanie powinno opierać się w inwestowaniu w zasoby ludzkie.

Teksty zawarte w niniejszym tomie zostały podzielone na 5 części. Mają one charakter teoretyczny i prezentują podstawową wiedzę z zarządzania. Cz. 1 dotyczy zasobów ludzkich w ogólnym systemie zarządzania biblioteką, kolejna partia materiału omawia procesy pozyskiwania pracowników do biblioteki, a trzecia – dotyczy metod zarządzania kadrami w bibliotece. Książka uzupełniona jest obszerną bibliografią, stanowiącą pomoc w dalszej edukacji. Tekst publikacji nie wyczerpuje obszernego tematu, jakim jest problematyka zarządzania, porządkuje dotychczasową wiedzę, a także wzbogaca ją o spojrzenie bibliotekarskie. Książką powinna się zainteresować nie tylko kadra kierownicza bibliotek, ale także większość bibliotekarzy, którzy chcą pracować w nowoczesnie zarządzanej bibliotece.

Prasa bibliotekarska. Materiały z konferencji „Regionalna prasa bibliotekarska – doświadczenia i perspektywy”. Szczecin, 8-9 października 2009 r. Książnica Pomorska w Szczecinie, 2011 – 76 s.; 6. il. <Seria Bibliotekarza Zachodniopomorskiego>. T. 8.

Jak wskazuje tytuł publikacji, w niniejszym tomie zawarte są materiały z konferencji poświęconej regionalnej prasie bibliotekarskiej. Współczesny rynek czasopiśmiennictwa zawodowego adresowany do pracowników bibliotek liczy ok. 80 pozycji: wśród nich są czasopisma o charakterze ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym. Nie wszystkie periodyki są powszechnie znane bibliotekarzom. Z tego powodu spotkanie szczecińskie stało się okazją do zapoznania się ze specyfiką i doświadczeniami oraz perspektywami wybranych tytułów czasopism: „Bibliotekarz Lubuski”, „Pro Libris”, „Signum”, „Sowa Mokotowa”, „Bibliotheca Nostra”, „Poradnik Bibliograficzno-Metodyczny”, „Poradnik Bibliotekarza”, „Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej”, „Bibliotekarz Wielkopolski” – wydawanymi zarówno przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, jak i biblioteki publiczne różnego typu, pedagogiczne i biblioteki akademickie. Wg badań największą popularnością wśród bibliotekarzy cieszy się „Poradnik Bibliotekarza”, a najliczniejszą grupę czasopism stanowią regionalne periodyki bibliotekarskie o charakterze instrukcyjno-metodycznym, będące dla bibliotekarzy pomocą w rozwiązywaniu problemów codziennej pracy.

W związku z jubileuszem 60-lecia książka dedykowana jest czasopismu wydawanemu przez Książnicę Pomorską „Bibliotekarz Zachodniopomorski”. Jeden z tekstów dotyczy „Poradnika Bibliotekarza”, również w nawiązaniu do jubileuszu. Warto poznać się z książką, aby poznać kierunki rozwoju czasopism bibliotekarskich, nowe periodyki, a także żmudną pracę redakcji nad kształtowaniem poszczególnych numerów.

JADWIGA CHRUŚCIŃSKA

Słoneczny dzień w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Jaworznie

Miejska Biblioteka Publiczna w Jaworznie aktywnie angażuje się w działalność na rzecz promowania zachowań ekologicznych. Akcje, które organizuje co roku, wpisały się już w jej wizerunek, a owoce takiej działalności to kolejna cegiełka na rzecz świadomości ekologicznej małych i dużych Polaków.

Trudnym zadaniem jest zmienić nawyki ludzi. Dotyczy to niemal każdej dziedziny życia, od spraw błahych po te najważniejsze. To z domu wynosimy kulturę osobistą bądź jej brak, stąd rodzi się pytanie – skąd nawyki wyrzucania śmieci do lasu, nie gaszenia niepotrzebnego światła, marnowania wody? Czyżby z ich społecznej akceptacji?

Takim zachowaniom należy powiedzieć zdecydowane „nie”, choć nie jest łatwo zmienić zwyczaje i sposób myślenia. Jednak jaworzniczna biblioteka publiczna postanowiła sprostać temu wyzwaniu, które niesie ze sobą wymierne skutki ekologiczne i ekonomiczne.

Pomysł utworzenia Kulturalnego Klubu Ekologicznego wydaje się być strzałem w dziesiątkę – jest to inicjatywa, która otwiera świat rozsądnego użytkownika wszystkiego, co nas otacza. Ma ona nie tylko zachęcić do czytania, ale też nadrobić braki w edukacji ekologicznej, rozbudzić apetyt na wiedzę. W ramach projektu przeprowadzono liczne konkursy, m.in. konkurs dla przedszkolaków „Dobre rady na odpady” oraz dla uczniów szkół podstawowych klas od I do III „Folder uprzejmości dla środowiska”. Projekt przypomina nam także, że ekologia to dbałość nie tylko o środowisko naturalne, ale też o własny portfel.

Aby zilustrować problemy ekologiczne nie trzeba daleko szukać – wystarczy wyjrzeć przez okno czy udać się na spacer do lasu. Towarzyszyć będą nam wszechobecne śmieci. A to dopiero czubek góry lodowej. Lawina problemów wypływa z każdego domu i musimy mieć świadomość, że to od nas samych zależy, w jakich warunkach będą żyć przyszłe pokolenia.

O wadze tego problemu świadczyć może fakt, że Unia Europejska promuje proekologiczną politykę i pomaga wdrażać rozwiązania mogące do pewnego stopnia wyeliminować problemy energetyczne. Jest się czego bać, ponieważ surowce naturalne wyczerpują się w bardzo szybkim tempie. Na ratunek przychodzą nam jednak promienie słoneczne, ciepło ziemi i wiatr, tj. odnawialne źródła energii.

Słoneczny dzień w bibliotece był podsumowaniem I etapu tego projektu. Rozpoczął go finał konkursów ekologicznych oraz wręczenie nagród laureatom. Nie zabrakło elementu artystycznego – dzieci z Przedszkola Miejskiego nr 19 wykonały kilka piosenek o tematyce ekologicznej. Następnie dzieci uczęszczające do świetlic środowiskowych wzięły udział w pokazie mody ekologicznej. Biblioteka przygotowała także „ekologiczną zgaduj zgadulę” dla przyjaciół Maurycego Marchewki, a przeznaczoną dla podopiecznych świetlic środowiskowych i pozostałych czytelników. Po emocjach związanych z tą konkurencją, nadszedł czas na *rendez vous* z książką ekologiczną, podczas której wysłuchaliśmy popisów czytelnicznych. Następnie

Miejska Biblioteka Publiczna w Jaworznie **Jaworzno**

6 ZEBRZYCH 2014 od godziny 12.00

Słoneczny Dzień w Bibliotece

W programie

- 12.00 – Finał konkursów ekologicznych
- 14.00 – Pokaz mody ekologicznej
- 15.00 – Ekologiczna zgaduj-zgadula dla przyjaciół Maurycego Marchewki
- 15.30 – RANDEZ VOUŚ z książką ekologiczną - popisy czytelników
- 16.00 – Turniej gier rodzinnych GRANNA - SIŁA UMYSŁU!
- 17.00 – Edukacja międzykulturowa – Apetyt na świat

Działalność kulturalna Działalność społeczna Biblioteczny zespół BIO

odbył się turniej gier rodzinnych pn. „Granna – siła umysłu!”, a całość zwieńczył „Apetyt na świat” – spotkanie w ramach prowadzonej przez bibliotekę edukacji międzykulturowej. Apetyty uczestników zaspokoiła pizza ufundowana przez pizzerię Giovanni. Wrażeń tego dnia dopełniła wystawa prac laureatów konkursu plastyczno-literackiego, pokaz filmów o tematyce ekologicznej oraz wystawa książek ekologicznych ze zbiorów biblioteki. To wszystko odbyło się 6 czerwca.

Słoneczny dzień w bibliotece z założenia wpisuje się w projekt „Europejskie Słoneczne Dni”. Jest to ogólnoeuropejska kampania promująca wykorzystanie energetyki słonecznej. Jej koordynatorem jest European Solar Thermal Industry Federation (ESTIF) w Brukseli. Inicjatywa „Europejskich Słonecznych Dni” wypływa z Dyrektywy 2009/28/WE Komisji Europejskiej o promocji stosowania energii ze źródeł odnawialnych, w ramach której Ministerstwo Gospodarki przygotowało Krajowy Plan Działań (KPD) na rzecz energii ze źródeł odnawialnych.

Cieszy fakt, iż dzieci bardzo entuzjastycznie podchodzą do udziału w projekcie. Mijmy nadzie-

ję, że my również będziemy potrafili zaangażować się w dbałość o ekologię i wcielimy w życie informacje wyniesione z biblioteki w życie. To dopiero pierwszy etap Kulturalnego Klubu Ekologicznego. Drugi zapowiada się równie ciekawie – nie można go przegapić.

Partnerami tego przedsięwzięcia są: Fundacja Viesmann – Ze wszystkich sił!, Fundacja Ekologiczna Silesia, Fundacja Wspierania Inicjatyw Ekologicznych z Krakowa, Fundacja Energetyka na rzecz Polski Południowej, Granna – producent gier, Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Miasta Veolia Sp. z o.o., Pizzeria Giovanni, PSS Spółem, Bank Ochrony Środowiska, Wydawnictwo bioboks.pl, Bank Zachodni WBK.

Patronat honorowy: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

Patronat medialny: Radio Katowice, CTV Jaworzno, Co Tydzień, www.zielonalekcja.pl, www.energieodnawialne.pl

HALINA RECHUL

JUBILEUSZE BIBLIOTEK

65 lat biblioteki

MBP w Brzezinach – otwarta na współpracę ze środowiskiem

MBP w Brzezinach jest instytucją kultury otwartą na współpracę z instytucjami i organizacjami w środowisku, a także poza nim. Zaspokaja potrzeby czytelnicze, informacyjne i kulturalne w szerokim rozumieniu tego słowa. Placówka pełni zadania biblioteki powiatowej – koordynując m.in. pracę pięciu bibliotek gminnych działających na terenie powiatu brzezińskiego.

Informacje o prowadzonej działalności można znaleźć na stronie internetowej biblioteki, która jest aktualizowana na bieżąco (www.mbp-brzeziny.pl), jak również w lokalnej prasie. Dla pełnego zaspokojenia szczególnych potrzeb czytelników biblioteka sprowadza książki w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych z bibliotek uniwersyteckich, najczęściej z Łodzi, Warszawy, Torunia, Krakowa, Lublina. MBP prowadzi komputerową obsługę czytelników dzięki programowi bibliotecznemu

SOWA. Prowadzi prace przy tworzeniu bibliografii regionalnej dokumentującej życie społeczne i kulturalne miasta i powiatu.

MBP w Brzezinach współpracuje m.in. ze szkołami, przedszkolami, Muzeum Regionalnym, Stowarzyszeniem Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych „Naszym Dzieciom”, Szkołą Muzyczną, Świetlicą Terapeutyczno-Środowiskową Świetlik. Z bogatej oferty na szczególną uwagę zasługuje działalność wystawiennicza. Są to głównie wystawy edukacyjne, popularyzujące dorobek sławnych ludzi, np. artystów malujących ustami i nogami, najważniejszych wydarzeń literackich w Polsce i na świecie, upamiętniające rocznice narodzin i śmierci pisarzy. Na bazie tych wystaw odbywają się prelekcje, lekcje biblioteczne, dyskusje tematyczne i wycieczki. Wszystkie te wydarzenia są bogato ilustrowane zdjęciami na stronie internetowej biblioteki (www.mbp-brzeziny.pl).

Budynek MBP

Pracownicy biblioteki poświęcają wiele czasu i uwagi najmłodszym czytelnikom, zapewniając ciekawe formy pracy i zabawy integracyjne, kontynuując akcję czytania dzieciom.

W bibliotece gościli m.in. konsulowie i średnio-wieczni rycerze, pisarze i aktorzy np. nieżyjący już Wojciech Siemion, powszechnie znana z mediów lekarz weterynarii, wielka propagatorka miłości do przyrody, autorka poczytnych publikacji o zwierzętach i środowisku naturalnym – dr Dorota Sumińska i pracownicy ZOO ze swymi pupilami. Organizujemy konkursy plastyczne, poetyckie i okolicznościowe.

Do zadań biblioteki należy zapewnienie czytelnikom bezpiecznych i edukacyjnych ferii zimowych i aktywnego wypoczynku letniego, który z roku na rok cieszy się coraz większym zainteresowaniem. Za wykazywaną i docenianą aktywność biblioteka jako jedna z kilkunastu z kraju i kilku z Europy została zaproszona do udziału w międzynarodowej konferencji w Toruniu, która odbyła się

Dla czytelników organizuje się spotkania autorskie

w dniach 17-19 listopada 2008 r. Nasza placówka zaprezentowała tam dorobek w zakresie krzewienia czytelnictwa i kultury.

Miejska Biblioteka Publiczna w Brzezinach otrzymała dotację w programie Fundacji Orange „Akademia Orange dla bibliotek”. Głównym celem tego programu jest wzmocnienie informacyjnej i społecznej roli biblioteki publicznej w małych miastach, aby mogły stać się nowoczesnymi, wielofunkcyjnymi centrami informacji, kultury i edukacji. MBP wykorzystała dotację, m.in. na zapewnienie dostępu do szerokopasmowych łączyci internetowych.

* * *

Dziękuję współpracownikom, bez pomocy których wiele działań nie byłoby możliwych. Chciałabym, aby nasza biblioteka mogła nie tylko trwać, ale prężnie działać i nieustannie się rozwijać.

DANUTA WYLAZŁOWSKA
dyrektor MBP Brzeziny

NOWE OBIEKTY BIBLIOTECZNE

„Nautilus” na warszawskiej Białolece

Multimedialna Biblioteka dla Dzieci i Młodzieży nr LVI „Nautilus” w Warszawie powstała w 2007 r. jako filia Biblioteki Publicznej w warszawskiej dzielnicy Białoleka.

Możliwości finansowe biblioteki, jak i Urzędu Dzielnicy, nie pozwoliły na budowę samodzielnego budynku, ale w jednym z najbardziej zagospodarowanych osiedli zwolnił się lokal po sklepie spożyw-

czym, zlokalizowany na parterze wielopiętrowego bloku. Na powierzchni 201 m² miała powstać nowoczesna, skomputeryzowana placówka dla dzieci i młodzieży.

Dyrekcja BP Białoleka zaprosiła kilka firm, zajmujących się projektowaniem takich obiektów, do udziału w konkursie na opracowanie koncepcji architektonicznej i plastycznej Multimedialnej Wy-

Wystrój wnętrza biblioteki nawiązuje do łodzi podwodnej i oceanu

pożyczalni dla Dzieci i Młodzieży. Najciekawszy okazał się pomysł projektantów firmy Rea Design z Wrocławia, który zaskoczył wszystkich.

Koncepcja aranżacji „Nautilusa” bazowała na triadzie: otoczenie, użytkownicy, funkcja, a jej podstawową wytyczną był łatwy, wygodny i powszechny dostęp do usług i zbiorów.

Otoczenie – miejsce idealne na bibliotekę dla młodych użytkowników, gdyż w niewielkiej odległości jest kilka przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów i jedyne w dzielnicy liceum. Lokalizacja biblioteki umożliwia dogodny dojazd środkami lokomocji miejskiej z różnych stron rozległej dzielnicy.

Placówka usytuowana jest w najstarszym osiedlu Białoleki, gdzie dominują wysokie, zbudowane z wielkiej płyty budynki. Wokół brak miejsc ciekawych, kolorowych, które mogłyby przyciągnąć do siebie dzieci i młodzież.

Biblioteka „Nautilus” to miejsce „oderwane od rzeczywistości”, które daje możliwość przeniesienia się w inny, kolorowy świat przygód z książką Juliusza Verne’a *20 tys. mil podmorskiej żeglugi*. Wnętrze biblioteki bezpośrednio nawiązuje do

pokładu łodzi podwodnej oraz otaczającego ją oceanu.

Użytkownicy – to przede wszystkim dzieci i młodzież do 18 roku życia, ale z uwzględnieniem też potrzeb starszych czytelników – nauczycieli, studentów, rodziców, dziadków.

Biblioteka to miejsce przyjazne i zachęcające do poszerzania wiedzy i horyzontów, gdzie miejsce dla siebie znajdują najmłodszy (do 6 lat) w części wyposażonej w niski stół i kolorowe, imitujące zwierzątka wodne pufy oraz nastolatki, którzy chcą skorzystać z multimediów, księgozbioru czy internetu.

Funkcja – wypożyczalnia multimedialna jest miejscem przyjaznym, miejscem spotkań, dyskusji, zabaw oraz kontaktu z kulturą. To miejsce przytulne, a zarazem nowoczesne. Podstawą modernizacji architektonicznej było założenie połączenia przestrzeni biblioteki. Dla uzyskania zmaksymalizowanej funkcjonalności pomieszczenia zrezygnowano z wyraźnych podziałów architektonicznych. Te, które istnieją mają charakter lekkich, nieobciążających i niezamykających przestrzeni konstrukcji, spełniających dodatkowo

funkcje informacyjne i sugerujących kierunki komunikacji. Wnętrze biblioteki jest miejscem zabaw, dającym gwarancję szybkiego i samodzielnego dotarcia użytkowników do zbiorów i usług. Aranżacja wnętrza oparta jest o ciepłą, sprzyjającą wypoczynkowi gamę kolorystyczną, ujednolicone meble i elementy dekoracyjne tworzą klimat przytulności i wyciszenia.

Zbiory biblioteczne – dzięki zastosowaniu nowoczesnych systemów regałów bibliotecznych uzyskano powierzchnię, która docelowo może pomieścić: ok. 10 000 książek i 3000 multimediów.

Przestrzeń biblioteczna:

- 2 stanowiska obsługi,
- 2 stanowiska z dostępem do katalogu bibliotecznego,
- 4 stanowiska internetowe w wydzielonej salce.

Wyposażenie biblioteki:

- stanowisko do przeglądania zbiorów multimedialnych (televizor LCD, odtwarzacz DVD, słuchawki):
- czytelnia czasopism oraz kąciak dla rodziców,
- kąciak dla dzieci z przeznaczeniem do organizacji czasu wolnego,
- system ochrony zbiorów bibliotecznych,
- zaplecze sanitarne i socjalne.

Rozwiązania użytkowe

Uzyskana przestrzeń „Nautilusa” jest przyjazna dla użytkowników. Istnieje możliwość szybkiego i łatwego dotarcia do oferowanych zbiorów. Centralnym punktem obsługi czytelnika jest 2-stanowiskowa recepcja zlokalizowana na wprost głównego wejścia do wypożyczalni. Dzięki zastosowaniu nowoczesnych systemów regałów bibliotecznych (wyposażonych m.in. w czytelny system opisu zbiorów, szuflady na multimedia itp.) prezentacja zbiorów oraz dostęp do nich jest prosty i logiczny. Oprócz oświetlenia podstawowego (sufitowego) ist-

nieje dodatkowe, pełniące rolę dekoracyjną. Podłogi wykończone są wykładziną igłową dla zapewnienia komfortu pracy oraz uzyskania przytulnej atmosfery. Stosunkowo niski sufit (2,5 m) z rysunkiem mapy podróży kapitana Nemo sprawia, że pomieszczenie jeszcze bardziej nabrało charakteru pokładu łodzi podwodnej.

Zbiory biblioteczne chronione są systemem zabezpieczeń, opartym na zamontowaniu bramek radiowych uniemożliwiających nieprawne wyniesienie zbiorów, umieszczonych tuż przy wejściu do wypożyczalni.

Wystrój wnętrza bezpośrednio nawiązuje do wyglądu łodzi podwodnej i oceanu. Kolorystyka niebiesko-błękitna umożliwia wyciszenie i odseparowanie od hałaśliwej, szarej i przytłaczającej rzeczywistości. Natomiast kolorowe nadruki zwierzątek morskich w oknach oraz żółta łada i kanapy, rozmieszczone w różnych zakątkach biblioteki nadają jej swoistego charakteru.

Tak zaaranżowana przestrzeń ułatwia organizację różnorodnych zajęć dla dzieci i młodzieży i sprawia, że stają się one niezapomnianą przygodą.

KATARZYNA MIELCAREK

Wielkie otwarcie Biblioteki – Galerii Książki w Oświęcimiu 4 lipca 2011 r.

(informacje nt. nowego obiektu bibliotecznego w „PB” nr 9)

PORTRETY BIBLIOTEKARZY

Maria Jaremek i jej dewiza:

*„kochać to co piękne,
interesować się tym co ciekawe”*

Maria Jaremek jest szczecinianką, absolwentką pięcioletnich studiów na UAM w Poznaniu, kierunku Bibliotekoznawstwo i Informacja Naukowa (1982-1987) i półtorarocznego podyplomowego Studium Etyki na Uniwersytecie Szczecińskim (1995-1997). Całe swoje życie zawodowe i pozazawodowe związała z książką.

Pierwsza praca, podjęta zaraz po maturze w 1967 r. w P.P. „Dom Książki” w Szczecinie była zapowiedzią dalszego rozwoju jej życia zawodowego. W księgarni „Zamkowa” uczyła się zawodu księgarza i miała dostęp do dobrych książek i pisarzy. Studia bibliotekoznawcze rozpoczynała w stanie wojennym. Godzenie studiów z obowiązkami rodzinnymi i pracą w dyrekcji „DK”, dokąd została przeniesiona na kierownicze i odpowiedzialne materialnie stanowisko było bardzo wyczerpujące. Myślami była już przy zawodzie bibliotekarza. Tak więc po 17 latach w 1984 r. zmieniła pracę i zatrudniła się w bibliotece środowiskowo-medycznej przy Klubie „Remedium”. Tutaj poznaje zawód bibliotekarza także od strony praktycznej, rozwija czytelnictwo.

Po ukończeniu studiów przez kilka lat pracowała w Zespole Szkół Samochodowych na etacie nauczyciela bibliotekarza i wychowawcy w internacie, a w 1991 r. przeszła do XIV Liceum Ogólnokształcącego w Szczecinie, w którym jako nauczyciel bibliotekarz przepracowała aż do emerytury. To ten właśnie okres był najbardziej twórczy

w jej życiu. Tutaj w 2002 r., po wprowadzeniu tzw. ścieżki awansu zawodowego, jako jedna z pierwszych nauczycielek w tej szkole uzyskała stopień nauczyciela dyplomowanego. Czterdzieści lat pracy z książką, w tym połowa przepracowana w szkole w bezpośrednim kontakcie z uczniami dawała jej wiele radości i satysfakcji.

Wcześniejsze doświadczenia zawodowe sprawiły, że pracę nauczyciela bibliotekarza traktowała jak powołanie. Jej fascynacja poezją, literaturą, kulturą, filozofią udzielała się uczniom. Do szkoły zapraszała znanych poetów, pisarzy i tłumaczy. Wyjeżdżała z uczniami do Warszawy na Międzynarodowe Targi Książki, gdzie spotykali się z pisarzami i uczestniczyli w panelach literackich. Współorganizowała coroczny, szkolny Tydzień Humanistyczny mający na celu rozwijanie osobowości uczniów, budzenie ich wrażliwości humanistycznej i estetycznej. Organizowała konkursy czytelnicze, fotograficzne i literackie. Co trzy lata począwszy od roku szkolnego 1995/96 organizowała wspólnie z Wydawnictwem „Anagram” z Warszawy wojewódzki konkurs literacki pod patronatem Heleny Raszki (szczecińskiej poetki) dla młodzieży szkół średnich. Trzecia edycja rozpisana także dla studentów miała już zasięg ogólnopolski.

Maria Jaremek uczestniczyła z młodzieżą w kilku szczecińskich konferencjach literackich poświęconych m.in. Stanisławowi Lemowi na US, Konstantemu I. Gałczyńskiemu w „Klubie 13”. Jako nauczycielka etyki organizowała w szkole konkursy filozoficzne oraz coroczne Dni Filozofii, na które zapraszała wykładowców i studentów Koła Naukowego Filozofii US. Jej uczniowie etyki byli finalistami olimpiad filozoficznych. Biblioteka nawiązała współpracę z instytucjami pozaszkolnymi: z Zamkiem Książąt Pomorskich, Uniwersyteciem Szczecińskim, ale na szczególne podkreślenie zasługuje systematyczna współpraca z Książnicą Pomorską. Tutaj M. Jaremek przychodziła często z młodzieżą na imprezy literackie, a także prezentowała przygotowane przez jej uczniów montaż poetycko-muzyczne. Jej przyjaźń z Książnicą trwa nadal, mimo że nie jest już czynna zawodowo.

Jej hobby to podróże, literatura, muzyka i sztuka. Z aparatem fotograficznym bywa obecna na ważnych imprezach literackich i kulturalnych Szczecina, a także sporadycznie Warszawy i Berlina. Poznaje pisarzy, poetów, filozofów, polityków, aktorów, muzyków. Ma sporą bibliotekę z ich pamiątkami.

Od 1999 r. na łamach czasopism publikuje teksty dotyczące szkolnictwa (scenariusze imprez szkol-

nych, relacje z konkursów literackich, z konferencji, rozważania dot. problematyki czytelnictwa dzieci i młodzieży). Jest autorką interesujących artykułów o szczecińskiej kulturze oraz podróźniczych reportaży. Jej teksty ukazywały się w Zachodniopomorskim Miesięczniku Oświatowym „Refleksje”, w „Pograniczach”, „Bibliotekarzu Zachodniopomorskim”, „Poradniku Bibliotekarza”, a niemal regularnie od 2004 r. publikuje w miesięczniku pedagogicznym „Dialogi”. Miała także publikacje w szczecińskiej prasie: „Głosie Szczecińskim” i „Kurierze Szczecińskim”.

Za swoją pracę była wielokrotnie wyróżniana nagrodą dyrektora szkoły, a także otrzymała nagrodę Prezydenta Miasta Szczecina. Została odznaczona Srebrnym Krzyżem Zasługi w 2000 r. i Złotym Krzyżem Zasługi w 2006 r. Po czterdziestu latach pracy w styczniu 2007 r. przeszła na emeryturę.

Już jako seniorka wcale nie zaniechała swojej aktywności w tworzeniu i uczestnictwie w kulturze. Mając więcej wolnego czasu może rozwijać swoje zainteresowania. Nadal komputer jest jej codziennym narzędziem pracy.

Od lat należy do Szczecińskiego Oddziału Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Francuskiej, a od połowy 2008 r. pełni funkcję sekretarza, współorganizując Dni Kultury Francuskiej, przygotowując wspólnie z Krystyną Łyczywek (znaną fotograficzką, tłumaczką literatury francuskiej i prezeską TPPF) publikację *Dni Kultury Francuskiej, Szczecin 2010* i wygłaszając na konferencjach referaty.

Maria Jaremek będąc członkiem zarządu Koła SBP nr 1 przy Książnicy Pomorskiej bierze udział w zbiorowych wyjazdach bibliotekarzy organizowanych przez SBP do innych bibliotek krajowych i zagranicznych. Relacje z tych wyjazdów zamieszcza w „Bibliotekarzu Za-

chodniopomorskim”. Tam też ukaże się jej tekst „Tydzień Bibliotek 2010 z perspektywy seniora bibliotekarza”. Na uwagę zasługuje jej wywiad z Lucjanem Bąbolewskim, dyrektorem Książnicy Pomorskiej zatytułowany „Tradycja i nowoczesność” opublikowany w „Dialogach”, w numerze w całości poświęconym zagadnieniom bibliotek (2009 nr 2). Dużo podróży także sama. Na łamach „Dialogów” dzieliła się swoimi wrażeniami w trzyczęściowym cyklu „Włoskie reminiscencje”.

Uczestniczy w większości ważnych imprez literackich w Szczecinie. Jest zapraszana do dyskusji o literaturze na łamach szczecińskiej prasy i radia.

W dalszym ciągu nie rozstaje się z aparatem fotograficznym. W 2009 r. zaprezentowała wystawę fotograficzną (wielkoformatowych zdjęć) pt. „Spotkania z literaturą i literatami”. W planach ma również wystawę fotograficzną w Książnicy Pomorskiej.

Nie sposób pominąć także jej udziału w Dyskusyjnym Klubie Książki w Książnicy Pomorskiej i Sekcji Seniorów przy Kole SBP nr 1.

Od września 2010 r. prowadzi lekcje etyki z licealistami i gimnazjalistami, a w domu pracuje nad monografią o szczecińskim małżeństwie artystów Helenie Marii i Romanie Stanisławie Wolfach. Ma liczne plany na przyszłość. Mówi, że ciągle brakuje jej czasu. I kto tu mówi o wykluczeniu seniorów z życia kulturalnego?

Jest dumna z córek i wnuka. Beata mieszka we Włoszech, a Monika, absolwentka Akademii Muzycznej i podyplomowych studiów bibliotecznych pracuje w liceum w Szczecinie jako dyplomowany nauczyciel bibliotekarz oraz nauczyciel wiedzy o kulturze. Jej syn Kamil jest licealistą szkoły niemieckiej i polskiej.

WŁADYSŁAW MICHNAL

WAŻNA INFORMACJA DLA AUTORÓW!

Uprzejmie informujemy, że redakcja „Poradnika Bibliotekarza” przyjmuje ilustracje tylko w oddzielnych plikach graficznych. Zdjęcia i rysunki powinny być dostarczone w rozdzielczości 300 DPI w formatach tiff lub jpg – w rozmiarze 1:1 (szerokość kolumny 130 mm, ½ kolumny – 65 mm) albo większym. Pliki jpg powinny być zapisane w maksymalnej jakości (minimalnej kompresji). Zdjęcia i wykresy wklejone w tekst, dostarczane do redakcji w plikach MS Word lub Open Office będą automatycznie odrzucane przez Wydawnictwo SBP.

„Pełniący obowiązki... Sokrates Starynkiewicz w Warszawie”

Wystawa w Bibliotece Publicznej m.st. Warszawy

Sokrates Starynkiewicz urodził się 20 grudnia 1920 r. w Taganrogu nad Morzem Azowskim w rodzinie nauczyciela filologii klasycznej i wielkiego znawcy kultury antycznej. Stąd też może i imię - Sokrates, raczej rzadko spotykane, podobnie, jak i imię jego brata - Olimp. Bracia wybrali karierę wojskową, dosłużyli się stopni generalskich, obu też los związał z Warszawą¹. Do Warszawy trafił Sokrates Starynkiewicz w połowie lat 50. XIX w. Pełnił służbę w Głównym Sztabie I Armii. Trzy dni przed wybuchem powstania styczniowego został odkomenderowany do Odessy. Wkrótce odszedł z wojska. Przez pewien czas kierował kancelarią generała-gubernatora Noworosyjskiego i Bessarabskiego, hrabiego Kotzebue. W latach 1868-1871 pełnił funkcję generała-gubernatora Chersonia. Stanowisko generała-gubernatora było najwyższym stanowiskiem w administracji carskiej na określonym terytorium. Podlegała mu nie tylko administracja, ale całość sił wojskowych i policyjnych, a jego decyzje były praktycznie niepodważalne. Dość nagle i niespodziewanie, właściwie w niewyjaśnionych okolicznościach, Starynkiewicz złożył dymisję. Przez pewien czas zajmował się administracją dóbr ziemskich księcia Anatolija Demidowa San-Donato. W 1875 r. ówczesny generał-gubernator warszawski Paweł Kotzebue zaofiarował mu stanowisko prezydenta Warszawy. Starynkiewicz propozycję przyjął i w dniu 16 października 1875 r. został oficjalnie mianowany pełniącym obowiązki prezydenta, stąd też i tytuł wystawy: „Pełniący obowiązki... Sokrates Starynkiewicz w Warszawie”.

Warszawę i Królestwo Polskie poznał już wcześniej, tym niemniej powrót do niej wymagał pewnej odwagi. Służba w Priwislinju nie cieszyła się uznaniem wśród Rosjan. Panowała opinia, że delegowano do niej ludzi, dla których nie było odpowiednich stanowisk w samej Rosji, najczęściej z powodu braku wymaganych kwalifikacji. Tak więc, jak píše Agata Tuszyńska – autorka książki *Rosjanie w Warszawie*, sędzia nie musiał wykazy-

wać się znajomością prawa, nauczyciel – pedagogiki, a inżynier zasad mechaniki. Wystarczyło bycie Rosjaninem w kraju zamieszkanym przez Polaków.

Objęcie stanowiska prezydenta miasta przez Starynkiewicza zbiegło się ze szczególnym nasileniem akcji rusyfikacyjnej. Szkolnictwo, sądownictwo i administracja zostało zdominowane przez Rosjan. Gmachom i kościołom powszechnie zaczęto nadawać wygląd bizantyjski. Kilka lat wcześniej Szkołę Główną przemianowano na Uniwersytet Cesarski. Czyniono wszystko, by język rosyjski panował nie tylko w szkołach i urzędach, ale także na ulicy czego wymownym symbolem były dwujęzyczne szyldy na wszystkich sklepach, lokalach, punktach usługowych. Doszło do tego, że karane było jakiegokolwiek użycie języka polskiego, z wyjątkiem może prywatnych rozmów. W efekcie władze rosyjskie uzyskiwały często efekt przeciwny do zamierzonego. Zamiast unifikacji imperium Polacy i Rosjanie żyli obok siebie w warunkach izolacji i obcości sprzyjających antagonizmom na tle narodowościowym i religijnym.

Do rusyfikowanej Warszawy przybył Starynkiewicz. Wkrótce okazało się, że nowy prezydent posiada pewną wizję rozwoju miasta i jest zdeterminowany ją urzeczywistnić. Trwałe miejsce w historii miasta przyniosła mu budowa kanalizacji i wodociągów. Zmagając się z wieloma przeciwnościami natury biurokratycznej, a także grup interesu, w pierwszej kolejności warszawskich kamieniczników pragnących uniknąć wydatków związanych z zaprowadzeniem odpowiednich instalacji w swoich domach, zdołał ją zrealizować. Dokonał tego bez podnoszenia podatków, współfinansując przedsięwzięcie nowatorskim na owe czasy rozwiązaniem w postaci emisji obligacji miejskich. Odwołał się w ten sposób do stosunkowo niewielkich kapitałów, a w efekcie zapewnił miastu warunki rozwoju i higieny jakich nie posiadało jeszcze wiele znacznie większych i znaczniejszych ośrodków miejskich. O tym, że i w naszych czasach realizacja inwestycji infrastrukturalnych napotyka na poważne trudności może świadczyć brak kanalizacji w tak wielkim mieście jak Tokio. Budowa kanałów i wodociągów przez Starynkiewicza, o czym przypomina nie tylko plac jego imienia na Ochocie, ale także pomnik prezydenta znajdujący się na terenie warszawskich

¹ Olimp Starynkiewicz, w okresie prezydentury swego brata był jednym z organizatorów budowy młyna parowego na Pradze, fortu w pobliżu Grochowa, elevatora w dzielnicy Powązki. Wszystkie te obiekty zaspokajały potrzeby stacjonującej armii rosyjskiej. S. Konarski: *Przedmowa. W: S. Starynkiewicz: Dzienniki 1887-1897*. Warszawa 2006, s. 10.

filtrów, nie była jedynym przedsięwzięciem. Prezydent zainicjował budowę skanalizowanych szaleńców miejskich, doprowadził do uruchomienia linii tramwajów konnych, zmodernizował oświetlenie uliczne, powołał Komitet Plantacyjny, dzięki któremu powstało wiele skwerów i zieleńców, założył sieć telefoniczną, na terenach wykupionych przez miasto powstała największa nekropolia w Europie – Cmentarz Bródnowski, uregulował lewy brzeg Wisły na długości 11 kilometrów, chroniąc miasto przed powodzią; zainicjował także spisy statystyczne ludności sporządzane do celów ochrony sanitarnej. Lista niewątpliwych osiągnięć prezydenta jest długa i daleka od wyczerpania. Starynkiewicz angażował się nie tylko w realizację zamierzeń czysto użytecznych. Ułatwił renowację kolumny Zygmunta III Wazy, a także wielu świątyń katolickich. Zasiadał w komitecie budowy kościoła Wszystkich Świętych. Odszedł z urzędu dość nagle. Powodem dymisji były ewidentne fałszerstwa jakich dopuściła się petersburska administracja imperialna, oszacowując wydatki Warszawy, o czym urzędujący prezydent mógł się przekonać podczas swojej wizyty w Petersburgu w maju 1892 r. Dochody miasta zawyżono o 1,5 mln rubli, to jest o około 50% w stosunku do stanu rzeczywistego. Ponadto podano, iż wydatki na policję wynoszą jedynie 15% budżetu miasta, gdy w rzeczywistości wynosiły aż 25%. Prezydent oświadczył, że wobec takich fałszerstw przedstawianych Radzie Państwa czuje się zmuszonym do odejścia ze służby publicznej, co też wkrótce nastąpiło. Być może padł ofiarą zręcznej intrygi, gdyż sam przeczuwał od pewnego czasu, iż warszawski generał-gubernator Osip Hurko jest do niego źle nastawiony i „ktoś ma ochotę zająć stanowisko”. Pozostał jednak w Warszawie aż do końca swoich dni. Zmarł 23 sierpnia 1902 r. Został pochowany na cmentarzu prawosławnym na Woli. W 1924 r. jego prochy zostały przeniesione do alei zasłużonych tego cmentarza.

O kulisach wydarzeń i wielu faktach z życia prywatnego Sokratesa Starynkiewicza dowiadujemy się z jego dziennika obejmującego lata 1887-1897. Wyłania się z nich obraz człowieka wrażliwego, o zainteresowaniach filozoficznych, tłumacza, osoby głęboko religijnej, przede wszystkim zaś bardzo uczciwego i zaangażowanego w sprawy społeczne, zmuszonego do zmagania się z codzienną rzeczywistością i niezbyt szczęśliwego w życiu prywatnym. Dzięki dziennikowi możemy również zrozumieć pewną myśl polityczną, jaka

przyświecała prezydentowi i którą konsekwentnie starał się realizować. Starynkiewicz uważał, że Polacy i Rosjanie w ramach imperium powinni mieć jednakowe prawa z zachowaniem narodowości i religii.

* * *

Te wszystkie dokonania i samą postać prezydenta ukazywała wystawa w Bibliotece Publicznej m.st. Warszawy, otwarta w dniu 8 grudnia 2010 r. Na wypukłych, podświetlanych planszach umieszczonych w hollu starego gmachu biblioteki, ufundowanego dla Biblioteki Publicznej przez fundację rodziny Kierbedziów w początkach zeszłego wieku, zamieszczono liczne fotografie, wycinki prasowe, kopie dokumentów archiwalnych obrazujące nie tylko rozmach realizowanych inwestycji, ale także przypominające ducha dawnych czasów. Warszawa ostatniej ćwierci XIX i początków XX w. była nie tylko miastem poddanym bezwzględnej rusyfikacji i tropiącej rewolucjonistów władzy policyjnej, w której prezydent Starynkiewicz zainicjował swoje plany modernizacyjne. To także Warszawa wytwornych dam, guwernantek spacerujących z dziećmi, eleganckich sklepów. Ekspozycja ukazała obraz czasu zatrzymanego w obiektywach aparatów fotograficznych, artykułach prasowych i archiwaliach, rzeczywistości, która pomimo postępu technicznego toczyła się jakby wolniej, ale czy pod pewnymi względami jednak nie szczęśliwiej, niż w czasach późniejszych naznaczonych skutkami rewolucji, wojen i wielkich kryzysów gospodarczych.

Prace nad przygotowaniem wystawy trwały dwa lata. Wykorzystano m.in. zbiory Działu Starych Druków i Rękopisów Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy. Duże znaczenie miała współpraca z archiwami rosyjskimi w Moskwie i Sankt Petersburgu oraz Muzeum Historycznym m.st. Warszawy. Wystawie w Bibliotece Publicznej towarzyszy katalog ze wstępem prawnuczki Sokratesa Starynkiewicza, Jewgenii Borisowny-Halezowej.

Wystawę przygotował Dział Varsavianów Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy pod kierunkiem starszego kustosa Joanny Jaszek-Bieleckiej we współpracy z Ambasadą Federacji Rosyjskiej w Rzeczypospolitej Polskiej.

PAWEŁ TANIEWSKI
Biblioteka SGH

Dzień Kierbedziów 2011 w Bibliotece Publicznej na Koszykowej w Warszawie

Od 2005 r. Biblioteka m.st. Warszawy – Biblioteka Główna Województwa Mazowieckiego organizuje Dzień Kierbedziów, uroczystość na cześć fundatorów budynku biblioteki przy ul. Koszykowej w Warszawie, który otrzymała w 1914 r. od ofiarodawczyni Eugenii Kierbedziowej. Doroczny Dzień Kierbedziów przypomina jej postać oraz nawiązuje do majowego Święta Bibliotek i Bibliotekarzy.

Najważniejszym wydarzeniem Dnia Kierbedziów jest wręczenie bibliotekarzom Nagrody Kierbedziów. Jest ona przyznawana w pięciu kategoriach: innowacyjne formy pracy z czytelnikiem dziecięcym; pielęgnowanie tożsamości regionalnej; działalność na rzecz społeczności lokalnej; działalność na rzecz bibliotek publicznych w powiecie; internetowy wizerunek biblioteki publicznej.

Podczas Dnia Kierbedziów wręczone są od 2009 r. nagrody laureatów Konkursu Literatury Dziecięcej im. Haliny Skrobiszewskiej. Nagrodzone książki są wpisywane na Listę Skarbów Muzeum Książki Dziecięcej.

Tego dnia wręczana jest także nagroda konkursu „Libros Lege” związanego z promocją polskiej literatury za oceanem. W Bibliotece Publicznej im. Eisenhowera w Chicago młodzi Amerykanie czytają na głos literaturę polską przetłumaczoną na język angielski, zaś w Warszawie – na Koszykowej – Polacy zmagają się z angielską klasyką w oryginale. Laureaci tego konkursu w Polsce wyjeżdżają na tydzień do Stanów Zjednoczonych, a z USA – do Polski.

Dzień Kierbedziów jest dużym wydarzeniem kulturalnym Warszawy i Mazowsza.

Na tegorocznym Dniu Kierbedziów spotkali się bibliotekarze z całego Mazowsza. Uroczystości miały miejsce dnia 6.06.2011 r. w Auli Akademii L. Koźmińskiego w Warszawie. Tradycyjnie już i uroczystości zostały wręczone Nagrody im. Kierbedzia, Konkursu Literatury Dziecięcej i Libros Lege, a marszałek Województwa Mazowieckiego – Adam Struzik wręczał dyplomy uznania pracownikom Biblioteki na Koszykowej.

W części artystycznej miał miejsce występ zespołu jazzowego z udziałem Marianny Wróblewskiej i Macieja Zakościelnego. Występ został oceniony bardzo wysoko, a zadowoleni i odprężeni muzyką bibliotekarze mogli udać się na znakomity poczęstunek. Niezwykły dzień zakończyły rozmowy kulturalowe i towarzyskie przy lampce wina.

Laureaci Nagrody Kierbedziów

Nagrody im. Kierbedziów 2010:

- **w kategorii praca z młodym czytelnikiem:** Biblioteka Publiczna im. W. J. Grabskiego w dzielnicy Ursus m.st. Warszawy, dyrektor Piotr Jankowski;
- **w kategorii działalność na rzecz społeczności lokalnej:** Publiczna Biblioteka Samorządowa w Krasnosielcu, dyrektor Krystyna Wierzbicka-Rybacka;
- **w kategorii pielęgnowanie tożsamości regionalnej:** Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. H. Sienkiewicza w Pruszkowie, dyrektor Grzegorz Zygałdo;
- **w kategorii działalność na rzecz bibliotek publicznych w powiecie:** Książnica Płocka im. W. Broniewskiego, dyrektor Maria Zalewska-Mikulska;
- **w kategorii samorząd przyjazny bibliotece:** burmistrz gminy Kałuszyn – Marian Soszyński, wójt gminy Kadziło – Dariusz Łukaszewski.

(oprac. J. Ch. na podstawie informacji ze strony www.biblioteki)

„Pasje Twórcze Bibliotekarzy” 2011

Maj to miesiąc wzmożonej aktywności w upowszechnianiu problemów kultury, bibliotek i czytelnictwa. Zawsze w maju organizowane są coroczne wystawy będące pokłosiem corocznych konkursów „Pasje Twórcze Bibliotekarzy”. Uroczyste otwarcie tych prezentacji zazwyczaj uświetniają obchody Dnia Bibliotekarza i Bibliotek.

Tegoroczny wernisaż 8. Wystawy Krajowej odbył się w Filii Gminnej Biblioteki Publicznej w Mirostowicach Dln. (wystawy prezentowane są naprzemiennie w Galerii Ekslibrisu MBP Żary i placówkach GBP). Przeglądy dorobku bibliotekarzy organizowane są przez Koła Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich funkcjonujące przy obu bibliotekach. Patronat honorowy sprawuje przewodnicząca SBP – Elżbieta Stefańczyk. Patronat sprawuje też burmistrz Żar – Waclaw Maciuszek, którym ufundował upominki – albumy książkowe.

Na tegorocznej wystawie można było obejrzeć prace twórcze 19 bibliotekarzy w czterech kategoriach: prace artystyczne, rękodzieło, literatura i publicystyka popularnonaukowa. Na wernisażu obecni byli jako goście: zastępca burmistrza Edward Lyba, wójt gminy Wiesław Polit, a także dyrektor WiMBP z Zielonej Góry Andrzej Buck i honorowy członek SBP Maria Wasik oraz liczni bibliotekarze z powiatu.

Otwarcie wystawy

Celem tego przeglądu jest ukazanie bogactwa zainteresowań pozazawodowych bibliotekarzy. W codziennym kontakcie z mieszkańcami naszych „małych ojczyzn” dajemy się poznać poprzez krótkie kontakty, które koncentrują się głównie wokół książki. Prywatnie pasje twórcze środowiska bibliotekarskiego umykają uwadze społeczności lokalnej. Dlatego też, proponujemy czytelnikom i bibliotekarzom możliwość pełniejszego poznania się, inspirowanego dziełami twórczymi bibliotekarzy.

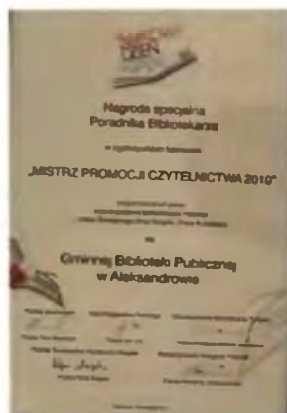
Do eksponowania tej wystawy u siebie zapraszamy inne biblioteki.

JAN TYRA
MPB Żary

GBP w Aleksandrowie wyróżniona nagrodą specjalną „Poradnika Bibliotekarza” w konkursie „Mistrz Promocji Czytelnictwa”

Gminna Biblioteka Publiczna w Aleksandrowie otrzymała nagrodę specjalną „Poradnika Bibliotekarza” w prestiżowym konkursie „Mistrz Promocji Czytelnictwa 2010”.

Była to wielka radość dla pracowników biblioteki, wolontariuszy aktywnie wspierających jej działania, czytelników, władz gminy i całego środowiska lokalnego. Znaleźć się w tak znakomitym gronie bibliotek laureatów to ogromne wyróżnienie. Bardzo cieszy nas nagroda przyznana przez Redakcję „Poradnika Bibliotekarza”. Czasopismo, które w sposób bardzo fachowy pod względem merytorycznym, a jednocześnie i praktycznym pomaga bibliotekarzom w ich codziennej pracy.

GBP w Aleksandrowie to mała wiejska placówka, która obejmuje swoim zasięgiem gminę Aleksandrów (powiat biłgorajski, województwo lubelskie). Biblioteka podejmuje wiele nowatorskich inicjatyw dla różnych grup odbiorców. Wśród zgłoszonych przedsięwzięć znalazły się m. in.: cykliczny, ogólnopolski konkurs plastyczny „Malowane poezją”, Jesienne Spotkania Przyjaciół Bibliotek Powiatu Biłgorajskiego, powiatowa akcja charytatywna „Biblioteki Dzieciom”, akcje „Ferie w bibliotece” i „Wakacje w bibliotece”, projekt „Zachować dziedzictwo”, konkursy, wystawy, zajęcia, imprezy i wiele innych form. Przy bibliotece działają: Klub „Aktywni Seniorzy”, Koło Przyjaciół Biblioteki, Dyskusyjny Klub Książki „Okładka”, Grupa Teatralna „Wesoła Kompania” i Otwarty Klub Pomocnego Serduszka. Młodzież pod opieką bibliotekarzy aktywnie uczestniczy w wielu konkursach o zasięgu krajowym, woje-

wódzkim i powiatowym, uzyskując często najwyższe nagrody.

Biblioteka stara się nowatorsko rozwijać i modernizować swoją pracę, aby jak najlepiej służyć mieszkańcom Gminy w dostępie do informacji i upowszechnianiu czytelnictwa. Nagroda przyznana za „najlepsze praktyki biblioteczne” pokazuje, że jeśli jest pasja w działaniu to w każdym miejscu można realizować różnorodne przedsięwzięcia na najwyższym poziomie.

Gratulujemy Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich prowadzenia konkursu, który umożliwia promocję działań służących zwiększaniu zainteresowania książką różnym bibliotekom niezależnie od ich wielkości i rodzaju.

JUSTYNA BŹDZIUCH
kierownik GBP w Aleksandrowie

Odjazdowi bibliotekarze „zrowerowali” Polskę

Już w 2010 r. o świętujących 8 maja na rowerach bibliotekarzach z Łodzi było słyhać nie tylko w Łódzkiem – Tydzień Bibliotek 2011 pokazał, że z powodzeniem „zrowerować” można nawet cały kraj. W maju br. w 19 miejscowościach odbyła się druga edycja akcji Odjazdowy Bibliotekarz. Wzięło w niej udział 208 bibliotekarzy oraz 530 czytelników, rowerzystów, sympatyków słowa pisanego i jazdy na jednośladach – łącznie to aż 738 osób. Rekordy padły w Jarocinie, gdzie w akcji uczestniczyło 130 osób, oraz w Łodzi – 110 osób.

Inicjatywa, zapoczątkowana i koordynowana przez łódzką Sekcję Bibliotek Niepaństwowych

Dzień Bibliotekarza na rowerach

Szkół Wyższych SBP, spotkała się z pozytywnym odbiorem w całej Polsce. Do akcji dołączyły duże miasta: Kraków, Łódź i Wrocław, miasta mniejsze: Jarocin, Kartuzy, Krosno Odrzańskie, Krotoszyn, Lublin, Piła, Rzeszów, Suwałki, Zielona Góra oraz małe miejscowości: Bieniów, Bojadła i Zabór, Brody, Dalików, Nowe Miasto nad Wartą, Przysucha i Sorkwity. Łącznie odjazdowi bibliotekarze pokonali 293,5 km jadąc trasami miejskimi, wiejskimi, leśnymi, a nawet przepływając się promem przez rzekę (najdłuższą trasę pokonano w Bieniowie – 40 km).

Wydaje się, że świętowanie Dnia Bibliotekarza oraz Tygodnia Bibliotek na rowerze stanie się nową tradycją. Zwyczaj ten jest bardzo przyjemny dla ducha i ciała. Większości rajdom towarzyszyły dodatkowe atrakcje, takie jak: akcje bookcrossingowe, losowanie nagród czy wspólne pieczenie kiełbasek przy ogniskach. W tym roku podczas Odjazdowego Bibliotekarza w Polsce rozdano 329 upominków dla uczestników, uwolniono 388 książek i zorganizowano 9 pikników. Łącznie spędziliśmy ponad 60 godzin, pokonując kilometry na naszych rowerach i świetnie się bawiąc w miłym towarzystwie.

Zgodnie z zamysłem pomysłodawczyni akcji wszędzie towarzyszył pozytywnie nastrajający kolor dojrzałej pomarańczy – oficjalny kolor rajdu.

Można go było dostrzec na plakatach, ulotkach, koszulkach i kamizelkach, a także na chorągwiach przymocowanych do kierownic i bagażników jednośladów. Logo, na które składają się dwa elementy – koło rowerowe i książka, pojawiało się wraz z informacjami w lokalnych mediach (prasa, telewizja) oraz na bardzo wielu stronach internetowych, także tych o zasięgu krajowym. Tegoroczną edycję patronatem objęły dwa bibliotekarskie portale – bibliosfera.net oraz sbp.pl.

W wielu miejscowościach bibliotekarze organizujący imprezę uzyskali cenne wsparcie, nawiązali nowe kontakty i nierzadko znaleźli partnerów do współpracy także na przyszłość. Nie sposób wymienić tutaj wszystkich, którzy nam pomagali. Byli z nami przedstawiciele organizacji prorowerowych, kolarze z klubów sportowych, harcerze i wolontariusze, ratownicy medyczni, strażnicy miejscy i policjanci, pracownicy ośrodków kultury i urzędniczy, a nawet przedstawiciele władz.

Koordynatorzy i organizatorzy lokalni zapowiadają, że w przyszłym roku równie chętnie przygotują kolejne edycje Odjazdowego Bibliotekarza. Takie plany nie dziwią, skoro najważniejsze cele akcji zostały niemal wszędzie osiągnięte:

- walka ze stereotypami i kreowanie pozytywnego wizerunku zawodu – osiągnięty,
- promowanie bibliotek i czytelnictwa – osiągnięty,
- integrowanie środowiska bibliotekarskiego – osiągnięty,
- promowanie roweru jako środka lokomocji – osiągnięty.

A do tego świetna zabawa, mnóstwo uśmiechów, zdrowo i przyjemnie spędzony czas. Mamy nadzieję, że za rok będzie nas jeszcze więcej.

Informacje o Odjazdowym Bibliotekarzu oraz relacje z przebiegu wydarzeń w każdej z miejscowości znajdują się na oficjalnej stronie akcji – www.odjazdowy-bibliotekarz.pl.

Wszystkim za pomoc, dobre słowo i wsparcie serdecznie dziękujemy! Szczególne podziękowania należą się także wszystkim sponsorom, którzy tak hojnie w tym roku obdarowali uczestników rajdów. Bardzo wdzięczni jesteśmy również Fundacji Normalne Miasto – Fenomen z Łodzi, bez której Odjazdowy Bibliotekarz być może w ogóle by nie wystartował.

PAULINA MAJEWSKA

Tydzień Bibliotek w GBP w Luzinie

Tegoroczny Tydzień Bibliotek realizowany w Gminnej Bibliotece Publicznej im. L. Roppla w Luzinie miał bogaty repertuar imprez kulturalno-popularyzatorskich dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Pierwszą atrakcją była wizyta bibliotekarzy z Czech, Słowacji, Serbii i Wejherowa. Goście mieli okazję poznać historię i zasady funkcjonowania naszej biblioteki. Dowiedzieli się jakie projekty organizowane są dla czytelników. Zaznajomili się także z najstarszą historią gminy udokumentowaną w licznych książkach i periodykach oraz z eksponatami pochodzącymi z wykopalisk archeologicznych. Później goście udali się do regionalnego muzeum i Gminnego Ośrodka Kultury.

Następny dzień, to interesujące spotkanie z prof. Piotrem Niwińskim, który w swoim wystąpieniu przedstawił postać i działalność mjr Zygmunta Szendzielarza, pseud. „Łupaszka” – w oparciu o dokumenty zebrane w archiwach polskich i za-

granicznych. Spotkanie trwało ponad trzy godziny, a jego uczestnicy zadawali wiele pytań i dyskutowali między sobą, by wyjaśnić problem czy mjr Zygmunt Szendzielarz „Łupaszka” był bohaterem, czy osobą kontrowersyjną.

Przez cały tydzień młodzież gimnazjalna (210 osób) i mieszkańcy Luzina mieli okazję obejrzeć wystawę „Niegaszące – portrety kobiet”, którą

Budynek luzińskiej ksiąźnicy

Wejście do biblioteki

udostępnił Ośrodek Karta w Warszawie. W czasie zwiedzania bibliotekarze opowiadali krótką historię każdej fotografii. Biblioteka przygotowała też miłe atrakcje dla dzieci, m.in. lekcje z przysposobienia bibliotecznego i tematyczne prezentacje multimedialne. Najciekawsze z nich to spotkania ze „Świątem bajek i baśni” oraz „Skarby wiedzy zgromadzone w bibliotece – jak z nich korzystać?”

Dla bardziej wyrafinowanych odbiorców odbył się koncert pt. „Nieśmiertelna muzyka Chopina” – to pierwszy, lecz nie ostatni tego typu koncert w Luzinie. Kompozycje Chopina wykonywali pianiści Piotr Jędrzejczak i Julianna Kotłowska. Śpiewak Mateusz Milewicz, obdarzony niebiańsko pięknym męskim barytonem, zaprezentował kilka pieśni przy akompaniamencie ww. wirtuozów. Słowną oprawą koncertu zajęła się Izabella Klebańska z Krakowa, wspaniały muzyk, skrzypaczka i autorka książek dla dzieci o tematyce muzycznej. Dla uczestników tego koncertu było to niemałe przeżycie artystyczne i estetyczne.

W ostatnim dniu Tygodnia Bibliotek odbyły się warsztaty tańców narodowych z okresu baroku i romantyzmu. Spotkanie prowadziła Izabella Klebańska na podstawie własnej książki pt. *Jak tańczono przed wiekami, czyli tańce z figurami*. Autorka w pięknej balowej sukni przybliżyła dzieciom historię tańca, pokazała jak tańczono dawniej w różnych krajach, a na zakończenie nauczyła kilku figur stosowanych przed wiekami.

Po udanym tegorocznym Tygodniu Bibliotek nabieramy sił do następnego roku, mamy nadzieję, że będzie jeszcze bardziej owocny w różne ciekawe pomysły. Do zobaczenia za rok.

RENATA SZKOŁA-PENKOWSKA

„Książki. Magazyn do czytania”

W lipcu br. ukazał się pierwszy numer nowego czasopisma poświęconego czytelnictwu książek. Jego wydawcą jest Agora S. A. W felietonie redakcyjnym Paweł Goźliński – redaktor magazynu pisze o roli książki w dobie Amazona i potrzebie zwrócenia uwagi na wartościowe publikacje, które giną wśród zaśmieconych błahymi wydawnictwami półek księgarskich. W dobie obecnej brakuje przewodnika po przepelnionych półkach w księgarniach, żywej rozmowy o książkach, informacji co warto przeczytać, co ważnego mają do powiedzenia autorzy, jaki obraz świata kryją książki.

Redakcji „Książek” przyświeca optymistyczny pogląd, że „książka jest mostem do świata, a nie ucieczką od rzeczywistości”.

Zaprasza zatem do rozmowy o literaturze i o rzeczywistości, do wspólnoty ludzi czytających, do przemian w myśleniu, do stawiania niewygodnych pytań.

W bogatym nr 1 warto przeczytać m.in. artykuły: dlaczego zabijamy w naszych dzieciach czytelników z pomocą lektur szkolnych (Janusz Rudnicki *Pałę lektury*), jak pytać o dobro i zło w świecie, gdzie sprawiedliwość wymierzają snajperzy (Mariusz Zawadzki *Snajperzy cywilizacji Zachodu*), o książkach, które zmieniły moje życie Marii Janion oraz informacje o nowościach: *50 książek, które już czyta świat*, *Lista bestsellerów „Gazety Wyborczej”*.

Czasopismo adresowane jest do księgarzy, bibliotekarzy i czytelników.

Wakacje bibliotekarskie (z myszką)

Co robią bibliotekarze w miesiące urlopowe dawniej zwane wakacjami? Ruch w wypożyczalniach mniejszy, nawet stanowiska komputerowe jakby słabiej obłożone, młodzież na świeżym powietrzu, starsi bardziej na działkach. Gdzie podziewają się bibliotekarze wykorzystujący zaplanowane urlopy? Wyjeżdżają do Turcji, Grecji, Hiszpanii, mimo ostrzeżeń nawet do Egiptu. Niektórzy preferują polskie góry i morze, również różne kurorty. Tak, mimo narzekań na niskie zarobki, co pewien czas stać ich na podróże, o których dawniej nie mogli marzyć. Poza tym rodziny porożjeżdżały się po świecie, teraz zapraszają, więc się korzysta.

Na Dolnym Śląsku do morza zawsze było dosyć daleko, najdalej po wojnie, ale nawet w latach sześćdziesiątych ubiegłego wieku Bałtyk był zawsze atrakcją. Ośrodki wypoczynkowe w całej Polsce były w rękach FWP, również te w szczecińskim, koszalińskim czy gdańskim. Nawet instruktorzy w bibliotekach wojewódzkich, zwłaszcza młodzi, a głównie tacy byli instruktorami, mieli chudziutkie pensyjki, zwykle bez nawet pięcioprocentowego dodatku za staż. Władza biblioteczna miała na szczęście różne pomysły na osłodzenie skromnego bytu tych co zawięli na biblioteczną łajbę.

I tak pewnego roku w ramach współpracy bibliotekarzy z ośrodkami FWP instruktorowi dane było pojechać do Niechorza, najpierw PKP, potem kolejką wąskotorową. Kierownik ośrodka przydzielił przybyszowi z Wrocławia malutki pokój i oczywiście efwupowskie wyżywienie stołówki. Dwa razy w tygodniu po kilka godzin należało obsłużyć skromniutki księgozbiór, to znaczy wypożyczyć jakieś pozycje rozrywkowe tym co nie chcieli lub już nie mogli przebywać na plaży. Albo grać w siatkę, albo brydża, albo romansować bezkarnie. I tak oto bezpłatnie wdychało się jod, poszerzając przy tym ofertę kulturalną domu czasowego. A jakie to było w tych czasach słońce, jaki miarki i gorący piasek, jaki zapach wody morskiej w porcie rybackim przyprawiony wyciekającymi z kutrów smarami.

Nie było w tych latach pełnej suwerenności. Nie było ekologii.
Była plaża, wędzone śledzie i przyszłość mierzona tylko tygodniami.

Emeryk

CIEKAWOSTKI BIBLIOTECZNE

Biblioteka ze skrzynek po piwie najlepszym budynkiem 2010 r.

Otwarta biblioteka publiczna w Magdeburgu ma fasadę z odzysku, konstrukcję wykonaną z plastikowych skrzynek i innowacyjny design. Nie dziwi więc fakt, że Brytyjczycy uznali ją za naj-

lepszy budynek 2010 r. Projekt został nagrodzony przez londyńskie Muzeum Designu.

Budynek biblioteki to projekt lipskiej pracowni Karo Architekten. W Open Air Library nie ma kart bibliotecznych, ani ograniczeń czasowych – biblioteka czynna jest całą dobę i obowiązuje pełna samoobsługa. Jak to działa? Czytelnik wybiera książkę i zwraca kiedy chce lub przynosi w zamian inną, która nie jest mu już potrzebna. Biblioteka ma bowiem spełniać funkcję społecznego katalizatora – oprócz książek znajduje się tam scena, na której odbywają się przedstawienia i spotkania.

Z inicjatywy mieszkańców powstała otwarta biblioteka, którą wykonano z plastikowych skrzynek na piwo. Półki zapełniono datkami ze społecznej

Mieszkańcom Magdeburga podoba się nowa biblioteka

zbiórki – udało się zgromadzić 20 tys. książek. Koncepcja placówki została przyjęta z dużym uznaniem i spodobała się zarówno mieszkańcom, jak i władzom miasta, które prototyp postanowiły zamienić na trwały obiekt. Architekci z pracowni Karo Architekten do konstrukcji z plastikowych skrzynek dodali również fasadę wykonaną

z paneli z białego aluminium oraz drewnianych elementów w naturalnym kolorze, niemieccy architekci – przeszklenia z zielonego szkła, którego kolor świetnie współgra z przylegającym do biblioteki trawnikiem. Budynek ma kształt litery L i otwiera się w kierunku placu.

(Wybór i oprac. J. Ch.)

Z WARSZTATU METODYKA

M A T E R I A Ł Y M E T O D Y C Z N E

Z internetem przez pokolenia

Międzypokoleniowe Warsztaty Internetowe w PiMBP w Rybniku

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Rybniku realizuje od 2008 r. lekcje komputerowe adresowane do seniorów z zakresu „Podstaw obsługi komputera i poruszania się w środowisku elektronicznym”. W ramach zajęć warsztatowych realizowane są trzy bloki tematyczne: „Informacja i rozrywka w internecie”, „Komunikacja internetowa” oraz „Bankowość elektroniczna”. W czasie realizacji zajęć zmodyfikowano formułę warsztatów internetowych, kierując je w stronę odbiorców międzypokoleniowych: młodzieży szkolnej oraz osób po 50. roku życia. Zostały one przetestowane przy realizacji ogólnopolskiego projektu „Tydzień z internetem 2011”. To właśnie wówczas po raz pierwszy rybnicy harcerze pomagali seniorom w poruszaniu się po internecie. Praca młodych wolontariuszy była skoncentrowana na indywidualnej pomocy technicznej dojrzałemu internaucie.

Osobisty opiekun pełnił funkcję pilota dbając, aby senior nie zablądził w internecie. Zadaniem osoby prowadzącej była natomiast odpowiedzialność za instrukcje oraz wskazówki teoretyczne kierowane do całej grupy. Zauważalna efektywność i bezkolizyjność, jaką zagwarantował taki sposób nauczania sprawiła, że z pełnym zaufaniem sięgnięto po niego ponownie, podczas realizacji kolejnych warsztatów, tym razem organizowanych pod hasłem „Z internetem przez pokolenia”.

Warsztaty „Z internetem przez pokolenia” były elementem szerokiej oferty edukacyjno-rozrywkowej skierowanej do seniorów oraz do młodzieży szkolnej – jednej z wielu w naszej bibliotece w Tygodniu Bibliotek 2011. Uczestnikami byli „studenci” z Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Rybniku oraz członkowie 9. Drużyny Harcerskiej „Kreme-

naros” Hufca Ziemi Rybnickiej, gdzie wcześniej zorganizowano akcję promującą warsztaty (plakaty, foldery).

Program zajęć składał się z dwóch bloków tematycznych, teoretyczno-praktycznych, trwających ok. 2 godzin i przeprowadzonych w dwa różne dni: „Czy warto korzystać z Wikipedii?, O wiarygodności informacji w internecie” oraz „e-Podróżnik, czyli wirtualne wycieczki kulturalne”. Każdy z tematów przyciągnął wielu zainteresowanych.

Cele warsztatów:

- zintegrowanie dwóch generacji: pokolenia internetowego oraz osób po 55. roku życia zagrożonych wykluczeniem cyfrowym;
- przełamywanie barier międzypokoleniowych w kształtowaniu społeczeństwa informacyjnego;
- wskazanie na umiejętne korzystanie z zasobów internetu i wypracowanie wśród uczestniczących krytycznego stosunku do informacji, której źródłem jest internet;
- zapobieganie cyfrowemu wykluczeniu osób starszych;
- wykształcenie w młodzieży postawy opiekuńczej wobec osób zagrożonych cyfrowym wykluczeniem;
- popularyzacja wiedzy i upowszechnienie kultury za pomocą internetu;
- wzbudzenie zainteresowania regionalnymi, polskimi i światowymi instytucjami kultury i dziedzictwem narodowym za pomocą zasobów dostępnych w internecie;
- zainteresowanie ofertą biblioteki osób w różnym wieku i zwrócenie uwagi na otwartość biblioteki w korzystaniu z nowoczesnych mediów i źródeł wiedzy.

K o n s p e k t y

„Czy warto korzystać z Wikipedii? O wiarygodności informacji w internecie”

1. Wikipedia (www.wikipedia.org) jako źródło informacji:

a) krótka historia i idea Wikipedii jako demokratycznego źródła informacji;

b) prezentacja zasobów Wikipedii (na podstawie przykładowych haseł);

c) budowa artykułu hasłowego (pojęcie hiperłącza w tekście, artykuły powiązane, bibliografia, opcje dyskusji);

d) próba oceny Wikipedii jako źródła wiedzy (oznaczenia – „artykuł na medal” np. Neptun (pierwiastek), „dobry artykuł” np. Wiera Gran, Alergia, artykuły dyskusyjne np. Lech Kaczyński, Czarnobyl, artykuły, którym nie można ufać (brak źródeł) np. Marketing, Literatura.

2. Wiedza z zakresu języka polskiego.

2.1. Słowniki:

a) słowniki wirtualne.

Słownik Języka Polskiego wydawnictwa PWN:
<http://sjp.pwn.pl/>.

Słownik ortograficzny wydawnictwa PWN:
<http://so.pwn.pl/>.

Słownik Synonimów: <http://synonimy.ux.pl/>.

Zwróć uwagę na:

- różnice w pojemności bazy hasłowej pomiędzy słownikami internetowymi a tradycyjnymi,
 - budowę artykułów hasłowych (w wersji elektronicznej często uboższych),
 - szybki i łatwy dostęp do słownika internetowego,
 - opcje wyszukiwania – „po początku” i „po słowie”,
 - zaznaczenie rzadkich form fleksyjnych oraz wskazówki dotyczące podziału wyrazów na sylaby.
- Poradnia językowa: <http://poradnia.pwn.pl/>.

oraz na

- możliwości wyboru eksperta (prof. Mirosław Bańko, prof. Jerzy Bralczyk, dr Jan Grzenia),
- wyszukiwarkę wewnętrzną,
- bazę z opublikowanymi, najciekawszymi lub najczęściej zadawanymi pytaniami.

3. Encyklopedie.

3.1. Encyklopedia PWN – <http://encyklopedia.pwn.pl/>.

3.2. Encyklopedie obcojęzyczne – Encyklopedia Britannica – <http://www.britannica.com/>; Encyklopedia Larousse’a – <http://www.larousse.fr/encyclopedia>.

4. Języki obce – słowniki i tłumacze.

4.1. Google tłumacz: <http://translate.google.pl/#> (słownik wielojęzyczny – opcja wyboru języka).

4.2. Elektroniczny polsko-angielsko-polski słownik i tłumacz online <http://www.translate.pl/>.

4.3. Słownik online niemiecko-polski i polsko-niemiecki <http://www.depl.pl/>.

Zwróć uwagę na:

- wielość i różnorodność słowników i tłumaczy dostępnych w sieci,
- stopień dokładności tłumaczenia (przetestuj tłumaczenie idiomów w dowolnym języku),
- ewentualne omówienia tłumaczonego wyrazu bądź fragmentu, przykłady w zdaniu, określenie części mowy (zob. np.: słownik online niemiecko-polski i polsko-niemiecki).

„e-Podróżnik, czyli wirtualne wycieczki kulturalne”

1. Promocja miast w internecie – galerie zdjęć, wirtualne spacery po ulicach miast i obiektach (w nawiasach podano lokalizację na stronie):

a) przykłady stron regionalnych: www.rybnik.pl (Multimedia), www.zory.pl (Miasto → Wirtualny spacer po mieście), www.wodzislaw-slaski.pl (Na skróty → Wirtualny spacer po mieście);

b) przykłady stron miast spoza regionu: www.sandomierz.pl (Wirtualny spacer po Sandomierzu), www.krakow.pl (Nasze Miasto → Multimedia → Wirtualne Panoramy Krakowa), www.opole.pl (Miasto → Wirtualne Opole).

2. Społecznościowe portale podróżnicze na przykładzie www.obiezyswiat.org.

3. Muzea w sieci (w nawiasie podano lokalizację na stronie):

a) polskie muzea udostępniające zbiory w sieci: Wirtualne Muzeum Powstania Warszawskiego – www.1944.wp.pl (Wirtualne Muzeum), Zamek Królewski w Warszawie www.zamek-krolewski.pl (Wirtualny Spacer), Muzeum Łazienek Królewskich w Warszawie – www.lazienki-krolewskie.pl (Wirtualny Spacer po Łazienkach), Muzeum Narodowe w Krakowie – www.i-mnk.pl (do wyboru m.in.: Podróżuj w czasie i przestrzeni, Zobacz z wielu stron, Obiekty pod lupą), Muzeum Zamoyckich w Kozłowie – www.muzeumzamoyckich.pl (Wirtualna Wycieczka), Panorama Raclawicka we Wrocławiu – www.panoramaraclawicka.pl (Wirtualny Spacer), Skansen Wsi Kieleckiej w Kielcach www.mwk.com.pl (Wirtualny spacer po parku „Zaginiony świat przeszłości”), Muzeum Dobranocek PRL-u w Rzeszowie – www.muzeumdobranocek.pl.

pl. Kopalnia Soli w Wieliczce – www.kopalnia.pl (O kopalni → Trasa turystyczna), Muzeum Auschwitz-Birkenau – www.auschwitz.org.pl (Zwiedzanie → Wirtualne zwiedzanie, Wystawa on-line), interaktywny spis stron muzeów polskich w sieci – www.muzeum-polskie.org;

b) muzea internetowe (tylko wirtualne): Kreatywne Muzeum Zabawek PRL – www.zabawkiprl.pl (Menu → Galeria Ekspонатów, Galeria zdjęć);

c) muzea zagraniczne w sieci: interaktywny spis muzeów ze świata – www.googleartproject.com.

Uwaga! Odwiedzanie niektórych stron może wymagać zainstalowania odpowiednich aplikacji i programów do obsługi wybranych plików.

Uczestnicy warsztatów przed każdymi zajęciami otrzymują pomoce naukowe – spis przykładowych stron internetowych adekwatnych do tematu, który to spis mogą wykorzystać w dalszej indywidualnej edukacji. Możliwości realizacji obu tematów są nieograniczone, a podane strony internetowe są tylko przykładami, które według własnych potrzeb można zastąpić innymi.

Zrealizowane zajęcia przebiegały w wesołej atmosferze i intelektualnym skupieniu, będąc ciekawą formą intelektualnej rozrywki dla osób w różnym wieku.

Pomoce naukowe i źródła pomysłów:

1. M. Karciarz, M. Dutko: *Informacja w internecie*. Warszawa: Wydaw. Nauk. PWN, 2010.

2. *Wirtualne muzea*. „Komputer Świat. Senior” 2011, nr 1, s. 38-41.

3. Własne pomysły.

MONIKA CHYLIŃSKA
DANUTA DASZCZYK

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna
im. Konstantego Prusa w Rybniku

Rok 2011 – Rokiem Jana Heweliusza

Jan Heweliusz – test wiedzy

Cele: przybliżenie sylwetki znanego astronoma, popularyzacja jego dokonań.

TEST

1. Jan Heweliusz urodził się 28 stycznia 1611 r. w
2. W latach 1627-1630 uczył się astronomii u w Gdańsku.
3. W r. rozpoczął studia na wydziale prawa w Lejdzie.

4. Studiował i jednocześnie pracował w, który był własnością jego rodziny.

5. W 1635 r. ożenił się po raz pierwszy z

6. W r. rozpoczął budowę własnego obserwatorium astronomicznego.

7. Był niezwykle szanowanym astronomem, o czym świadczy fakt, iż w 1664 r. został przyjęty do angielskiego towarzystwa naukowego o nazwie

8. W 1666 r. dostał propozycję objęcia głównego stanowiska w nowo powstałym obserwatorium w – jednak odmówił.

9. Jasnym regionom wokół plam słonecznych nadał on nazwę

10. W swoim najgłośniejszym dziele z 1647 r. pt. zamieścił pierwszą w historii dokładną mapę Księżyca.

11. Heweliusz odkrył (liczba) komet i opisał ich obserwacje.

12. Jego publikacje na temat komet to m.in.: z 1665 r. – oraz z 1668 r. –

13. Obserwacje i badania astronomiczne prowadził także ze swoją drugą żoną

14. Małżonkowie pracowali razem przy pisaniu dzieła pt., które stanowiło katalog 1564 gwiazd i ich pozycji.

15. Jan Heweliusz zbudował prototyp, który na okrętach podwodnych jest używany do dziś.

16. Jako pierwszy zastosował do odmierzenia czasu.

17. W 1679 r. jego obserwatorium zostało zniszczone w Udało się je odbudować, choć znacznie skromniejsze.

18. Na cześć króla Jana III Sobieskiego jednemu z gwiazdozbiorów Heweliusz nadał nazwę

19. Astronom zmarł w r.

20. Pamięć Heweliusza uczczono m.in. poprzez nadanie grupie rowów księżycowych nazwy

Odpowiedzi:

1. Gdańsku
2. Piotra Krügera
3. 1630
4. browarze
5. Katarzyną Rebeschke
6. 1639
7. Royal Society
8. Paryżu
9. faculae
10. „Selenographia”
11. 9
12. „Prodromus cometicus” (wysłannik kometarny), „Cometographia”
13. Elżbietą Koopman
14. „Prodromus Astronomiae” (wysłannik Astronomii)
15. peryskopu
16. wahadło
17. pożarce
18. Tarcza Sobieskiego
19. 1687
20. Rimae Hevelius

Bibliografia:

1. Domański Juliusz: *Jan i Elżbieta Heweliuszowie*. „Fizyka w Szkole” 2011, nr 1, s. 13-18.
2. *Wielka encyklopedia PWN. [T] 11, Gundhja – iglaste* [red. nacz. Jan Wojnowski]. Warszawa: Wydaw. Nauk. PWN, cop. 2002.
3. *Poczytaj – Jan Heweliusz (1611-1687)* [dostęp 27.05.2011], dostępny w internecie: <http://orion.pta.edu.pl/art/Heweliusz/Heweliusz.html>.

EDYTA LACHOWSKA

Biblioteka Pedagogiczna w Ostrołęce

Wspomnienie o Andrzeju Kempie – bibliotekarzu, bibliofilu, regionaliście W 75. rocznicę urodzin

29.06.2011 r. odbyło się w Sali konferencyjnej Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Łodzi spotkanie poświęcone Andrzejowi Kempie, byłemu wicedyrektorowi tej placówki, członkowi honorowemu SBP, bibliofilowi, badaczowi i popularyzatorowi historii bibliotek, książki, zasłużonemu dla Łodzi i regionu.

W czasie spotkania prezentowano publikację *Andrzej Kempa (1936-2009) – bibliotekarz, bibliofil, regionalista. Bibliografia*. Bogatą działalność Andrzeja Kempy w zakresie bibliotekarstwa wspominali: Cecylia Dunin, Zbigniew Nowak, Elżbieta Pawlicka, Leon Sikorski, Marek Szukalak, prof. Hanna Tadeusiewicz. Anastazja Tymińska mówiła o udziale Andrzeja Kempy w odkrywaniu biblioteki książek polskich w Samarze. Spotkanie zorganizowały: WiMBP w Łodzi oraz Łódzkie Towarzystwo Przyjaciół Książki.

Czas realizacji:
ok. 45 min.

Jak ważny jest przyjaciel?

Scenariusz zajęć z elementami biblioterapii
dla uczniów przedszkola i szkoły podstawowej

Kilka słów wstępu

Lekcja została przygotowana dla grupy dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych. To właśnie dla nich napisano opowiadanie. Scenariusz ten może być przydatny w realizacji zajęć dla dzieci na poziomie przedszkola i szkoły podstawowej oraz w bibliotece jako propozycja lekcji integracyjnej.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ

Cel ogólny

Kształcenie i rozwijanie umiejętności służących budowaniu więzi koleżeńskich.

Cele szczegółowe

- Uczeń potrafi powiedzieć, kto jest przyjacielem,
- jak ważny jest przyjaciel,
- potrafi wskazać zalety posiadania przyjaciela,
- oraz określić cechy dobrego przyjaciela.

Uczestnicy

Uczniowie przedszkola lub szkoły podstawowej.

Metody: zabawy integrujące, pogadanka, dyskusja, lektura opowiadania *Patys i przyjaciele* Edyty Lachowskiej.

Środki dydaktyczne: mała piłeczka (mięka, kolorowa, świecąca lub z kolcami...), kolorowe flamastry, taśma klejąca, małe kolorowe karteczki, kosz, kolorowe kawałki naklejanego papieru, duży brystol, plansza z objaśnieniami.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie

Zabawa integracyjna. Dzieci podają sobie „magiczną kulę” i mówią, co lubią robić z kolegami (np. rysować, słuchać muzyki...).

Zabawa. Dzieci dostają kolorowe kartki i flamastry. Ich zadaniem jest wykonanie swojej wizytówki (IMIĘ lub SYMBOL), ale z pomocą kolegów i koleżanek. Oni mogą coś dopisać lub dorysować.

(Stwierdzamy, że wspólnymi siłami wykonaliśmy piękne wizytówki i przyklejamy je sobie.)

Rozwinięcie

Czytanie I części opowiadania *Patys i przyjaciele*. Dzieci starają się zgadnąć, jak się skończyła ta historia.

Czytanie II części opowiadania *Patys i przyjaciele*. Dzieci odpowiadają na pytania:

- Jak zachowywał się Patys na początku?
- Jak zachowywali się koledzy Patysia?
- Co się wydarzyło w sklepie?
- Jak zachował się Patys i jego znajomi po spotkaniu z żołnierzkami?
- Kto to jest przyjaciel?
- Jaki powinien być przyjaciel?
- Czy dobrze mieć przyjaciela? Dlaczego?
- Czy warto być dobrym przyjacielem? Dlaczego?

Zabawa

Nauczyciel prezentuje duży brystol z namalowanymi konturami pajacyka. Daje też dzieciom koszyki z kolorowymi kawałkami naklejanego papieru. Każdy kolor oznacza konkretną cechę. Nauczyciel prezentuje planszę z oznaczeniami:

- różowy – uczynny
- czerwony – wierny
- fioletowy – słowny
- zielony – życzliwy
- niebieski – szczerzy
- pomarańczowy – godny zaufania
- szary – interesowny
- czarny – fałszywy

Dzieci wybierają tylko te cechy, które powinny charakteryzować dobrego przyjaciela i nakleja je na pajacyka – tworzymy w ten sposób idealnego przyjaciela. Prezentujemy wspólnie dzieło i odcytujemy głośno cechy dobrego przyjaciela. Nauczyciel życzy wszystkim, aby byli takimi idealnymi przyjaciółmi jak pajacyki i sami mieli takich przyjaciół.

Zakończenie

Dzieci odpowiadają na pytania podsumowujące lekcję – mówią lub podnoszą ręce do góry:

- Kto to jest przyjaciel?
- Kto uważa, że przyjaciele są potrzebni?
- Kto chciałby mieć dobrych przyjaciół?
- Kto będzie się starał być dobrym przyjacielem dla innych?
- Jak posiadacie cechy dobrego przyjaciela?
- Kto jest szczerzy?
- Kto jest wierny?
- Kto dotrzymuje słowa?
- Kto dochowuje tajemnicy?
- Kto służy pomocą?
- Kto udziela dobrych rad?...

Zabawa. Dzieci łapią się za ręce i „puszczają iskierkę przyjaźni”.

EDYTA LACHOWSKA
Biblioteka Pedagogiczna w Ostrołęce

Tekst opowiadania

Patys i przyjaciele

Edyta Lachowska

Cz. 1.

W wielkim sklepie z zabawkami mieszkał mały, drewniany pajacyk. Wszyscy wołali na niego Patys, ale pajacykowi to nie przeszkadzało, a wręcz przeciwnie – lubił swoje nowe imię. Na sklepowych półkach miał wielu znajomych. Wieczorami, gdy sklep był już zamknięty, Patys razem z misiami, lalkami i przytulankami schodzili ze swoich półek i organizowali ciekawe zabawy. Często grali w kalambury lub układali puzzle. Uwielbiali wspólnie opowiadanie ciekawych historii i czytanie bajek.

Wszyscy byli niezwykle punktualni. Spotykali się zawsze o umówionej godzinie i sklepowej nudzie mówili „Koniec!”. Przy nowych zabawach zawsze sobie pomagali i wielokrotnie tłumaczyli trudne do zapamiętania zasady. Patys uwielbiał te wieczorne spotkania. Po zakończeniu jednego, z niecierpliwością myślał o następnym.

Pewnego dnia do sklepu przyjechała nowa dostawa zabawek. Wśród nabytków znajdowała się armia ołowianych żołnierzyków, którzy od pierwszych chwil pobytu w sklepie starali się pokazać jego mieszkańcom, jak to oni są ważni. Chcieli tam rządzić i wywierać na wszystkich zły wpływ. Krzykiem i wrogą postawą wydawali rozkazy i oczekiwali wykonywania ich bez słowa sprzeciwu.

Niestety już pierwszego dnia jako cel swoich ataków upatrzyli sobie właśnie Patysia. Późnym wieczorem podszli do niego i okrzyki go.

– I co patyku? Co się tak gapisz? – zapytał zaczepnie jeden z żołnierzy.

– Nie gap się tak, bo zobaczysz! – zagroził drugi.

– Posprzątaj naszą półkę! – rozkazał trzeci – I to szybko, bo chcemy iść spać.

Cz. 2.

Patys był przerażony i nie wiedział, co robić. Nigdy wcześniej nie był w takiej sytuacji. On był sam, a żołnierzy była cała armia... Łzy napłynęły mu do oczu, ręce zaczęły się trząść i już miał się podnieść, gdy usłyszał za plecami donośny głos.

– Zostawcie naszego przyjaciela! – to był głos misia, który razem z grupką innych zabawek otoczyli niegrzecznych żołnierzy.

– Wróćcie do siebie na półkę, bo inaczej będziecie mieć z nami do czynienia! – odezwała się jedna z lalek.

Żołnierze oniemieli ze zdziwienia. Nikt wcześniej nie odważył się im sprzeciwić. Byli tak zszokowani, że na chwilę odebrało im mowę. Rozejrzeli się dookoła i zobaczyli tłum zabawek gotowych stanąć w obronie pajacyka.

– Dobra chłopaki, chodźmy stąd. Nie warto się z nimi zadawać – powiedział jeden z żołnierzy i wszyscy zgodnie wrócili do siebie.

Patys nie wierzył własnym oczom. Był niezwykle szczęśliwy z takiego obrotu sprawy. Nie dość, że żołnierzyki dały mu spokój, to jeszcze dowiedział się, że ma wśród zabawek prawdziwych przyjaciół, gotowych stanąć w jego obronie. Wiedział, że lubi z nimi spędzać czas, ale dopiero teraz zdał sobie sprawę z tego, że to, co ich łączy, to prawdziwa przyjaźń.

– Jak się czujesz Patysiu? – zapytała przytulanka.

– Teraz już dobrze – odpowiedział pajacyk z ulgą i dodał – Jesteście wtedy, gdy Was potrzebuję. Mogę zawsze na Was liczyć. Bardzo Wam wszystkim dziękuję, moi Przyjaciele.

Samoobsługowe wypożyczanie książek w MBP w Opolu

2 marca 2011 r. odbyło się uroczyste otwarcie nowego gmachu Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opolu. Biblioteka jest w pełni zautomatyzowana, wyposażono ją w najnowsze rozwiązania, które nie tylko usprawniają obsługę czytelników, ale także podnoszą bezpieczeństwo zbiorów.

Użyta technologia RFID dała możliwość wyposażenia biblioteki w selfcheck (samoobsługowy punkt wypożyczeń) oraz wrzutnię (samoobsługowe stanowisko zwrotów).

Samoobsługowe wypożyczanie książek możliwe jest dzięki specjalnie zaprojektowanemu dla czytelników urządzeniu. Jest to wolnostojące stanowisko, pozwalające użytkownikowi samodzielnie wypożyczać, umożliwia dostęp do swojego konta, informuje o terminach zwrotów i drukuje pokwitowania. Jest to doskonałe rozwiązanie przy wypożyczalni z wolnym dostępem do zbiorów, z jakimi mamy do czynienia w MBP w Opolu.

Selfcheck zastosowany w Opolu ma monitor dotykowy, drukarkę termiczną pozwalającą wydrukować pokwitowanie i informację o stanie konta, czytnik kart bibliotecznym posiadających kody kreskowe, które stosuje się w sieci MBP, kamerę internetową umieszczoną nad monitorem oraz komputer z systemem operacyjnym. Posiada dwie wersje językowe: polską i angielską.

Urządzenie wspomaga pracę personelu podczas operacji wypożyczenia książek, dając czytelnikowi możliwość samodzielnego wypożyczenia wybranych pozycji. Dzięki samoobsługowemu wypożyczeniu książek bibliotekarz może więcej czasu poświęcić tym użytkownikom, którzy potrzebują jego pomocy i rady.

Selfcheck cieszy się dużym zainteresowaniem, szczególnie wśród młodych ludzi, dla których ważna jest szybka i sprawna obsługa. (*Elżbieta Kampa*)

Warunki techniczne

Wolnostojące stanowisko samodzielnego wypożyczeń i zwrotów ARFIDO RFID.

Samoobsługowe wypożyczanie książek możliwe jest dzięki specjalnie zaprojektowanemu dla czytelników urządzeniu. Dzięki elektrycznie regulowanej wysokości półki i monitora urządzenie jest łatwe w obsłudze dla osób niepełnosprawnych. Jest to wolnostojące stanowisko, pozwalające użytkownikowi samodzielnie wypożyczać, umożliwia dostęp do swojego konta, prolongatę, informuje o terminach zwrotów i drukuje pokwitowania. Idealnie sprawdza się w czytelnich i wypożyczalniach z wolnym dostępem do księgozbiorów zarówno w małych, jak i dużych bibliotekach.

Samoobsługowe wypożyczenia ARFIDO, to:

- samodzielne wypożyczenia bez udziału pracownika biblioteki,
- możliwość sprawdzania stanu konta i terminów zwrotów książek,
- obsługa pakietów kilkuczęściowych,
- dostępne wersje językowe (wg uzgodnień z użytkownikiem, w wersji podstawowej: język polski i angielski),
- możliwość dopasowania wyglądu ekranu, komunikatów i instrukcji do potrzeb biblioteki,
- obsługa wybranych typów egzemplarzy i kategorii czytelników wg uzgodnień z biblioteką,
- drukowanie informacji o stanie konta, możliwości prolongaty oraz pokwitowań.

Dodatkowe możliwości:

- samodzielne zwroty książek np. tylko dla uprawnionych czytelników,
- przedłużanie terminów zwrotów.

Wypożyczenie:

- monitor dotykowy LCD 19" (SAW), rozdzielczość 1280x1024,
- czytnik RFID umieszczony w półce, spełniający normy: ISO 15693, ISO 18000-3, EN 300330, EN 60950, EN 300683,
- drukarka termiczna pokwitowań, szerokość rolki 80 mm,
- czytnik kart bibliotecznych Mifare (ISO/IEC 14443 A, protokół T-C) współpracujący z aplikacją biblioteczną umieszczoną na ELS, czytnik kodów kreskowych,
- kamera internetowa umieszczona nad monitorem,
- komputer: Intel Celeron 2,4 GHz, 256 MB DDRAM, hdd 80GB, system operacyjny Win XP Professional PL,
- Watch-Dog (urządzenie do automatycznego restartu oraz sterowania dodatkowymi wentylatorami),
- oprogramowanie urządzenia: aplikacja do samowypożyczeń i zwrotów z funkcją zmiany ustawienia flagi zabezpieczenia,

- system operacyjny Win XP Professional PL,
- możliwość zdalnej konfiguracji przez LAN.

Parametry techniczne:

- wymiary: szer. 490 mm (z półką 800 mm) / wys. 1490 mm / głęb. 600 mm wraz z półką,
- waga: ok. 90 kg,
- elektrycznie regulowana wysokość półki (700-1000 mm) i monitora,
- wbudowana półka z anteną pośrodku z możliwością odłożenia książki poza zasięg anteny po lewej lub prawej stronie,
- otwierany przód obudowy z zamkiem kluczem,
- obudowa urządzenia: stal i blacha nierdzewna.

Podłączenia:

- zasilanie 230V/50Hz jednofazowe,
- sieć teleinformatyczna ze stałym numerem IP, złącze RJ45.

Wi@domości

Konferencja

„Biblioteka XXI wieku, nowoczesna architektura, funkcjonalne wyposażenie, pomysłowe aranżacje. Trzy lata po Kielcach – najnowsze realizacje”,

1-2 września 2011 w Poznaniu

Wychodząc naprzeciw zainteresowaniu środowiska wizualizacją bibliotek, nowoczesną organizacją przestrzenną Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, we współpracy z Biblioteką Politechniki Poznańskiej organizuje w dniach 1-2 września 2011 r. konferencję na ww. temat. Odbędzie się ona w nowym gmachu Biblioteki Politechniki Poznańskiej. Pierwsza konferencja z nowego cyklu zainicjowanego przez SBP odbyła się w 2008 r. Od tego czasu zrealizowano wiele nowych projektów w zakresie poprawy infrastruktury architektonicznej i wnętrzb bibliotecznych. Dotyczyły one zarówno dużych bibliotek akademickich, publicznych, jak i kształtowania przestrzeni w małych bibliotekach gminnych oraz szkolnych.

Na program konferencji składają się III sesje poświęcone bibliotekom publicznym, pedagogicznym i szkolnym. Problemy kształtowania przestrzeni bibliotecznych zaprezentują bibliotekarze oraz architekci biorący udział w realizacjach tego typu projektów. Oprócz wiedzy na temat najnowszych realizacji budownictwa bibliotecznego konferencja będzie służyć inspirowaniu działań, by biblioteki stawały się coraz bardziej otwarte, atrakcyjne, wielofunkcyjne, wygodne, o wyższym standardzie obsługi czytelniczej.

Uczestnikami konferencji będą bibliotekarze, jak również przedstawiciele samorządów, organizatorzy bibliotek, architekci oraz projektanci wnętrz. (Informacje nt. konferencji www.sbp.pl).

Światowy Dzień Książki w Polsce A. D. 2011

Wyjątkowo w tym roku, pomimo ubolewania nad nie najlepszym stanem czytelnictwa, niewiele działało się w Polsce w związku z obchodami 16. rocznicy Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich. Główną przyczyną to brak dotacji finansowej MKiDN na obchody tego święta. Wniosek księgarzy, hurtowników i wydawców oceniono negatywnie. Z promocji zrezygnowało większość księgarń, w tym EMPIK. Natomiast promocją zajęli się przewoźnicy miejscy, firma produkująca telefony, wolontariusze, kilku samorządowców oraz bibliotekarze. Na uwagę zasługują akcje czytelnicze w Warszawie, Katowicach i we Wrocławiu. Dzięki wsparciu ZTM, Nokii i serwisu Audioteka.pl w Wielki Piątek i Wielką Sobotę na ulice Warszawy wyruszyło 240 autobusów, w których pasażerowie mogli usłyszeć fragmenty książek: *Ani z Zielonego Wzgórza*, *Pippi Pończoszanki*, a także *Ostatniego bastionu SS*. W Katowicach happeningi czytelnicze zorganizowały 26 kwietnia br. Miejska Biblioteka Publiczna oraz Muzeum Śląskie. W wybranych bibliotekach publicznych zorganizowano akcje czytania książek, spotkania z autorami, a czytelniczy otrzymywali w prezencie piękną różę. MBP we Wrocławiu oraz Centrum Sztuki Import zorganizowały zbiórkę książek dla dzieci z rodzin zastępczych. 29 kwietnia bibliotekarze wrocławscy rozdawali w tramwajach z reklamą MBP różne upominki. W tym roku było skromniej, ale tradycję zachowano. (*J. Ch.*)

Dzień czekolady w Bibliotece Pedagogicznej w Będzinie

Czekolada to najpopularniejszy i najbardziej lubiany smakołyk cukierniczy. 1 kwietnia br. w Filii Biblioteki Pedagogicznej w Będzinie obchodzono Dzień Czekolady. Było to już czwarte spotkanie z okazji święta tego pysznego produktu. Do biblioteki zaproszone zostały dzieci z Miejskiej Świetlicy Środowiskowej w Będzinie. Przygotowano dla nich prezentację multimedialną, dzięki której dzieci zapoznały się z historią czekolady: skąd pochodzi, z czego jest zrobiona i jak wygląda proces jej produkcji. Największą atrakcją spotkania była możliwość skosztowania różnych rodzajów czekolad.

Dzieci słuchały fragmentów książki *Charlie i fabryka czekolady* oraz rozwiązywały krzyżówki z hasłami związanymi z czekoladą.

Wydawcy czeszy protestują przeciwko podwyżce VAT na książki

Czeszy wydawcy sprzeciwiają się podwyżce podatku VAT na książki. W ramach protestu na Moście Karola w Pradze ustawili symboliczną książkową barykadę, tamując w ten sposób ruch na pół godziny. Podatek na książki ma wzrosnąć w ciągu dwóch najbliższych lat z 10 do 17,5 proc., a pozyskane w ten sposób pieniądze rząd ma przeznaczyć na reformę systemu emerytalnego. Od samego początku pomysłowi sprzeciwiają się czeszy intelektualiści i wydawcy. Na Most Karola przyszło kilkoro przedstawicieli czeskiego życia publicznego, wśród nich biskup Vaclav Maly, pisarz Jirzi Stransky i reżyser Olga Sommerova.

Czechy pod względem czytelnicstwa plasują się w europejskiej czołówce; według statystyk przeciętny Czech czyta rocznie 17,3 książki. Rekordzistka – 18-letnia Dagmara Czerna, która otrzymała niedawno tytuł Czytelniczki Roku – w ciągu roku przeczytała ok. 900 książek.

Najwyżej położona biblioteka na świecie

Biblioteka mieszcząca się na 60. piętrze hotelu Marriott w Szanghaju trafiła do Księgi Rekordów Guinnessa jako najwyżej położona biblioteka na świecie. Biblioteka znajduje się 230,9 metrów nad powierzchnią ziemi. Dotarcie do niej na piechotę wymagałoby pokonania 1435 schodów. Posiada zbiór książek w języku angielskim i chińskim, a w jej pomieszczeniach odbywają się klimatyczne kolacje dla gości. „Sekretne” przejście pomiędzy półkami prowadzi na taras widokowy, z którego można podziwiać panoramę miasta. Biblioteka otwarta jest dla wszystkich zainteresowanych.

Lato w MBP w Elku

Dużo atrakcji przygotowała Miejska Biblioteka Publiczna w Elku w okresie lata dla swoich czytelników. Dzieci w wieku 6-10 lat są zaproszone na zajęcia wakacyjne w bibliotece. W programie świetna zabawa, zaj-

ęcia plastyczne i teatralne, bajkowe karaoke, gry i zabawy oraz wesole niepodzianki. Szkoda, że będą trwały tylko do 15 lipca br.

Dla dorosłych czytelników przygotowano zajęcia z cyklu „Letni salon podróżnika”. Już 30 czerwca odbyło się spotkanie pt. „Pasja gór” z Katarzyną Skłodowską, lekarzem i jednocześnie alpinistką z Olsztyna. Spotkaniu towarzyszyła wystawa zdjęć z wypraw wysokogórskich i prezentacja multimedialna.

W połowie czerwca miało miejsce spotkanie autorskie z Barbarą Kosmowską, autorką wielu książek, w tym znanej pozycji dla młodzieży *Buha*, a 18-19 czerwca odbywał się w Książnicy Elckiej 2 Mazurski Turniej w Scrabble o Puchar Prezydenta Miasta Elku – Grand Prix 2011 zorganizowany przez Polską Federację Scrabble.

Wydarzenia w MBP w Elku świadczą o ambitnym, letnim planie kulturalno-edukacyjnym nie tylko dla swoich mieszkańców, ale również licznych turystów, odwiedzających malowniczy Elk i okolice.

Otwarcie Bibliotekarze.eu VI Forum Młodych Bibliotekarzy Poznań 15-16.09.2011 r.

Organizatorzy VI FMB, bibliotekarze poznańscy i Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich zapraszają młodych bibliotekarzy do udziału w konferencji.

Informacje o Forum na portalu www.sbp.pl
e-mail: fmb@sbp.pl

Święto Patrona Bibliotekarzy

Miejska Biblioteka Publiczna w Lesznie zaprasza do wzięcia udziału w obchodach Święta Patrona Bibliotekarzy w dniu **17 września br.**

Proponowana trasa zwiedzania pozwoli na wyeksponowanie życia i dorobku kulturowego trzech narodowości zamieszkujących Poznań. Punkty na trasie przechadzki będą ukazywały miasto jako mozaikę architektury, kultury i mentalności jego mieszkańców od XIII do XIX w., a także jako miejsce współtworzące europejskie dziedzictwo kultury. Cena wycieczki 30 zł.

Zaprosili nas...

● Dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opolu na uroczyste otwarcie nowej siedziby MBP w Opolu, ul. Minorytów. 2.03.2011 r.

● Biblioteka Publiczna w Dzielnicy Wola m.st. Warszawy oraz Biblioteka Publiczna w Dzielnicy Praga Południe na konferencję poświęconą literaturze dla młodzieży „Czytać – to uczestniczyć w kulturze bez ograniczeń”. 7.04.2011 r.

● Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie, Association E-Seniors (Francja), Volkshochschule (Niemcy), Fobie Center (Finlandia), Towarzystwo Polsko-Niemieckie w Krakowie (Polska) na II Międzynarodową Konferencję „Seniorzy w nowoczesnym społeczeństwie europejskim. Nowe technologie – moda, czy konieczność”. 28.04.2011 r.

● Muzeum Książki Dziecięcej Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy. Biblioteki Głównej Województwa Mazowieckiego na uroczyste otwarcie wystawy „35 maja i później... Bohdan Butenko pinxit” 5.05.2011 r.

● Miejska Biblioteka Publiczna w Opolu na „Weekend z Miejską Biblioteką Publiczną w Mediatece”. 5.05.2011 r.

● Dyrektor Powiatowej Biblioteki Publicznej w Gliwicach do udziału w seminarium pt. „Powiatowa Biblioteka Cyfrowa i biblioteki publiczne powiatu gliwickiego 2006-2011. 5.05.2011 r.

● Miejska Biblioteka Publiczna w Opolu na „Weekend z Miejską Biblioteką Publiczną w Wypożyczalni dla Dzieci. 6.05.2011 r.

● Miejska Biblioteka Publiczna im. J. A. i A. S. Załuskich w Radomiu, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. Zarząd Oddziału w Radomiu na uroczystość z okazji Dnia Bibliotekarza i Bibliotek. 10.05.2011 r.

● Zarządy Okręgów SBP we Wrocławiu, w Jeleniej Górze, Kłodzku, Legnicy, Wałbrzychu, Wrocławiu, Dolnośląska Biblioteka Publiczna im. T. Mikulskiego we Wrocławiu, Miejska Biblioteka Publiczna w Nowej Rudzie na obchody Dolnośląskiego Dnia Bibliotekarza i Bibliotek. 11.05.2011 r. w siedzibie MBP w Nowej Rudzie.

● Gminna Biblioteka Publiczna, Biblioteka Szkolna przy Szkole Podstawowej im. Dzieci Zamojszczyzny, Szkoła Podstawowa im. Dzieci Zamojszczyzny, Gimnazjum im. kard. Stefana Wyszyńskiego na Podsumowanie IV Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego „Malowane poezją”. 11.05.2011 r.

● Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego w Lublinie, ZO SBP w Lublinie na II Lubelskie Forum Bibliotekarzy. 12.05.2011 r.

● Miejska Biblioteka Publiczna w Jaśle, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich – Oddział w Jaśle na XVI Finał Konkursu Literackiej Twórczości Dzieci i Młodzieży. 12.05.2011 r.

● Starosta Bielski, burmistrz Wilamowic, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. Oddział w Bielsku Białej i Książnica Beskidzka w Bielsku Białej na Podsumowanie XI edycji konkursu na najlepszą bibliotekę w 2010/2011 w powiecie bielskim. 16.05.2011 r.

● Tadeusz Chrobak – dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. E. Smółki w Opolu na Jubileusz 60-lecia biblioteki. 18.05.2011 r. Filharmonia Opolska.

● Biblioteka Publiczna im. Z. J. Rumla w Dzielnicy Praga Południe m.st. Warszawy oraz ambasada Republiki Azerbejdżanu w Warszawie na „Dzień z książką azerską”. 18.05.2011 r.

● Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich ZO w Pile, burmistrz Trzcianki na uroczystość wręczenia Nagrody im. Zofii Narkiewicz. 18.05.2011 r.

Za zaproszenia dziękujemy!

Poradnik BIBLIOTEKARZA

Miesięcznik Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
Ukazuje się od roku 1949

Komitet Redakcyjny: Elżbieta Barbara Zybert (przewodnicząca), Wiesława Borkowska-Nichthaus, Barbara Budyńska, Joanna Chapska, Piotr Jankowski, Bogdan Klukowski, Danuta Kurach, Grażyna Lewandowicz-Nosal, Renata Sowada, Bogumiła Staniów, Barbara Stępniewska, Michał Zając

Redakcja „Poradnika Bibliotekarza” – e-mail: poradnikbibliotekarza@wp.pl; www.poradnikbibliotekarza.pl

Redaktor naczelny: Jadwiga CHRUŚCIŃSKA tel. 0505-078-945; e-mail: jchruscinska@gmail.com
Sekretarz redakcji: Dorota GRABOWSKA tel. (22) 552-02-26, 0600-505-662; e-mail: dgrabo@wp.pl
Redaktor techniczny i opracowanie graficzne: Elżbieta MATUSIAK tel. (22) 827-52-96
Projekt graficzny okładki: Katarzyna STANNY, tel. 0602391675, e-mail: zinamonik@wp.pl
Honoraria autorskie: Kazimiera KRAWCZAK tel. (22) 825-54-25; e-mail: finanse@sbp.pl
Redakcja zastrzega sobie prawo do opracowania redakcyjnego i skracania tekstów.

Współpracują z redakcją: Grażyna Biłska, Mirosława Dobrowolska, Tomasz Kasperczyk, Bogdan Klukowski, Krystyna Kuźmińska, Dorota Skotnicka, Dominika Stępniewska, Aleksander Trembowiecki, Ryszard Turkiewicz, Adrian Uljasz, Joanna Wróblewska (USA)

Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
00-335 WARSZAWA, ul. Konopczyńskiego 5/7, tel./fax (22)827-52-96
Zca Dyrektora Biura ZG SBP ds. wydawnictw – Dariusz KOZŁOWSKI
e-mail: wydawnictwo@sbp.pl, sprzedaz@sbp.pl
Konto SBP: Millennium 70 1160 2202 0000 0000 2814 5355

Skład i łamanie: Renard Hawryszko. **Druk i oprawa:** Zakład Poligraficzny PRIMUM s.c., Kozerki, ul. Marsa 20, 05-825 Grodzisk Mazowiecki. Nakład: 4300 egz. ISSN 0032-4752. Indeks 369594.

RYNEK KSIĄŻKI W POLSCE 2010

Najnowsza edycja w pięciu tomach:

- Wydawnictwa • Dystrybucja • Poligrafia • Papier • Who is who
- Już w sprzedaży!

www.rynek-ksiazki.pl

WYDAWNICTWA • DYSTRYBUCJA • POLIGRAFIA • PAPIER • WHO IS WHO

RYNEK KSIĄŻKI W POLSCE

2010

Łukasz Gołębiowski
Kuba Frołow
Paweł Waszczyk
Tomasz Nowak
Piotr Dobrołęcki
Ewa Tenderenda-Ożóg

Patronat medialny

 RZECZPOSPOLITA

Barbara Kuprel – z PBP w Mońkach Bibliotekarzem Roku 2010

20.06.2011 r. zakończyła się I edycja Konkursu na Bibliotekarza Roku 2010. Zwyciężczynią została reprezentantka okręgu podlaskiego SBP, uzyskując najwięcej głosów (910) ze wszystkich osób nominowanych.

Barbara Kuprel jest starszym kustoszem, kierownikiem Oddziału dla Dzieci i Młodzieży Biblioteki Publicznej w Mońkach. Od 34 lat pracuje w bibliotece. Otrzymała tytuł Bibliotekarza Roku Województwa Podlaskiego 2010. Pod jej kierownictwem Oddział dla Dzieci i Młodzieży stał się aktywną i ambitną placówką świadczącą szeroką gamę usług czytelniczych dla dzieci, również tych najmłodszych. Pani kustosz kładzie duży nacisk na współpracę z rodzicami, organizując imprezy i spotkania z udziałem dorosłych. Przeprowadza liczne lekcje biblioteczne, spotkania autorские, konkursy, wystawy oraz imprezy o charakterze cyklicznym. W pracy z czytelnikami stosuje nowe technologie. Jest autorką 30 artykułów zamieszczanych na łamach czasopism fachowych: „Bibliotekarz Podlaski”, „Głos Bibliotek Publicznych Województwa Podlaskiego”, a także opracowania „Wykorzystanie internetu w pracy Oddziału dla Dzieci i Młodzieży Biblioteki Publicznej w Mońkach”, w publikacji *Internet w bibliotece dla dzieci i młodzieży* (SBP, 2009), a także wielu scenariuszy lekcji bibliotecznych i tematycznych. Jest również autorką strony internetowej Biblioteki Publicznej w Mońkach.

Cechuje ją profesjonalizm, jest osobą kreatywną, zaangażowaną, o dużych ambicjach zawodowych (z tekstu Wiesławy Filipkowskiej).

* * *

Redakcja „Poradnika Bibliotekarza” składa laureatce konkursu i najlepszemu Bibliotekarzowi Roku 2010 serdeczne gratulacje i wyrazy uznania.

Gratulujemy również pozostałym laureatom Konkursu na Bibliotekarza Roku 2010.